

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ปริญญานิพนธ์
ของ
ผกาเพ็ญ จรูญแสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378.125

ว.114ก

ร.3

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บทคัดย่อ
ของ
ผกาเพ็ญ จรูญแสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2547

ผกาเพ็ญ จรุงแสง. (2546). *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
อาจารย์ ดร. สุพร ตั้งสมรพงษ์ , อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน จำแนกตามเพศ ลักษณะของการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตระดับปริญญาตรี จำนวน 492 คน ในปีการศึกษา 2545 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง
2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีลักษณะการมาเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านโดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านคุณลักษณะส่วนตัวที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนที่ไม่พบความแตกต่าง

STUDENT'S OPINIONS ON BEHAVIOR OF THE FACULTY MEMBERS
AT KASEMBUNDIT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
PAKAPEN JAROONSEANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
May 2004

PAKAPEN JAROONSEANG. (2004). *Student's Opinions on Behavior of the Faculty Members at Kasembundit Univesity*. Master thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee. Dr.Suwaporn Tungsomworapongs, Dr.Rachan Boonthima.

The purposes of this study was to study and compare student's opinions on behavior of the faculty members at Kasembundit University in 3 aspects : personal characteristics, instructional preparation and efficiency, motivation and reinforcement. Classified by genders, time enrollment programs, class levels, and major fields of study. The sample of this research consisted of 492 undergraduate students who were studying at Kasembundit University in the academic year 2002. The instrument used for collecting data was a five – rating scale of 57 items questionnaires with the reliability of 0.97. The data were statistically analyzed by arithmetic means, standard deviation, t – test, one way analysis of variance,and Scheffe's test.

The findings revealed that :

1. Student's opinions on behavior of the faculty members at Kasembundit University in overall aspects were at a high level. Considered in each aspects, it was found that personal characteristics, instructional preparation and efficiency were at a high level but motivation and reinforcement was at a moderate level.
2. Male and Female students showed significant differences in their opinions on behavior of faculty members in each and overall aspects.
3. Students with different time enrollment programs had no significant differences in their opinions on behavior of the faculty members at Kasembundit University in each and overall aspects.
4. Students with different years of study, had no significant differences in their opinions on behavior of the faculty members at Kasembundit University in each and overall aspects, except for the aspect of personal characteristics.
5. Students with different major fields of study, had significant differences in their opinions on behavior of the faculty members at Kasembundit University in each and overall aspects, except for the aspect of motivation and reinforcement.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

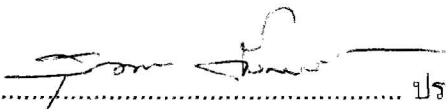
ของ

นางผกาเพ็ญ จรูญแสง

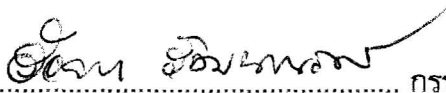
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

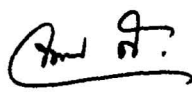
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ ๙ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สุกขุ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างสูงของ อาจารย์ ดร. สุพร ตั้งสมวรพงษ์ และอาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา ผู้เป็นประธานและกรรมการ ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำให้แนวคิด ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง สำนวนภาษา ตลอดจนวิธีการเขียน ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ และอาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่อง ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ให้สำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ และอาจารย์ ดร. งามา นัยพัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.วัลลภ สุวรรณดี อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ดร.เสนีย์ สุวรรณดี รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา รองศาสตราจารย์ สุธรรม พงศ์สำราญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร ตันพันธ์ และคณะกรรมการพิจารณาทุนการศึกษาทุกท่าน ที่ได้พิจารณามอบทุนการศึกษาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาจนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ สุวิทย์ สลามเต๊ะ หัวหน้าสำนักอธิการบดี และพี่ๆ น้องๆ ทุกท่านในสำนักอธิการบดี ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้โอกาส ให้กำลังใจ สลับวันหยุด ให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนผู้วิจัยได้มีโอกาสค้นคว้างานวิจัย งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ สุจิตรา แดงอินทวัฒน์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ น้อง ๆ ฝ่ายวิชาการ และน้อง ๆ ฝ่ายวางแผนและพัฒนาทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด และที่จะลืมเสียมิได้ ขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ ทุกชั้นปีที่ได้กรุณากรอกแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการ และขอขอบคุณพี่สาวที่แสนดี อาจารย์มยุรา โลหะพิริยะกุล คุณศิริวรรณ พิมพ์ทอง คุณบงกช ประทีปช่วง คุณอังคณา นันท์ธิพาวรรณ คุณธวัชรัตน์ พลเจริญ คุณพิจิตรา สิริศรีสัมพันธ์ คุณฉันทลักษณ์ จันทรศรี และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ นิสิตปริญญาโท รุ่น 8 ทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบัณฑิต-คุณแม่ประยงค์ ทองเพ็ญ ที่ให้กำเนิดเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ให้การศึกษาผู้วิจัยด้วยความรักและเมตตาามาตั้งแต่เล็กจนโต และขอกราบขอบ

พระคุณ คุณพ่อสุพจน์-คุณแม่วีณัส จรูญแสง ที่ให้ความรักและเมตตา แก่ผู้วิจัยในทุกๆเรื่องจน
ผู้วิจัยไม่สามารถลืมพระคุณท่านได้

คุณค่าทางวิชาการของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา-มารดา
ที่ให้งานนี้เกิดขึ้นได้ ให้การศึกษาผู้วิจัย ครู อาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ เด็กชายณัฐวัฒน์-เด็กชายภูริณัฐ จรูญแสง และนาย
จิตวัฒน์ จรูญแสง ผู้เป็นกำลังใจสูงสุดที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จเพราะได้รับความ
ช่วยเหลือ และการสนับสนุนจากครอบครัว

ผกาเพ็ญ จรูญแสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
สมมติฐานการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของพฤติกรรม	10
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	11
พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว	19
พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน...	40
พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	48
บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	70
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	71
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	94
วิธีดำเนินการวิจัย.....	94
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม	105
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือวิจัย.....	118
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	123
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	125
ภาคผนวก ง หนังสือรับรองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	132
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายการแสดงกลวิธีการสอนและค่าประโยชน์สูงสุดในการเรียน.....	60
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะวิชา.....	70
3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนสมบูรณ์.....	73
4 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ.....	76
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม.....	77
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว เป็นรายชื่อ.....	78
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน เป็น รายชื่อ.....	79
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน เป็นรายชื่อ.....	81
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ.....	82
10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะของ การมาเรียน.....	82
11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	83

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามคณะวิชา.....	84
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ.....	85
14	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะของการมาเรียน.....	86
15	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา.....	86
16	การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่.....	87
17	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนก ตามคณะวิชาที่ศึกษา.....	87
18	การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	88
19	การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	89

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของ นักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษม- บัณฑิต โดยรวม จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่.....	90
21 ค่าความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาชาย เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต....	90
22 ค่าความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาหญิง เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต....	92

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงรูปแบบการถ่ายทอดความรู้.....	41
2 แสดงลักษณะการสอนของครู.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนในชาติ ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าก็ต้องอาศัย คนที่ได้รับการพัฒนา ในด้านสติปัญญา ความสามารถ และจริยธรรมหรือคุณธรรมประจำตน เป็นสำคัญ การศึกษาในความหมายที่แท้จริงนั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้ สูงขึ้น พร้อมกับพัฒนาจิตใจให้หลุดพ้นจากกิเลสตัณหา เพื่อให้มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ เมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น จากผลของการได้รับการศึกษา ก็จะช่วยส่งผลให้สังคม ส่วนรวมดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม ด้วยความสำคัญ ของการศึกษาดังกล่าวแล้ว ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการศึกษาก็คือ ครูหรืออาจารย์พฤติกรรม การสอนที่ดีของครูย่อมส่งผลให้พฤติกรรมด้านการเรียนของนักศึกษาให้ติดตามไปด้วย

สำหรับการศึกษาของประเทศไทยนั้น สถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา ประเทศเป็นอย่างมากเพราะภารกิจของสถาบันคือ การผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ ทั้งด้าน คุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ในแผน พัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษานับที่ผ่านมามีได้ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการ พัฒนาทางด้านคุณภาพการศึกษาและพัฒนา “คน” ในสังคมให้มีความแข็งแกร่งทางวิชาการ โดยเฉพาะเยาวชนให้เป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาทางด้านความคิดและสติปัญญา(ทบวงมหา- วิทยาลัย, 2543 : 30-33) และในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษานับที่ 9 (2545 - 2549) คือการสนับสนุนกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นการจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการเรียน การสอน มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรในเชิงพัฒนาและสร้างสรรค์ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2543 : 29) อาชีพครูอาจารย์จึงเป็นอาชีพที่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางด้านความคิดและการ กระทำ ครูจะต้องตั้งมั่นอยู่ในฐานะผู้รอบรู้ สามารถสั่งสอนและอบรมศิษย์ในการดำเนินชีวิต การ อาชีพ การแก้ไขปัญหาชีวิต ดังนั้นสังคมจึงยกย่องครูเป็นผู้ที่มีจริยธรรมอันสูงส่ง และคาดหวัง ว่าจะต้องระมัดระวังตน ในด้านความประพฤติ การรักษาความดีเหนือกว่าอาชีพอื่น ๆ ดังที่ บุศรินทร์ ปัทมาคม (2536 : 45) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ความสำเร็จหรือความ ล้มเหลวในการจัดการศึกษานั้น ครูเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ครูที่เก่งดี มี ประสิทธิภาพและมีครูในปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ การพัฒนาครูให้มีศักยภาพใน กระบวนการเรียนรู้และอบรมสั่งสอนผู้เรียนรวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจและความภาคภูมิใจใน อาชีพครู จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีศักยภาพ เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข และผู้ที่มีหน้าที่พัฒนาคน ให้เกิดศักยภาพสูงสุดได้ก็คือ ครูอาจารย์ ฉะนั้น บทบาทของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะ

ผู้จัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนรู้เสนอสาระที่ท้าทาย การวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 10)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของไทยเน้นหนักไปในเรื่องของการถ่ายทอดความรู้เพราะเราเป็นสังคมที่ถูกปลูกฝังเรื่องการอบรมสั่งสอนมาแต่โบราณ จึงไม่แปลกอะไรที่การเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของเราจะเน้นการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะปลูกฝังนิสัยการเป็นผู้รับความรู้อยู่ตลอดเวลา การคิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จึงมีน้อย (ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2524 : 18) จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ซึ่งการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่ง เกษม วัฒนชัย กล่าวว่า ถ้าเราจะเอาความรู้เก่าๆ มาสอนอยู่คงไม่ได้ อันนั้นไม่ใช่อาวุธทางปัญญา มันทื่อไปหมดแล้ว เพราะฉะนั้น ครู อาจารย์ต้องพยายามชวนขยายที่จะเพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ เพื่อเอามาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา ให้เขามีความเป็นสุภาพชนของสังคมและนอกจากนั้นครูคงจะต้องเป็นดิน เป็นปุ๋ย ให้แก่เด็กนักศึกษาให้เขาโตขึ้นมาเป็นคือ บทบาทของครูอาจารย์ที่มีความสำคัญยิ่ง (เกษม วัฒนชัย. 2544 : 76)

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นใจให้แก่บัณฑิตนักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปว่า บัณฑิตที่จบออกไปจะมีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพและพัฒนาประเทศชาติ เพื่อให้อยู่รอดและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543 : 3) เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นสภาพการณ์ที่ครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543 : 7) ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ วังโสภณ ที่กล่าวว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดฝ่ายหนึ่งของมหาวิทยาลัย ควรที่จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแผนของมหาวิทยาลัยโดยถ่องแท้ ซึ่งเป็นที่ทราบดีแล้วว่าวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตกำลังคน การพัฒนาบุคคล สร้างความเจริญก้าวหน้า และเผยแพร่ความรู้ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์มหาวิทยาลัยจึงต้องพยายามกระทำให้วัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ยังมีปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ อีก (สุรรณา วังโสภณ. 2541 : 4-5)

นอกจากนี้ นฤมล ชันสัมฤทธิ์ (2542 : 8) กล่าวว่า การที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ มีความสามารถในวิชาชีพขั้นสูง เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ เป็นบัณฑิตพร้อมที่จะออกไปช่วยพัฒนา

ประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปนั้นมีผลมาจากอาจารย์ผู้สอนเป็นสำคัญ เพราะเป็นผู้จัดประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามเป้าหมายของการอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพอร์ สดเอี่ยม (ทองอินทร์ อังคณานุกุล. 2544 : 2-3 ; อ้างอิงจาก พิมพอร์ สดเอี่ยม. 2540 : 1) ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนประการหนึ่งทีนอกเหนือจากความสนใจและความตั้งใจของผู้เรียน คือ การมีคุณอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิและมีคุณภาพอันถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการอุดมศึกษา ดังนั้นอาจารย์ที่มีคุณภาพจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างคุณภาพให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนจึงไม่อาจปฏิเสธบทบาทในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ อันได้แก่ นักแสวงหาความรู้ นักวิชาการที่หมั่นค้นคว้าและสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีรสนิยมและมีอุดมการณ์ เพื่อรับใช้สังคมและประเทศชาติ และองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ก็คือ ครูอาจารย์ผู้สอนที่จะชี้นำเสนอแนะแนวทางให้ผู้เรียนไปสู่ความรู้ทางวิชาการและงานสอนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ในสภาพปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ทำให้บทบาทและหน้าที่ของครูอาจารย์ถูกบดบังด้วยความรู้สึกรู้สึกของความเป็นอัตตาสูง ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าอาจารย์เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะสนองต่องานด้านวิชาการ หรืออาจเรียกได้ว่ามีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นงานหลักของสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรให้ความสนใจและถือปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งมีความตระหนัก ในบทบาทและภาระเพิ่มขึ้น (รัตนา สุขปรดี. 2528 : 135)

การกำหนดมาตรฐานด้านอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน ได้แก่ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2546 : 30-32)

1. ด้านการสอน อาจารย์มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องสอน ควบคุมห้องปฏิบัติการ โดยสังเคราะห์และผสมผสานบูรณาการความรู้ และมีชั่วโมงสอนซึ่งรวมถึงการสอนในห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 8 – 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา และอาจารย์ควรมีเวลาศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง 3 – 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพราะการสอนเป็นการใช้ความรู้ ซึ่งมีความสลับซับซ้อนเป็นฐานในการปฏิบัติงาน และในการเตรียมการสอน อาจารย์ผู้รับผิดชอบในการสอนจะต้องเตรียมหัวข้อที่ต้องสอน เตรียมเนื้อหาของแต่ละหัวข้อ เตรียมความลึกซึ้งของเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนทราบ เตรียมอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน สื่อต่าง ๆ สำหรับการสอน ข้อมูลที่ต้องการจะให้นิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับหลักและวิธีการประเมินผล ตารางเวลาที่จะให้นิสิตเข้าพบเพื่อให้คำปรึกษาหารือ และเตรียมการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนการสอนด้วย

2. ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยได้มีการสนับสนุนให้อาจารย์มีโอกาสดำเนินการวิจัยด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินรายได้มหาวิทยาลัย และทุนอุดหนุนจากแหล่งอื่น โดยการวิจัยนั้นมีทั้งงานวิจัยเพื่อพัฒนา งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน งานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง

3. ด้านการบริการวิชาการภายใน ได้แก่ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิต เป็นที่ปรึกษาองค์การหรือสโมสรนิสิต อาจารย์แนะแนวนิสิต ประธานกรรมการ กรรมการหรืออนุกรรมการในการจัดประชุม ฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการหรือการจัดนิทรรศการ กรรมการอ่านผลงานขอตำแหน่งทางวิชาการ เป็นต้น รวมถึงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของตัวอาจารย์เอง ซึ่งอาจดำเนินการได้ในรูปแบบของการเขียนบทความเผยแพร่ หรือจัดทำแผ่นปลิวคำสอนทุกสัปดาห์

4. การบริการวิชาการภายนอก หมายถึง อาจารย์ได้ไปบรรยาย อภิปรายเสนอผลงานวิจัย เขียนบทความลงในเอกสาร/วารสารทางวิชาการ กรรมการอ่านบทเรียนของสถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย กรรมการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันอื่นๆ รวมถึงการสอนในสถาบันอื่นๆ ด้วย เวลาที่ใช้ในกิจกรรมส่วนนี้จะต้องไม่มากกว่าการบริการวิชาการภายในสถาบันและต้องไม่มากเกินไปจนเวลาที่มีน้อยสำหรับนิสิตภายในสถาบันตนเอง

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีหน้าที่เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่น ๆ คือ ดำเนินการให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ค้นคว้า วิจัยในสาขาวิชาการต่างๆ ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 2545 : 8) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตสถาปนาขึ้นโดยคณะผู้บริหารการศึกษาที่มีเจตนารมณ์แน่วแน่ในการร่วมพัฒนาประเทศ ด้วยการแบ่งเบาภาระของรัฐด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยจัดตั้งโรงเรียนเกษมพิทยา ตั้งแต่ พ.ศ.2504 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 และโรงเรียนเกษมโพลีคลินิก ระดับ ปวช. แผนกพาณิชยการ และช่างอุตสาหกรรมหลายสาขา และระดับ ปวส. ปวท. ในขณะบริหารธุรกิจ มีนักเรียนนักศึกษา รวมประมาณ 7,500 คน และด้วยอุดมการณ์และปณิธานอันสูงนี้ได้จัดตั้งวิทยาลัยเกษมบัณฑิตขึ้นในปี 2530 ต่อมาในปี 2535 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุญาตให้วิทยาลัยเกษมบัณฑิตเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มีการจัดการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคปกติและภาคสมทบ มีนายวัลลภ สุวรรณดี เป็นอธิการบดี เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเปิดสอนในระดับปริญญาตรี 7 คณะ ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการเงินการธนาคาร สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สาขาวิชาพาณิชยน์าวิ คณะนิติศาสตร์ คณะ

นิเทศศาสตร์ สาขาวิชาสื่อสารมวลชนและสื่อการแสดง สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน คณะวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมก่อสร้าง คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร สาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 2545 : 17-19)

การจัดสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไปในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ยังเป็นลักษณะที่ ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนและเป็นผู้ชี้แนะเข้าสู่บทเรียน โดยใช้อุปกรณ์สื่อการสอนในการบรรยายที่วางแผนไว้ประกอบการสอน เช่น เทป สไลด์ และเครื่องฉายข้ามศีรษะ นอกจากนี้ ครูอาจารย์เป็นผู้กำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอนทั้งสิ้น จากสภาพการเรียนการสอนดังกล่าว ส่งผลกระทบให้นักศึกษาไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา จากการได้สัมภาษณ์ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการพบว่า อาจารย์ส่วนมากมาไม่ทันเวลา แต่นักศึกษาส่วนใหญ่กลับมานั่งคอยอาจารย์ผู้สอนเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเรียน (สุกัญญา มะมิน. 2545 : สัมภาษณ์) ความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับ ลัดดา พึ่งพันธุ์ ซึ่งเป็นนักศึกษาเช่นกัน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตว่า อาจารย์หลายท่านมีวิธีการสอนแบบเดียวกันกับการสอนนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา บางครั้งก็บอกให้นักศึกษาจดคำบรรยายแบบคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค อาจารย์บางท่านถึงกับใช้ คำพูดว่า ย่อหน้า เว้นวรรค ก็มี และอีกหลายท่านก็สอนโดยมิได้มีการเตรียมตัวมาก่อนหรืออาจไม่ได้เตรียมมาเลย นักศึกษาหลายคนมองว่า สภาพการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเป็นไปในทางลบ เช่น ในด้านวิธีการสอน อาจารย์ไม่ได้เตรียมอุปกรณ์มาก่อนล่วงหน้า ไม่มีแผ่นใสหรือเอกสารประกอบการบรรยาย (ลัดดา พึ่งพันธุ์. 2545 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ ยังพบว่า วิธีสอนของอาจารย์ไม่มีความยืดหยุ่น เช่น การเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์มีทั้งการเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป แม้ว่าจะเป็นโอกาสที่นักศึกษาจะได้ปฏิบัติจริงกับอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เพื่อให้เกิดความชำนาญงาน บางครั้งอาจารย์ผู้สอนก็ไม่เอื้ออำนวย แสดงกริยาก้าวร้าว อารมณ์ดั่งเครียด หากนักศึกษาซักถามหรือสงสัย พูดเสียงดังแข่งกับเสียงเครื่องจักร ก็ทำให้อาจารย์เกิดอารมณ์หงุดหงิด ไม่แจ่มใส จนเป็นเหตุให้นักศึกษาไม่กล้าซักถาม ส่งผลให้ผลการเรียนตกต่ำได้ ส่วนทางด้านวินัยนักศึกษา อาจารย์ก็เข้มงวดและเคร่งครัดกับระเบียบวินัยมากเกินไปจนทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเชิงสร้างสรรค์ ขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่จะกลัวอาจารย์ผู้สอนทำให้ไม่กล้าซักถามบทเรียนในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ (ชาลิฟ หนูเขต. 2545 : สัมภาษณ์) นอกจากนั้นยัง

ใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชา ขาดเทคนิคการสอนที่ดี และยังขาดวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น เช่น วัสดุทัศน ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบปัญหาทางด้านการเรียนการสอนที่เกิดจากนักศึกษาคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อวิชาเรียนน้อย ขาดความกระตือรือร้น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากอาจารย์ไม่ดูแลเอาใจใส่นักศึกษา อาจารย์ไม่เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่ขาดทักษะในการเสริมแรงจูงใจ ทำให้นักศึกษาเกิดความท้อถอยหมดกำลังใจ (นุกูล แก้วมา. 2545 : สัมภาษณ์) อย่างไรก็ตามการที่อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติหน้าที่อยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ต้องเผชิญกับความยากลำบากประสบปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาส่วนตัว ครอบครัว การเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ซึ่ง เจียม อินทปัญญา นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้เพิ่มเติมว่าอาจารย์บางท่านให้นักศึกษามาเรียนชดเชยในวันเวลานอกเวลาเรียน ซึ่งนักศึกษาต้องลงานมา แต่อาจารย์ไม่เข้าสอนโดยไม่แจ้งให้นักศึกษาทราบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่รับผิดชอบของอาจารย์ (เจียม อินทปัญญา. 2545 : สัมภาษณ์)

สมวสินธ์ สุวรรณ เสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับศิษย์ โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทและความเคร่งเครียดลงบ้าง ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษา สละเวลาในการพูดคุยหรือให้คำปรึกษานอกชั้นเรียนบ้าง ก็จะทำให้ นักศึกษาเกิดความรักและเข้าใจอาจารย์ผู้สอนมากขึ้น (สมวสินธ์ สุวรรณ. 2545 : สัมภาษณ์) ทำนองเดียวกับ ปกรณ์ ใจสมบูรณ์. ที่ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า อาจารย์บางท่านสอนโดยใช้วิธีเผด็จการ ปราศจากความเห็นใจ ไม่มีความเป็นมิตรกับนักศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาหวาดกลัวที่จะไปพบเพื่อขอคำชี้แจงและขอคำอธิบายในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน ผลเสียจึงตกอยู่กับนักศึกษา ทำให้มีผลกระทบต่อการศึกษา (ปกรณ์ ใจสมบูรณ์. 2545 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ อาจารย์บางท่านขาดความใส่ใจในเรื่องการแต่งกายให้เหมาะสมต่อสถานที่ เช่น สวมเสื้อยืดและสวมกระโปรงสั้นมาสอนหนังสือ ทำให้ดูไม่สุภาพ ไม่เหมาะกับหน้าที่ของอาจารย์เป็นต้น (ณัฐพร เสนพงศ์. 2545 : สัมภาษณ์) ในขณะที่ ตาม ศรีจันทร์ ให้ความเห็นว่า โดยทั่ว ๆ ไปนักศึกษาเข้าชั้นเรียนทุกชั่วโมง ทุกวิชา แต่เมื่อพบว่าการเรียนการสอนไม่น่าสนใจก็จะเข้าห้องเรียนเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพราะอาจารย์พูดจ่าบประเด้นไม่ได้ ในที่สุดจึงเลิกเข้าชั้นเรียนไปเลย (ตาม ศรีจันทร์. 2545 : สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มีความสนใจและต้องการจะศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ โดยศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 7 คณะวิชา ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะนิเทศศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จากการประเมินของผู้เรียน ซึ่งการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนจะเป็นข้อมูลย้อนกลับทำให้ผู้สอนมองเห็นสภาพการสอนของตนเองที่เป็นอยู่และทำให้ผู้สอนทราบว่าพฤติกรรมการสอนของผู้สอนสอดคล้องกับความ

ต้องการของผู้เรียนหรือไม่ ผลจากการศึกษานี้ จะใช้เป็นแนวทางเพื่อให้อาจารย์ผู้สอนและผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการปรับปรุงการสอนของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้นำไปพิจารณาปรับปรุงการสอนให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของอาจารย์อีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ ลักษณะของการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สอน ตลอดจนเป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์อันเป็นผลในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน อันได้แก่ การพัฒนาทางด้านวิชาการ สื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ทางด้านโสตทัศนศึกษา การวัดและประเมินผล และพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาและมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษานี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งภาคปกติและภาคสมทบ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 7,551 คน แบ่งเป็นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ จำนวน 3,507 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 2,084 คน คณะนิติศาสตร์ จำนวน 227 คน คณะนิเทศศาสตร์ 309 คน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 392 คน คณะศิลปศาสตร์ 227 คน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 805 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 ลักษณะของการมาเรียน

1.2.1 เรียนภาคปกติ

1.2.2 เรียนภาคสมทบ

1.3 ชั้นปีที่ศึกษา แบ่งเป็น

1.3.1 ปีที่ 1

1.3.2 ปีที่ 2

1.3.3 ปีที่ 3

1.3.4 ปีที่ 4 และสูงกว่า

1.4 คณะวิชาที่ศึกษา ได้แก่

1.4.1 คณะบริหารธุรกิจ

1.4.2 คณะวิศวกรรมศาสตร์

1.4.3 คณะนิติศาสตร์

1.4.4 คณะนิเทศศาสตร์

1.4.5 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

1.4.6 คณะศิลปศาสตร์

1.4.7 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายดังนี้

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจเกิดความรู้สึกประทับใจหรือไม่ประทับใจ พอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจจะเป็นความคิดเห็นในทางบวกหรือทางลบ และพฤติกรรมการสอน หมายถึง บทบาทของอาจารย์ในการสอนนักศึกษาให้ได้รับความรู้ประสบการณ์และทักษะต่างๆที่พึงได้รับในวิชาชีพนั้นๆในการวิจัยนี้หมายถึงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ใน 3 ด้านคือด้านคุณลักษณะส่วนตัวด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

1.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่อาจารย์แสดงออกให้เห็นทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เช่น สามารถควบคุมอารมณ์

ได้ มีความมานะพยายาม สุขุมรอบคอบ สุภาพอ่อนโยน ร่าเริงแจ่มใส พูดชัดถ้อยชัดคำ แต่งกายสุภาพ กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การยอมรับความคิดเห็นที่ถูกต้อง

1.2 ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน หมายถึง คุณลักษณะ หรือ พฤติกรรมที่อาจารย์แสดงออกให้เห็นถึงความพร้อมในขณะที่ทำการสอนเช่น มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรมีการเตรียมความรู้ในการสอน การนำเข้าสู่บทเรียนการเสนอ เนื้อหาในบทเรียน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของ ผู้เรียนและความสามารถของอาจารย์ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระสำคัญได้อย่างเหมาะสม สามารถกระตุ้นผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์การใช้อุปกรณ์ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้น่าสนใจและเกิดความเข้าใจง่ายขึ้น

1.3 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรม ที่ผู้สอนใช้ดึงดูดความสนใจหรือโน้มน้าวจิตใจของผู้เรียนให้จดจ่อในบทเรียน เป็นการส่งเสริม กำลังใจก่อให้เกิดความก้าวหน้าและความสำเร็จของผู้เรียน

2. อาจารย์ หมายถึง ผู้มีหน้าที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตทั้งที่ทำหน้าที่ เป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

3. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งในภาคปกติและภาคสมทบ ที่มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

4. ลักษณะของการมาเรียน หมายถึงการมาเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ทั้งในภาคปกติ คือวันจันทร์ถึงวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 09.00–16.00 น. และภาคสมทบ คือวันจันทร์ถึงวันเสาร์ เวลา 17.30–20.30 น. และวันอาทิตย์ เวลา 09.00–16.00 น.

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในแต่ละ ด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

2. นักศึกษาภาคปกติและภาคสมทบ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจัดเสนอตามลำดับสาระดังนี้ ความหมายของพฤติกรรม พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

ความหมายของพฤติกรรม

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้หลากหลายดังนี้

อาร์ พันธ์มณี (2546 : 13-14) ได้ให้ความหมายของคำว่า “พฤติกรรม” (Behavior) หมายถึง กิจกรรม หรือการกระทำของอินทรีย์ที่แสดงออกมาแล้วทำให้บุคคลสามารถสังเกตเห็นได้ รู้ได้ หรือใช้เครื่องมือต่าง ๆ วัด หรือตรวจสอบได้ พฤติกรรมแบ่งออกเป็น

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่สามารถมองเห็น สังเกตเห็นได้จากภายนอก จำแนกเป็น

1.1 พฤติกรรมหน่วยใหญ่ (Molar Behavior) เป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือวัดและตรวจสอบ เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย การเดิน ยืน หัวเราะ เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมหน่วยย่อย (Molecular Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยเครื่องมือช่วยสังเกต เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การไหลเวียนของโลหิต การเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต กระแสประสาทในสมอง เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถเห็นชัดเจนด้วยตาแต่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดและตรวจสอบพฤติกรรมภายใน ดังนี้

2.1 ความรู้สึก (Feeling) หมายถึง การตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 หรืออวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย เช่น การที่ลิ้นได้สัมผัสกับรสหวาน ก็บอกได้ว่าหวาน หรือตาได้เห็นแสงสว่าง จมูกได้กลิ่นหอม เป็นต้น

2.2 การรับรู้ (Perceiving) หมายถึง การแปลความหมายหรือการตีความจากสิ่งเร้าที่ได้จากการที่ได้สัมผัส

2.3 การจำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ที่เคยผ่านเข้ามาแล้วเก็บเป็นภาพไว้ได้ และสามารถที่จะดึงออกมาใช้ได้ทุกครั้ง

2.4 การคิด (Thinking) และการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล สิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุและพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 3-4) กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำที่สามารถมองเห็นได้หรือสังเกตเห็นได้ เช่น การเดิน การนอน การเล่น เป็นต้น แต่พฤติกรรมบางชนิดก็ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างธรรมดา ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการสังเกต และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์บางชนิดเข้าช่วย จึงทำให้เราสามารถเข้าใจพฤติกรรมนั้นได้

สวณ สุทธิเลิศอรุณ (2526 : 4) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำทั้งที่สังเกตได้และสังเกตไม่ได้ เช่น การยิ้ม การพูด การคิด และการร้องไห้

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า (ราชบัณฑิตยสถาน. 2530 : 280)

วรศักดิ์ วรธัมโม (2539 : 14-21) กล่าวว่า ชีวิตประกอบด้วยร่างกาย (Physical) สภาพทางจิตใจ (Mental) อันได้แก่ สมองและความคิด และจิตวิญญาณ (Spiritual) ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก ซึ่งมีความคิดเห็นว่า พื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์มาจากด้านร่างกาย ด้านความคิด อารมณ์ และจิตวิญญาณ (Spiritual) ได้แก่ จิตสำนึก คุณความดี ความเมตตา ฯลฯ และเห็นว่าเมื่อไรที่สังคมเน้นการนำความเจริญด้านวิทยาศาสตร์ไปสร้างความศิวิไลซ์มากเกินไป เมื่อนั้นย่อมเกิดปัญหาในระดับจิตใจแน่นอน

พฤติกรรมจึงหมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่กระทำในสิ่งดีหรือสิ่งไม่ดี ทั้งที่สังเกตได้และไม่อาจสังเกตได้ เช่น ความรู้สึก การคิด การยิ้ม การพูด และการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ที่กระทำไปโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวและการกระทำนั้น อาจมีทั้งการกระทำที่ดีและไม่ดีก็ได้

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์

“พฤติกรรมการสอน” หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่แสดงออกมาระหว่างการสอน ซึ่งนักศึกษสามารถสังเกตและประเมินได้ ประกอบไปด้วย บุคลิกลักษณะระหว่างสอน การเตรียมและการสอน การใช้สื่อการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก การวัดผลและการประเมินผล ความสัมพันธ์กับนักศึกษา (วารินทร์ คอเหลี่ยม. 2541 : 4) และ สุดารัตน์ ไม้พวงศ์วงศ์ ได้กล่าวว่า ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้ ผู้อบรมสั่งสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการที่เขาได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยผู้สอนไม่ใช้ส่วนแต่ที่ในเนื้อหาเพียงอย่างเดียวต้องสอนให้สามารถประยุกต์ใช้ได้ด้วย (สุดารัตน์ ไม้พวงศ์วงศ์. 2543 : 143) ลักษณะการสอนที่ดีเป็นการสอนที่ไม่ถือหลักการเป็นบรรทัดฐานตายตัว แต่คำนึงถึงความเหมาะสม การสอนโดยมีความมุ่งหมายที่แน่นอน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งการ

นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการเรียนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี ยั่วให้ผู้เรียนใช้การสังเกตพิจารณา ค้นหาหาเหตุผลและสอนให้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ในหมวดวิชาเดียวกัน (ปรีชา เศรษฐีธร. ม.ป.ป. : 72-73) ซึ่ง ไวลส์ (Wiles. 1975 : 10) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้สี่ประการคือ ประการแรกการสอนคือ การชี้แนะ จัดหาวัสดุและส่งเสริมให้คิด ให้ทำในสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเห็น ประการที่สองคือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ โดยผู้สอนเป็นผู้รวบรวม แล้วจัดระเบียบกฎเกณฑ์ให้ง่ายและน่าสนใจ เพื่อสะดวกแก่ผู้เรียนในการเข้าใจและรับรู้ได้ ประการที่สามการสอนคือ การที่ผู้สอนทำงานร่วมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักคิด รู้จักทำด้วยตนเอง และประการสุดท้ายการสอนคือการแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมการสอนที่ดีจะต้องมีการเตรียมการสอน กล่าวคือ มีการการศึกษาหลักสูตร มีการจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรม และจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะสอน คือต้องเข้าใจและมีความรู้มากกว่าที่ปรากฏในตำราของผู้เรียน ผู้สอนควรจะเป็นผู้ที่มีความต้องการที่จะสอนอย่างจริงจังคือ มีวิญญานของความเป็นครูอยู่ด้วย ลักษณะการสอนที่ดีนั้น ผู้สอนควรมีการเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาด้วยการใช้อุปกรณ์การสอน การมอบหมายงาน การเสริมแรง การประเมินผลการเรียนการสอน การช่วยเหลือผู้เรียน การสร้างบรรยากาศ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ดังที่ บาติस्ता (Batista. 1976 : 257) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูดีจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู พบว่า พฤติกรรมของครูที่ดี ประกอบด้วย การเป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย มีความรู้ความสามารถในการเขียนบทความและสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน มีความรู้ในวิธีประเมินจุดมุ่งหมายของวิชาอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมในวิชาชีพ เป็นผู้ทำงานด้วยการให้บริการกับสถาบันและชุมชนให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนครู นิสิต นักศึกษาและสถาบัน ดังที่ ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 7) กล่าวว่า การสอนเป็นวิธีการให้การศึกษาเพื่อความรอบรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพและพัฒนาความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ทำนองเดียวกับที่ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม (2526 : 3-5) ได้กล่าวว่า การสอนที่ดีคือ การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการกระทำด้วยตนเอง สอนให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทุก ๆ ด้าน และมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียน ให้ผู้เรียนรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตย เคารพนับถือ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เคารพในสิทธิหน้าที่และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถเรียนรู้และควบคุมการกระทำของตนเอง การสอนจึงเป็นกระบวนการที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น วิธีสอน ทักษะการสอน บรรยากาศในการสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2524 : 61-62) ความสามารถ

ในการสอนของอาจารย์ผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนคือ ถ้า การสอนของอาจารย์เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนคือ ถ้าการสอน ของอาจารย์ผู้สอนดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็จะดีตามไปด้วย (วิชัย ดิสสระ. 2519 : 165) ในการสอนควรใช้วิธีสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและมุ่งให้เกิดความ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และควรเป็นวิธีการ สอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถค้นพบได้ด้วยตนเอง อาจารย์ผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้ผู้เรียน ได้กระทำด้วยตนเอง จนสามารถช่วยตนเองได้ นอกจากนั้น สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2522 : 30-31) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของอาจารย์มีผลต่อการเรียนของนักศึกษาโดยเฉพาะพฤติกรรม การสอนของอาจารย์ในห้องเรียนจะส่งผลกระทบต่อ การเรียนของนักศึกษามากที่สุดดังที่ มิเคลช (Michalish. 1979 : 18-19) ได้กล่าวว่า ครูที่ทำการสอนทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพจะต้องมี ความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ รู้จุดมุ่งหมายของการสอนที่ชัดเจนรู้ความต้องการ ความสามารถ ความ สนใจของผู้เรียนทั้งในลักษณะเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล รู้จักความต้องการของผู้เรียนทั้งใน ลักษณะเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล รู้จักชุมชน รู้เทคนิค การสร้างเนื้อหาให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของผู้เรียน รู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตาม ความมุ่งหมาย รู้หลักการใช้วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบการสอน รู้จักการประเมินผล ศึกษา และเอาใจใส่ที่จะรักษาสัมพันธภาพ

พฤติกรรมของครูย่อมมีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้อยากมาโรงเรียน สนใจต่อการเรียน ตลอดจนปลูกฝัง ทศนคติที่ดี แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของครู มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสอน และถ้า พฤติกรรมของครูเป็นไปในทางที่ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียน ก็จะส่งผลทำ ให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ วิธีหนึ่งที่จะช่วยเหลือและแนะนำครูให้ทำการ ปรับปรุงการสอนของตนได้ก็คือ การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แล้วนำผลการสังเกตมา แสดงให้ครูผู้สอนนั้นมองเห็นสภาพการสอนของตนเองว่าเป็นเช่นไร มีสิ่งใดบ้างควรแก้ไข

จากการรายงาน สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา (2537 : 38) พบว่า อาจารย์ในระดับ อุดมศึกษาคือผู้ที่มีความรู้ในศาสตร์ที่จะสอน มีความสนใจใฝ่รู้ ติดตามความก้าวหน้าทาง วิชาการ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของอาจารย์เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากอาจารย์จะต้องเป็นผู้ถ่ายทอด วิทยาการเหล่านี้ให้แก่ศิษย์และที่ส่งเสริมให้อาจารย์ที่ดีได้ก็คือ อาจารย์ต้องเป็นผู้รักการสอน มีความมุ่งมั่นที่จะให้ลูกศิษย์ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ดังที่ จุมพล วัฒนบุญญ์ (2524 : 31) และ สุริย์รัตน์ ไทยโพธิ์ศรี (2531 : 13) กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ผู้เรียนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และได้แบ่งรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรม การสอนของอาจารย์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ คุณลักษณะส่วนตัว การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหา ในการดำเนินการสอน การจูงใจและการเสริมแรงในการเรียน การมอบหมายงานให้ปฏิบัติการใช้สื่อการสอน การควบคุมวินัย การประเมินผลการเรียนและการสอน การเสริมสร้างจริยธรรม

นอกจากนี้การประเมินพฤติกรรมการสอนโดยให้นักศึกษาเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ซึ่งเป็นการประเมินที่ดีเพราะจะได้ข้อมูลที่ตรงตามการแสดงออกของอาจารย์ ทำให้ครูได้เห็นภาพสะท้อนของตนว่าเป็นเช่นไรและช่วยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น แฟลนเดอร์ส (Flanders. 1970 : 13-31) ได้สร้างเครื่องมือสำหรับบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน เพื่อศึกษาลักษณะของปฏิสัมพันธ์ทางภาษาที่ครูกับนักเรียนใช้ระหว่างการเรียนการสอน ระบบการสังเกตนี้เรียกว่า Flanders' Interaction Analysis Categories หรือเรียกย่อ ๆ ว่า FIAC โดยแบ่งกลุ่มพฤติกรรมของครูและนักเรียนดังนี้

1. พฤติกรรมของครู แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 พฤติกรรมทางอ้อม หมายถึง พฤติกรรมทางวาจาของครูที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ได้แก่ ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ครูชมเชยหรือสนับสนุนให้กำลังใจ ครูยอมรับหรือนำความคิดของนักเรียนมาใช้ และครูถามตามแนวความคิดเพื่อให้นักเรียนตอบ

1.2 พฤติกรรมทางตรง หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว ได้แก่ ครูบรรยาย ครูสั่งการ และครูวิจารณ์ (หรืออาจใช้อำนาจของครู)

2. พฤติกรรมของนักเรียน ได้แก่ นักเรียนพูดเพื่อตอบคำถามของครู นักเรียนเป็นผู้เริ่มต้นพูด และการเงียบหรือสับสนวุ่นวาย

แฟลนเดอร์ส (Flanders. 1970 : 1) ได้สรุปการสังเกตพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนว่า มาจากรากฐานของความคิดที่ว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นสามารถรับรู้ได้ในรูปของเหตุการณ์ที่ปรากฏต่อเนื่องกัน และเป็นเหตุการณ์ในช่วงสั้น ๆ ซึ่งผู้มีประสบการณ์ในการสอนที่ได้รับการฝึกฝนจะสามารถจำแนกและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนได้

แฟลนเดอร์ส (Flanders. 1970 : 5-7) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกต และการวิเคราะห์พฤติกรรมในห้องเรียน สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูพัฒนาพฤติกรรมและสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้
2. เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน

3. เพื่อให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น

นอกจากนั้น โอเดน (Oden. 1972 : 194-A) ได้วิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครูซึ่งได้รับการประเมินว่า เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง โดยให้ผู้เรียน ครู และครูใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเป็นคนขยัน สุขุม เยือกเย็น มีความสามารถในการสอนดี มีความทะเยอทะยาน ทำงานด้วยความคล่องแคล่วและรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นครู

นอกจากนี้ อาร์มสตรอง (Armstrong. 1973 : 51-55) ได้กล่าวถึง การประเมินผล การปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ เตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะ

ในการสอนของตนเอง มีเทคนิคในการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียน ประยุกต์ใช้หลักทางจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอน เข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นประชาธิปไตย ปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ปรับปรุงตนเองให้คุ้นเคยกับสภาพของกลุ่มนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนการสอน หรือปัญหาอื่น ๆ จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนรู้ให้ส่งเสริมลักษณะและพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้ได้รับความสำเร็จ พัฒนาดตนเองทางด้านความรู้และสติปัญญา และมีเทคนิควิธีการวัดผลที่ดี ใช้ผลจากการทดสอบในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน

นอกจากนั้น โฮล์มส์ (Holmes. 1975 : 251-A) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูช่างในโคโลราโด เพื่อศึกษาถึงสมรรถภาพการสอนที่ต้องการของครูช่างในโคโลราโด โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูช่าง จำนวน 61 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพการสอนของครูช่างเป็นดังนี้

1. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการเรียนรู้ และสามารถประยุกต์เข้ากับการสอนในโรงฝึกงานได้
2. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี พอที่จะให้คำแนะนำแก่กรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้
3. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในจุดประสงค์ของหลักสูตร
4. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดโรงฝึกงานและจัดชั้นเรียน
5. จะต้องสามารถวิเคราะห์อาชีพ เพื่อกำหนดลำดับขั้นการทำงานพื้นฐานได้
6. จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการวัดผล ประเมินผลในการสอน
7. จะต้องบันทึกผลความก้าวหน้า และติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคลได้
8. ครูช่างจะต้องทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ
9. ครูช่างจะต้องเข้าใจบทบาทการสอน
10. ครูช่างจะต้องสามารถรวมเทคนิคการทำงาน ลำดับขั้นการทำงานและความรู้ในการทำงานหนึ่ง ๆ เข้ามาสัมพันธ์กันได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ เวกเนอร์และคนอื่นๆ (Wagner and others. 1976 : 69) ได้แบ่งกระบวนการสอนภาคทฤษฎีเป็น 4 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

1. ทำให้นักเรียนสนใจปัญหา ครูเป็นผู้ยกตัวอย่างปัญหาเพื่อท้าทายความคิดของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้
2. ทำให้เนื้อหาสาระตรงตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน เพื่อนำสิ่งที่บอกกล่าวนั้นมาแก้ปัญหา โดยจำเป็นต้องยึดหลักปฏิบัติดังนี้

2.1 สอนจากสิ่งง่าย ๆ ไปหาสิ่งยาก

2.2 สอนจากสิ่งที่มองเห็นหรือทำการทดลองให้เห็นไปสู่กฎเกณฑ์ นิยามหรือหลักการ

2.3 สอนจากสิ่งที่ทราบแล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่ทราบ

2.4 สอนให้นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ไปใช้แก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากที่สอน

3. ให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ใช้ฝึกแก้ปัญหาในสิ่งซึ่งสอนไปแล้ว

4. ต้องมีกระบวนการวัดผลสำเร็จเพื่อวัดสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ว่าสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาหรือยังไม่เข้าใจในเรื่องใดบ้าง เพื่อจะได้ตรวจปรับให้การเรียนการสอนได้ตามวัตถุประสงค์

สำหรับการเรียนการสอนให้เกิดทักษะทางวิชาชีพนั้น พิสิฐ เมธภัทร และ ชีรพล เมธิกุล (2529 : 130-131) ได้สรุปว่า ควรใช้วิธีการสาธิตให้ผู้เรียนดูและมอบหมายงานให้ทำด้วยตนเองโดยใช้ใบกำหนดงาน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า เทคนิคหรือวิธีการสอนอื่น ๆ จะไม่มีความจำเป็นเสียเลย เพราะการสอนในแต่ละครั้งมักใช้เทคนิคการสอนหลายชนิดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้สอนและเนื้อหาสาระของแต่ละตอน ดังนั้นจึงไม่สามารถบอกได้ว่า เทคนิค หรือวิธีการสอนแบบใดดีที่สุด ครูผู้สอนควรพิจารณาปรับปรุงวิธีการสอนของบทเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนตามที่ต้องการได้ สำหรับเทคนิคการสอนวิชาชีพโดยทั่วไปจะแบ่งวิธีการสอนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ วิชาทางภาคทฤษฎี และ วิชาทางภาคปฏิบัติ

นอกจากนี้ แมคเนอร์กนี (Mc Nergney. 1981 : 73) ได้กล่าวถึงการสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะพฤติกรรมการสอนของครูจะเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของครูในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้การสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนจะทำให้ครูผู้สอนทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน และนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ คาร์ทไรท์และคาร์ไรท์ (ศิริพร จันทานนท์. 2532 : 17-18 ; อ้างอิงจาก Cartwright and Carwright. 1984 : 143-145) ได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนว่ามี 2 ระบบ ดังต่อไปนี้

1. ระบบเครื่องหมาย (Sign system) เครื่องมือสังเกตการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยรายการพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ ในช่วงเวลาสังเกต คือ จะสนใจว่ามีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง แต่ไม่สนใจว่าเกิดขึ้นกี่ครั้งหรือเกิดบ่อยเพียงใด ซึ่งไม่ต้องกังวลกับการบันทึกจำนวนความถี่ด้วยตัวอย่างของเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมของ คอร์เนล

2. ระบบแยกประเภท (Category system) เครื่องมือสังเกตการเรียนการสอนประเภทนี้จะจำแนกพฤติกรรมออกเป็นกี่ประเภท จะใช้หมายเลขหรือตัวอักษรเป็นรหัสแทนพฤติกรรมนั้น

การบันทึกข้อมูลจะคำนึงถึงความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทุก 3 วินาที ตัวอย่างของเครื่องมือนี้คือ วิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเดอร์ส

นอกจากนี้ บุญสม สุขุมลพงษ์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีตามทัศนะนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีรวม 9 ด้าน ประกอบด้วย การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาในการสอน การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน การมอบหมายงาน การเสริมแรงทางการเรียน การประเมินผล การเรียนการสอนและนำข้อมูลย้อนกลับ การช่วยเหลือผู้เรียนเพิ่มเติม การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่พื้นฐานความรู้วิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีรวม 9 ด้านไม่แตกต่างกัน บุคลากรประจำการที่มีพื้นความรู้วิชาเอกนาฏศิลป์ต่างกัน มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ รวม 9 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบัณฑิตวิชาเอกนาฏศิลป์ที่พื้นฐานความรู้วิชาเอกนาฏศิลป์ต่างกันมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ กรรณิการ์ เนื่องจำนง (2541) ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มอาชีพศึกษาภาคตะวันออก พบว่า พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูวิทยาลัยเทคนิคโดยรวมและรายด้านทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนตัว การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาในการดำเนินการสอน การจูงใจและการเสริมแรงในการเรียน การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ การใช้สื่อการสอน การควบคุมวินัยในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนการสอน การเสริมสร้างจริยธรรม ปฏิบัติในระดับมาก ครูภาษาไทย และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนภาษาไทย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งความคิดเห็นนี้มีความสอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 : 12) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพของอาจารย์ เช่น เกียจคร้าน ไม่มั่นใจในตนเอง จู้จี้ ขี้บ่น ปากจัด ขาดแรงจูงใจ ท้อถอยง่าย ขาดทักษะในการสื่อสาร ทำให้เกิดผลเสียต่อการเรียนการสอน นอกจากนั้นการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีจำนวนผู้เรียนมากไป บางวิชามีผู้เรียนห้องละ 200 – 300 คน ทำให้เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาบังคับ การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาด้านการควบคุมคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยเฉพาะในการวัดผลที่ต้องใช้ข้อสอบเดียวกัน ถ้าหากอาจารย์บางกลุ่มไม่ได้สอนบางหัวข้อ เมื่อปรากฏในข้อสอบรวม กลุ่มผู้เรียนบางกลุ่มจึงไม่สามารถตอบข้อสอบได้ ทำนองเดียวกันกับที่ พิเศษฐ์ คงทน (2528 : 31) กล่าวว่า การสอนในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน โดยเฉพาะแผ่นใส และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แต่บางครั้งอุปกรณ์ที่ใช้ก็ไม่ชัดเจน ตัวอักษรเล็กไป ผู้เรียนที่นั่งอยู่ข้างหลังมองไม่เห็น ส่วนอุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ บางครั้งก็มีปัญหาในด้านการขอยืมอุปกรณ์ หรือเกิดการติดขัด เช่น เครื่องไม่ทำงาน หรืออุปกรณ์ไม่พอ เนื่องจากเปิดสอนหลายชั้นเรียนในเวลาเดียวกัน บางครั้ง

ผู้สอนใช้อุปกรณ์ไม่เป็นทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ อาจารย์ผู้สอนมีหน้าที่โดยตรงที่จะผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงาน อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาการและวิชาชีพก็เช่นเดียวกับครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรม จะต้องสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ต้องทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และอุทิศเวลาให้กับผู้เรียน ได้รับความรู้ ความคิด และทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับ สมเกียรติ กอบัวแก้ว (2535 : 2) ผลการศึกษาอยู่ที่การเรียน การสอนและการอบรมสั่งสอน ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการใช้กระบวนการเทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสมกับความต้องการทางสังคม เพื่อให้สามารถออกไปประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กรมการฝึกหัดครู. 2536 : 133)

โรสเซนชายส์ และ เฟิสท์ (วารินทร์ คอเหลียม. 2541 : 17-18; อ้างอิงจากRosenshine and Furst. 1971 : 37-72) ได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูประกอบด้วย 11 พฤติกรรม ซึ่งมีผลเอื้ออำนวยต่อมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน

1. ความสามารถในการทำให้เข้าใจได้อย่างรวบรัดชัดเจน และสามารถที่จะจัดระบบงานได้เป็นอย่างดี
2. ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงวิธีการให้สอดคล้องกับลักษณะของวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการสอนที่นำมาใช้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงหนังสือตำราให้เหมาะสมด้วย
3. ความกระตือรือร้น ลักษณะของการเคลื่อนไหว การเปลี่ยนระดับเสียงเวลาพูดและอื่น ๆ
4. ความสนใจในการกิจหน้าที่ หรือมีลักษณะเหมือนนักธุรกิจ พฤติกรรมของครูมุ่งไปที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
5. การให้โอกาสแก่นักเรียนเพื่อการเรียนรู้ พฤติกรรมของครูช่วยในการแนะนำให้นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทดสอบในภายหลัง
6. การใช้ความคิดเห็นของนักเรียน รับรองความคิดเห็นของนักเรียน หรือมีการชมเชยความคิดของนักเรียน
7. การใช้วิธีการวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความไม่พอใจการไม่ยอมรับ การให้คำแนะนำ หรือการแสดงเหตุผลของการใช้อำนาจ
8. การใช้ลักษณะของการเสนอความคิดเห็น รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมตามที่กำหนด และชี้แจงการเปลี่ยนแปลงภายในบทเรียน
9. ชนิดของคำถามที่ครูใช้ เป็นคำถามในระดับต่ำหรือสูง จำแนกชนิดตามคำถามที่เหมาะสมตามสิ่งของ สถานที่ เหตุผล และวิธีการ
10. การไต่ถามหรือการตอบสนองต่อคำถามของนักเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความประณีตบรรจง
11. ระดับความยากของการสอน รวมทั้งพฤติกรรมของครูที่ให้คำชี้แนะวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องมี และการปฏิบัติที่มีมาตรฐานสูงเป็นสิ่งสำคัญ

จึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ในการที่จะอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้สำเร็จการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังที่ สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ (2542 : 3) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นไปในทางที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสำเร็จในการเรียน และจะพัฒนาทักษะแนวคิดและอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้

พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว

ลักษณะครูที่ดี ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันเป็นบรรทัดฐานของสังคมไทย มีความมุ่งหมายที่จะให้ครูเป็นแบบอย่างของความถูกต้อง ความดีงาม ในภาวะเศรษฐกิจสังคมของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูจำเป็นต้องตื่นตัวต่อผู้เพื่อความอยู่รอด ไม่อาจรักษาคุณค่าและอุดมการณ์ในอาชีพไว้ได้ แต่ยังมีครูอีกเป็นจำนวนไม่น้อยที่สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลาย ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมกับที่สังคมได้ยกย่องว่า “ครูคือปูชนียบุคคล” ซึ่งครูเหล่านี้จะได้รับพิจารณาคัดเลือกให้เป็นครูดีเด่น เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูทั้งหลาย คำว่า “ครู” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2535 คือ ผู้สั่งสอนศิษย์ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ คำว่า “ครู” เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต มาจากคำว่า “ครุ” แปลว่า หนัก หมายความว่า เป็นผู้ทำหน้าที่อันประเสริฐ พุทธศาสนิกชนกล่าวว่า ครูคือผู้นำทางวิญญาณหรือเป็นมัคคุเทศก์ทางวิญญาณ หมายถึง เป็นแสงสว่างส่องทางแก่วิญญาของมวลมนุษย์ในโลก ให้รู้จักทางเดินไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา ครูเป็นผู้ที่ยกสถานะของวิญญาณของผู้เรียนให้สูงขึ้นเป็นผู้เปิดประตูวิญญาณให้เกิดแสงสว่างด้วยวิธีที่สามารถเอาชนะกิเลสหรือรอดพ้นจากความทุกข์ได้ ครูจึงเป็นปูชนียบุคคลที่โลกต้องบูชา ด้วยเหตุนี้ ครูจึงต้องเป็นผู้เสียสละต้องอุทิศตนที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่หวังผลตอบแทน เงินเดือนเป็นเพียงเครื่องสักการบูชา มิใช่ค่าจ้าง ค่าของครูตั้งอยู่ในฐานะเป็นปูชนียบุคคลซึ่งได้กำหนดลักษณะหน้าที่ของครูไว้สามประการ (พุทธศาสนิกชน. 2517 : 51-52) คือ

1. ครูสอนหนังสือ เป็นผู้สอนให้คนรู้หนังสือสามารถอ่านและเขียนได้ และสามารถนำไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเป็นผู้เปิดหูเปิดตาให้รอดพ้นจากความมืด
2. ครูสอนอาชีพเป็นผู้สอนให้คนมีอาชีพทำตามความสามารถและความถนัด เพื่อให้รอดพ้นจากความทุกข์ยากและอดอยาก มนุษย์ทุกคนต้องการปัจจัยสี่ในการดำรงชีพ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค การที่จะได้สิ่งเหล่านี้มา ทุกคนต้องทำงานต้องมีอาชีพและอาชีพต้องเรียนรู้จากครู ซึ่งครูในที่นี้มีได้หมายถึงครูในโรงเรียนเสมอไปทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ถือว่าเป็นครู

3. ครูผู้นำทางจิตใจหรือวิญญาณ ครูประเภทนี้สอนให้คนมีความถูกต้องทางจิตใจกล่าวคือ สอนให้สามารถเอาชนะกิเลสหรือความทุกข์ได้ การสอนของครูประเภทนี้เป็นไปตามความประสงค์ของพระพุทธเจ้า โดยสอนตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นของชีวิต สอนให้มนุษย์ไปสู่จุดหมายเดียวกันคือ ความรอดพ้นจากความทุกข์

ดังที่พระองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงกำหนดลักษณะครูดีไว้ ดังนี้ วรคัตติ เพียรชอบ (2523 : 35 อ้างอิงมาจากพระไตรปิฎก) สรุปเอาไว้ว่า

ปิโย คือ การทำตัวให้เป็นที่รักแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป

ครุ คือ การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่น มีจิตที่มั่นคง ด้วยความรู้ณาเคารพ

ภาวนีโย คือ การเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้มีความประพฤติอันดีงาม

วตฺตา จ คือ เป็นผู้มีความมานะในการดัดเตือนสั่งสอนโดยไม่เกรงกลัวว่าจะถูกเกลียดหรือโกรธ มีความเฉลียวฉลาดในการใช้คำพูด

วจนุขโม คือ ความเป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำโดยมีเจตนาดีเป็นที่ตั้ง

คมภิรมฺจ กถ กตฺตา คือ การรู้จักสอนจากง่ายไปหายาก หรือมีความคิดลึกซึ้งขึ้น

โน จฺจฺราเน นิโยชเน คือ การรู้จักแนะนำในทางที่ถูกที่ควร ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย

นอกจากนี้ พระเทพเวที (2531 : 61-64) กล่าวถึง ลักษณะของครูที่ดีตามหลักพุทธศาสนามี 7 หลัก ดังนี้

1. ปิโย น่ารัก ทำตนให้เป็นที่รัก

คนที่จะเป็นที่รัก ก็คือคนที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อคนอื่น เป็นผู้เข้าใจคนอื่น การที่จะทำให้คนรักใช้ธรรมะอีก 4 ประการ

1.1 ทาน การให้ ให้ความรู้ ให้ปัญญา ความคิด ความถูกต้อง ให้คำแนะนำสั่งสอน ให้ปันสิ่งของ ให้โอกาส ให้ความรักความเมตตา

1.2 ปิยวาจา การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม อ่อนหวาน ไพเราะ ให้กำลังใจ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ ไม่พูดข่มขู่ เยาะเย้ย เสียดสี ถากถาง ดูถูก เหยียดหยามคนอื่น พูดปลอบประโลมให้ลูกศิษย์เกิดความสบายใจ

1.3 อัถถจริยา การทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ด้วยความจริงใจ ด้วยนิสัยอันฝึกมาดี ตลอดทำดีต่อคนทุก ๆ คน โดยเฉพาะลูกศิษย์ ต้องมีพฤติกรรมที่ยุติธรรม สม่ำเสมอ

1.4 สมานัตตา ทำตัวสม่ำเสมอ ไม่ยกตนข่มท่าน ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย ตั้งใจสอนโดยตลอด ไม่ข่มขู่ลูกศิษย์ ให้คิดว่าครูมีหน้าที่จะต้องทำตนสม่ำเสมอในการให้ความรู้ ความรัก และความยุติธรรมด้วยความคงเส้นคงวา

2. ครุ ครูแปลว่าน่าเคารพ

คนเป็นครูควรมีความประพฤติที่เป็นตัวอย่างที่ดีทำให้ผู้เรียนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ไว้วางใจ และชื่นชมในการตั้งตนอยู่ในหนทางที่ตรงถูกต้องเพื่อลูกศิษย์จะได้ดำเนินรอยตามความประพฤติที่ดีงาม การทำตนให้เป็นที่เคารพนั้น ผู้ประพฤติควรยึดหลักศีล 5 ข้อ

มาน้อมนำปฏิบัติในชีวิตจริง การประพฤติที่ไม่เบียดชีวิตอื่น ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดด้านชู้สาว ไม่พูดปด ไม่ดิดยาเสพติด เพียง 5 ประการที่ทำได้ และยึดมั่นในจิตใจจะทำให้ชีวิตปลอดภัย เป็นที่เคารพ และคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการคือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่เที่ยงตรงไม่มีอคติลำเอียง

3. กาวนโย

กาวนโย คือ การที่มีความรู้จริงทางภูมิปัญญา หมั่นฝึกฝนปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรหมั่นศึกษาหาความรู้อย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้เป็นที่ยกย่อง ศิษย์จะมีความรู้สึกมั่นใจในความรู้ของอาจารย์ จะจดจำซาบซึ้งในการที่อาจารย์ทรงความรู้ในศาสตร์

4. วัตตา

วัตตา คือ การรู้จักการพูดให้ได้ผล นั่นก็คือ การรู้จักกาลเทศะของการพูด รู้ว่าจะพูดเรื่องใด จะพูดอะไร และจะพูดอย่างไร รู้จักอธิบายชี้แจงให้เข้าใจ ว่ากล่าวตักเตือน และเป็นที่ปรึกษาที่ดีได้

5. วัจนกโม

วัจนกโม คือ การอดทนต่อถ้อยคำ ครูควรพร้อมที่จะรับฟังคำพูดจากจากคนทั่วไป ต้องหัดอดทนจากถ้อยคำที่ล่วงเกิน คำวิพากวิจารณ์ ต้องอดทนต่อเรื่องต่าง ๆ ฟังได้โดยไม่เสียอารมณ์ หรือเบื่อรำคาญ

6. คัมภีร์ญจะ กะถัง กัตตา

การอธิบายสิ่งที่ยากลึกซึ้งได้ คือการที่สามารถอธิบายเรื่องที่ยากลึกซึ้งให้เข้าใจได้ง่าย สอนให้คิดได้ รู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ติดตามเรื่องที่ครูสอนได้ แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ยากครูต้องมีความสามารถที่จะสอนให้ศิษย์เข้าใจได้โดยการปรับเปลี่ยนของยากให้เป็นของง่าย

7. โน จัญฐานเน นิโยชะเย

การไม่ชักนำไปในทางเสื่อม ครูจะไม่สอนในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ไม่ชักนำศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย

กัลยานิมิตธรรม 7 ประการนี้ เป็นธรรมะที่สำคัญสำหรับครูที่จะตั้งใจสอนศิษย์ให้ไปสู่ความเป็นเลิศในศาสตร์ และความเป็นเลิศในมนุษย์ ผู้ที่จะดำรงกัลยานิมิตธรรมไว้ได้จะต้องมีการฝึกปฏิบัติให้เข้มแข็ง มั่นคง และดำรงอยู่ในความเป็นผู้มีธรรมะเป็นอุดมการณ์ ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ ไรอัน (Ryans. 1960 : 278-284) ได้กล่าวว่า ลักษณะของอาจารย์ที่ดีอย่างหนึ่ง คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต เช่น มีความเข้าใจนิสิต แสดงความเป็นเพื่อน ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัว เช่นเดียวกับปัญหาการเรียน ยกย่องชมเชยนิสิตที่ทำงานดี ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของนิสิต ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต เป็นต้น เช่นเดียวกับที่ เบค (Beck. 1970 : 11) พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิตและให้ความอบอุ่นถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการนั้นแล้ว จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ผู้สอนไปในทางที่ดี มีกำลังใจและ

ได้รับความสำเร็จในการเรียน ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับโคแกน ซึ่งมีความเห็นตรงกันกับไรอันว่าความสัมพันธ์ของอาจารย์กับนิสิต เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ในกระบวนการศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของโคแกน (Cogan. 1975 : 135-139) สรุปได้ว่า สัมพันธภาพอันดีระหว่างนิสิตกับอาจารย์ จะทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น และยังความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้นิสิตสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นตามไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียน และทัศนคติของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน ถ้าหากนิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์จะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้นิสิตมีผลการเรียนดีขึ้น ส่วนประกอบของบุคลิกภาพของอาจารย์ก็มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน รูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจ แต่บุคลิกภาพบางประการ เช่น สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด อารมณ์ขันและบทบาทในฐานะผู้นำของครูมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก ดังที่ วิจิตร ศรีสะอ้าน (2528 : 35) ที่กล่าวว่า พื้นฐานของสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของครูอาจารย์กับนักศึกษาเป็นสำคัญ ถ้าครูอาจารย์รู้จักใช้การเสริมแรงที่เหมาะสมจะส่งผลให้บรรยากาศในชั้นเรียนดีขึ้น เป็นการเสริมแรงที่ทำอย่างจริงใจ โดยเฉพาะกับนักศึกษาที่เรียนอ่อน ก็จะส่งผลให้ผลการเรียนดีขึ้นไปด้วย

ส่วน ชาญชัย อินทรประวัต (2523 : 32-33) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะการสอนของครูที่พึงประสงค์ไว้ว่า ก่อนทำการสอน ครูต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนใน กิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก ควรสอนทีละเรื่อง โดยสอนจากเรื่องที่ใกล้ตัวไปหาไกลตัว ครูควรแจ้งผลการกระทำของนักเรียนเป็นระยะๆ เช่น การทดสอบ การส่งการบ้าน ครูจะต้องรู้จักการเสริมแรงด้วยการกล่าวชมเชย หรือให้รางวัลตามความเหมาะสม ครูจะต้องให้นักเรียนฝึกตนเองบ่อย ๆ ครูต้องพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมและสร้างบรรยากาศให้เป็นประชาธิปไตยมีความเป็นกันเอง ครูควรจัดสภาพการสอนให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ครูควรสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกแก่นักเรียน นอกจากนี้ โอวาท สุทธนารักษ์ (2524 : 37) ให้ความเห็นว่าครูมิได้เปรียบเสมือนเรือจ้างหรือมิได้เปรียบเสมือนอะไรทั้งสิ้น ดังเช่นมีผู้เปรียบเทียบ แต่ครูที่แท้จริงคือผู้ที่มีจิตใจ วิญญาณ และการกระทำอันเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม มองเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์และมีความรักในมวลมนุษยชาติ พร้อมทั้งจะอุทิศตนเองเสียสละเพื่อรับใช้สังคม คุณธรรมความเป็นครูนี้หาที่เปรียบมิได้ แต่จะดำรงอยู่ในสัจกาลของความเป็นครู คุณลักษณะของครูที่ดีนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. ความเป็นครู คือ ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักเมตตาปราณีเด็ก รักอาชีพครู ใฝ่รู้ มีโลกทัศน์กว้าง รับผิดชอบต่อหน้าที่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีวุฒิภาวะ ยุติธรรม มีชีวิตที่สงบ และเรียบง่าย มีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนมากขึ้น

2. มีความรู้ดีในสิ่งต่อไปนี้ รู้วิชาเฉพาะอย่างลึกซึ้ง เหมาะสมตามระดับการศึกษาที่จะสอน รู้วิชาชีพครู จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การวิจัยการประมวลผลความรู้ทั่วไป โดยเฉพาะเรื่องการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. มีความสามารถในการสอน วิธีการอบรม และการพัฒนาการเป็นผู้นำ ผู้ตาม และผู้ประสานงานที่ดี โดยได้รับการฝึกปฏิบัติเหมาะสมจนเกิดทักษะ (การฝึกหัดครูไทย. 2524 : 12-13)

ส่วน วิฑูรย์ อุปถัมภ์ (2530 : ข-ค) ศึกษาสมรรถภาพของอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครูในวิทยาลัยครู พบว่า อาจารย์ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละอุทิศเวลาเพื่องาน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ใฝ่หาใจได้ มีเจตคติที่ดีต่องานในอาชีพ ขยัน คล่องแคล่ว กระตือรือร้น มีสุขภาพกายและจิตดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใจคอหนักแน่นควบคุมอารมณ์ได้ เคารพกฎหมายระเบียบ วินัย และข้อบังคับของสถาบัน มีมนุษยสัมพันธ์ดี เคารพผู้บังคับบัญชา แต่งตัวเรียบร้อย สะอาด ทำทางเหมาะสม มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความรู้และทักษะ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะ รู้จักวิเคราะห์ปัญหา หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ มีความรู้เกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสัมพันธ์ มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ให้ความชัดเจนในการสาธิต อุปกรณ์การสอน รู้จักวางแผนการสอน รู้จักใช้เทคนิคการสร้างความก้าวหน้าให้กับนักเรียน รู้จักสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน มีการจัดระเบียบภายในห้องเรียน ใช้เทคนิคในการสอนหลายแบบทดสอบและประเมินผล รู้จักการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา รู้ลำดับการสอนตามหลักสูตร

คุณลักษณะของครูที่สังคมต้องการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ อาจสรุปได้ว่าครูที่ดีควรมีคุณสมบัติสำคัญสองประการคือ (วิฑูรย์ อุปถัมภ์. 2530 : ข-ค)

1. คุณสมบัติส่วนตัว ประกอบด้วยบุคลิกภาพดี สุขภาพแข็งแรง มีความรู้ดี สอนดี เสียสละ ความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความกระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์อันดี และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นนักประชาธิปไตย ยึดมั่นในศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

2. คุณสมบัติที่ผู้เรียนต้องการ ประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน ทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้เรียน มีอารมณ์ดี มีเมตตา กรุณา ตลอดจนมีการยกย่องชมเชยและให้รางวัลแก่ผู้เรียน

กรมสามัญศึกษากำหนดคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ไว้ ดังที่ พะนอม แก้วกำเนิด (2531 : 56) กล่าวว่า ครูต้องรู้จักและรับผิดชอบต่อ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูด้วยความขยันหมั่นเพียรและเป็นผู้มีน้ำใจ มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะด้านวิชาการ มีความรู้ใน

หลักสูตร จิตวิทยา และมีเทคนิคการสอน มีความรู้และความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ มีความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ที่จะกระทำตนและทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชน ท้องถิ่นและชาติบ้านเมือง มีความรู้และเจตคติที่ดี ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยของทางราชการและนโยบายของทางราชการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย สร้างความสามัคคีในหมู่คณะและต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านวิชาการและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู

เป็นที่สังเกตได้ว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์นั้นจะต้องประกอบไปด้วยความประพฤติที่เป็นแบบอย่างได้ คือสนใจศึกษาหาความรู้ กระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา มาศดิตถ์ (2532 : 17) ซึ่งให้ทัศนะว่า ครูที่สังคมพึงประสงค์นั้นจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจะต้องมีความรู้ดีในด้านต่าง ๆ เป็นคนที่เสียสละ ดังที่ เฉลียว บุรีภักดี และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ลักษณะของครูที่ดี พบว่านักเรียนได้จัดอันดับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะครูที่นักเรียนชอบมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง เป็นกันเองกับนักเรียน เข้ากับนักเรียนได้ มีการเตรียมการสอนอย่างดี มีความปรารถนาดีต่อนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ทันสมัย กว้างขวางและถูกต้อง ใช้ตัวอย่างข้อเปรียบเทียบและความจริงใจในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม อธิบายเรื่องประกอบการสอนแม้ว่าจะอยู่นอกเหนือจากเนื้อหา ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมและสร้างบรรยากาศให้เป็นประชาธิปไตย มีความเป็นกันเอง ครูควรจัดสภาพการสอนให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ครูควรสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกแก่นักเรียน ทำนองเดียวกับ แจ่มจันทร์ กุลวิจิตร (2532 : 40-43) ได้บันทึกเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานของครูไว้ว่า ครูจะต้องประกอบด้วย การมีความรู้ทางวิชาการซึ่งมีความสำคัญสำหรับผู้ที่เป็นครู ความรู้ทางวิชาชีพครู ประสบการณ์และทักษะในการสอน ครูต้องมีความสามารถในการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม มีคุณธรรม จรรยาบรรณ มีความสามารถในการสอน มีความสามารถในการวิจัย พัฒนา และเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ ดังที่ ครูสภาได้ออกระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ.2539 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2539 ไว้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการครูสภา. 2539 : 36)

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอภาค เสมอต้นเสมอปลาย
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ

6. ครูย่อมพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพครู ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

7. ครูย่อมรัก และศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้ จริยธรรมครู คือ การแสดงออกในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ ประพฤติตนดีเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมอาชีพด้วยกัน รับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แสดงกิริยาวาจาสุภาพ ใช้ภาษาสุภาพและถูกต้อง ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ สร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีระหว่างครูและผู้ปกครอง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา อดทน ซื่อสัตย์ และสุภาพอ่อนโยน รู้จักวิพากษ์วิจารณ์เพื่อปรับปรุงการศึกษา และการงานด้วยถ้อยคำที่สุภาพ สร้างชื่อเสียงเกียรติคุณให้แก่ตนเอง เพื่อนร่วมงาน และสถาบัน มีความสามารถทางการสอนให้นักเรียนเกิดความรู้จริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2539 : 37)

สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้ศึกษาและสังเคราะห์คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์โดยการจัดระดมสมองนักวิชาการการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการ บทความของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ในปี พ.ศ.2537 สรุปคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในยุคสังคมสารสนเทศ โดยมีองค์ประกอบและคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้ (สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา. 2537)

1. มีปัญญา คุณลักษณะที่สำคัญ คือ

1.1 เป็นผู้ใฝ่หาและรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารให้ทันสมัย

1.2 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข่าวสาร

1.3 มีวิจารณ์ญาณ

1.4 เป็นคนมีไหวพริบ รู้จักคิด และรู้จักการแก้ปัญหา

1.5 เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม

1.6 เป็นคนมองการณ์ไกล

1.7 เป็นคนที่รู้จักใช้หลักเหตุผลที่ถูกต้องในการพูด การคิด และตัดสินใจ

2. มีความรอบรู้ในวิชาชีพ คุณลักษณะที่สำคัญ คือมีความสามารถในการเข้าใจสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง และสภาพแวดล้อม

2.1 มีความรู้และเข้าใจสาขาวิชาเฉพาะ

2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาของสหสาขาวิชาอันเป็นพื้นฐานสำหรับคนที่จะเป็นบัณฑิต

2.3 มีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.4 มีความสามารถในการผลิต/สร้าง หรือเลือกใช้สื่อวัตกรรม และเทคโนโลยี

2.5 มีความสามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้

2.6 มีความสามารถในการบูรณาการการสอนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์

3. เป็นผู้มีความคุณธรรมและบุคลิกภาพที่ดี คุณลักษณะที่สำคัญ คือ

3.1 ประพฤติตนดีสม่ำเสมอ

3.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

3.3 เป็นผู้มีความวินัย และมีความรับผิดชอบ

3.4 มีความยุติธรรมและรู้จักเสียสละ

3.5 มีคุณธรรมพื้นฐานเป็นหลักในการดำรงชีวิต

4. มีอุดมการณ์ในวิชาชีพ คุณลักษณะที่สำคัญ คือ

4.1 รัก พอใจ และนิยมในวิชาชีพครู

4.2 บรรณานาที่จะเป็นครู

4.3 สร้างเสริมเกียรติแห่งการเป็นครู

4.4 ทำตัวให้เป็นที่รักและเคารพของศิษย์

4.5 อุทิศตนเพื่อพัฒนาศิษย์

4.6 ตั้งใจทำงานเพื่อพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

4.7 อุทิศตนเพื่อผดุงเกียรติแห่งวิชาชีพครู

5. ความเป็นประชาธิปไตยและเป็นคนทันสมัย คุณลักษณะที่สำคัญ คือ

5.1 มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

5.2 สามารถวิพากษ์วิจารณ์และรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

5.3 รู้จักค้นหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ

เลห์แมน และ มีเรนส์ Lehmann and Mehrens (1971 : 136) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยเวสเทอร์น วอชิงตัน สเตท จำนวน 443 คน นักศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในอุดมคติ ว่ามีเกณฑ์ที่สำคัญมากที่สุด 5 ประการ คือ

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้ขั้นมูลฐานและความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน

2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง และมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าในวิชาที่สอน

3. มีความยืดหยุ่นและมีความสามารถที่จะเสนอบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและสนองความต้องการของผู้เรียน

4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอนกำหนดหัวข้อวิชาที่สอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง

5. ใช้ศัพท์ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง สอนโดยคำนึงถึงระดับความสามารถของผู้เรียน

นอกจากนี้ ยัง (Young. 1975 : 4306-A) ได้ศึกษาถึงลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาปรับปรุงสมรรถภาพของครู โดยถามผู้เรียนในโรงเรียนหกแห่งที่รัฐยูทาห์ พบว่าผู้เรียนชอบครูที่เห็นใจสนับสนุนผู้เรียน ไม่ใช้อำนาจและเป็นคนเปิดเผย ซึ่ง เรียม ศรีทอง (2541 : 4) กล่าวว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันบทบาทของครู – อาจารย์ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเพิ่มขึ้น อาจารย์ที่ปรึกษาจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการฝึกความเป็นผู้ใหญ่ให้แก่นักศึกษาคอยช่วยเหลือเกื้อกูลในงานที่เกินความสามารถของนักศึกษา เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ชีวิตนักศึกษาที่ดี ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและช่วยชี้แนะประสานงานให้เกิดความคล่องตัวในกระบวนการศึกษารวมทั้งให้คำปรึกษาเบื้องต้นในด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษาด้วย

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ผู้ที่อยู่ในวงวิชาชีพ จะต้องยึดถือจรรยาบรรณ ในการดำรงวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับ คือ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2539 : 34)

1. ศรัทธาต่อวิชาชีพ ผู้ที่อยู่ในวงการวิชาชีพครู จะต้องมีความรักและศรัทธาต่อวิชาชีพ เห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นอาชีพที่สร้างคน ให้มีความรู้ ความสามารถ และเป็นคนที่พึงประสงค์ของสังคม ผู้อยู่ในวิชาชีพจะต้องมั่นใจภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพนี้ด้วยความรัก และชื่นชมในความสำคัญของวิชาชีพ

2. ชำรงและปกป้องวิชาชีพ สมาชิกของสังคมวิชาชีพต้องมีจิตสำนึกในการดำรงปกป้องและรักษาเกียรติภูมิของวิชาชีพ ไม่ให้ใครมาดูหมิ่นดูแคลน หรือเหยียบย่ำทำให้สถานะของวิชาชีพต้องตกต่ำ หรือมีหมอง การดำรงปกป้องต้องกระทำทันทีเมื่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาหรือต้องการมีการแก้ไขข่าว หรือประท้วงหากมีข่าวคราวอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อวิชาชีพ

3. พัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพ หน้าที่ของสมาชิกในวงการวิชาชีพคือ การที่ต้องรับผิดชอบในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย สร้างความรู้และเผยแพร่ความรู้เพื่อทำให้วิทยาการในศาสตร์สาขาวิชาชีพก้าวหน้าทันสมัยทันสังคมทันเหตุการณ์ ก่อประโยชน์ต่อประชาชนในสังคม ทำให้คนเก่งและฉลาดขึ้น โดยวิธีการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักเรียน ใฝ่รู้ ช่างคิด มีวิจารณญาณ มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์มากขึ้น

4. สร้างองค์กรวิชาชีพให้แข็งแกร่ง สมาชิกในวงวิชาชีพต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องสร้างองค์กรวิชาชีพให้มั่นคง ชำรงอยู่ได้ด้วยการเป็นสื่อกลางระหว่างสมาชิก และเป็นเวทีให้คนในวงการได้แสดงฝีมือและความสามารถทางการสร้างรูปแบบใหม่ของการเรียนการสอน ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานทางด้านการสร้างแบบเรียนใหม่ การเสนอแนวความคิดใหม่ในเรื่องของการพัฒนาคน การเรียนการสอน และการประเมินผล

5. ร่วมมือในกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพ สมาชิกในสังคมวิชาชีพต้องร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเคลื่อนไหวในเรื่องของความคิด หรือการจัดประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนแนวความคิด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร หากไม่ได้รับความสนับสนุนจากสมาชิกแล้ว ทำให้องค์กรวิชาชีพขาดความสำคัญลง และไม่สามารถดำเนินภารกิจขององค์กรวิชาชีพต่อไปได้ บทบาทของการชำระมาตรฐานและการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการก็ย่อมจะลดลงด้วย ถ้าไม่มีปริมาณสมาชิกที่สนับสนุนเพียง

จรรยาบรรณต่อผู้เรียน

ครูจะต้องมีความประพฤติปฏิบัติต่อผู้เรียน 9 ประการ คือ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2539 : 34)

1. ตั้งใจถ่ายทอดวิชาการบทบาทของครูต้องพยายามที่จะทำให้ลูกศิษย์เรียนด้วยความสุข เรียนด้วยความเข้าใจ และเกิดความมานะพยายามที่จะรู้ในศาสตร์นั้น ครูจึงต้องตั้งใจอย่างเต็มที่ที่จะศึกษาวิชาการทั้งทางศาสตร์ที่จะสอน ศาสตร์ที่จะถ่ายทอดหรือวิธีการสอน ครูต้องพยายามที่จะหาวิธีการใหม่ ๆ มาทดลองสอน

2. รักและเข้าใจศิษย์ ครูต้องพยายามศึกษาธรรมชาติของวัยรุ่น ว่ามีปัญหามีความไวต่อความรู้สึก (Sensitive) และอารมณ์ไม่มั่นคง ครูจึงควรให้อภัย เข้าใจ และหาวิธีการให้ศิษย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ครูต้องพยายามทำให้ลูกศิษย์รักและไวใจ เพื่อที่จะได้กล้าปรึกษาในสิ่งต่าง ๆ แล้วครูก็จะสามารถช่วยให้ศิษย์ประสบความสำเร็จในการเรียน และการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ ปัจจุบันการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง หรือการเรียนรู้จากการช่วยเหลือกันในกลุ่มอาจจะทำให้ผู้เรียนมีวิธีการหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเองมากขึ้น มากกว่าจะคอยให้ครูบอกให้แต่ฝ่ายเดียว ครูจึงจำเป็นต้องชี้ช่องทางให้ผู้เรียนหาวิธีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

4. ยุติธรรม อาชีพครูเป็นอาชีพที่จะต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่มีอคติลำเอียงต่อลูกศิษย์ ไม่เห็นคนที่มีปัญหาเป็นคนน่ารังเกียจ หรือพอใจแต่เฉพาะศิษย์ที่เรียนเก่งไม่สร้างปัญหาเท่านั้น ครูต้องมีความเป็นธรรมในการให้คะแนน และพร้อมที่จะอธิบายวิธีการให้คะแนน และการตัดเกรดได้ ครูต้องรอบคอบในการกรอกคะแนน เพราะถ้าผิดพลาดแล้ว บางครั้งก็จะทำให้ผู้เรียนที่ควรได้คะแนนดี ๆ กลับได้คะแนนเกือบจะสอบตกไป

5. ไม่แสวงหาประโยชน์จากผู้เรียนลักษณะของครูจะต้องเป็นผู้ไม่แสวงหาอามิสสินจ้างเงินไม่ใช่สิ่งที่จะสร้างความสุขเสมอไป ครูจึงจะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ ในการกระทำใด ๆ อันอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจได้ว่า ครูกำลังหาประโยชน์จากศิษย์อย่างไม่เป็นธรรม

6. ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ครูมีอิทธิพลต่อศิษย์ทั้งด้านวาจา ความคิด บุคลิกภาพ และความประพฤติ ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ลูกศิษย์ได้ซึมซับสิ่งที่ดีจากตัวครูไป เมื่อศิษย์เกิดศรัทธาในความสามารถของครู ศิษย์อาจจะเลียนแบบความประพฤติของครูไปอย่างไม่ได้เจตนา เช่น การตรงต่อเวลา การพูดจาชัดเจน การแสดงความคิดเห็นที่ตรงไปตรงมา สุภาพเรียบร้อย เป็นต้น

7. ให้เกียรติผู้เรียน การยกย่องให้เกียรติผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและเกรงใจผู้สอน ครูไม่ควรใช้อำนาจให้ทางที่ผิด เช่น พุดจาข่มขู่ ใช้คำพูดไม่สุภาพ เปลี่ยนชื่อผู้เรียน เยาะหยันหรือดูถูกผู้เรียน การเคาะพผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจและการเรียนรู้ที่ดี เมื่อผู้เรียนได้รับการปฏิบัติอย่างดี ย่อมก่อให้เกิดพลังใจในการศึกษาต่อไป

8. อบรมบ่มนิสัย ม.ล.ปิ่น มาลากุล อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมบ่มนิสัยเด็ก โดยท่านเชื่อว่าการอบรมบ่มนิสัยใคร ๆ นั้นเพียงแค่วันละนาทีก็ดีถม ดังนั้นครูควรแบ่งเวลาในการให้การอบรมบ่มนิสัยผู้เรียน เช่น ก่อนการสอนแต่ละชั่วโมงอาจชี้แนะหรือให้ความคิดที่ดีแก่ผู้เรียนได้ ครูควรถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องสอนให้เป็นคนดี

9. ช่วยเหลือศิษย์ ผู้เรียนมาอยู่ในสถานศึกษาพร้อมด้วยประสบการณ์และปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นครูจึงมีหน้าที่ที่จะต้องสังเกตความผิดปกติหรือข้อบกพร่องของศิษย์ และพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วทั้งที่ไม่ให้ศิษย์ต้องก้าวถลาลึกลงไปในพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากจรรยาบรรณต่อศิษย์แล้วครูจะต้องมีความประพฤติปฏิบัติต่อตนเองด้วยคือ

จรรยาบรรณต่อตนเอง

ครูจะต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพื่อให้มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2539 : 35)

1. ประพฤติชอบ ครูต้องตั้งตนไว้ในที่ถูกที่ควร สามารถบังคับตนเองให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง
2. รับผิดชอบ ครูต้องฝึกความรับผิดชอบต่อตั้งใจทำงานให้สำเร็จลุล่วงมีความผิดพลาดน้อย
3. มีเหตุผล ครูต้องฝึกถามคำถามตนเองบ่อย ๆ ฝึกความคิดวิเคราะห์หาเหตุผลหาข้อดีข้อเสียของตนเอง และเรื่องต่าง ๆ เพื่อทำให้ตนเองเป็นคนมีเหตุผลที่ดี

4. ใฝ่รู้ การติดตามข่าวสารข้อมูลอยู่เสมอ ๆ ทำให้ครุมีนิสัยใฝ่รู้ อยากทราบคำตอบในเรื่องต่าง ๆ ครูควรมีความรู้รอบตัวอย่างดีทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเพื่อให้ครูดำรงชีพในสังคมได้อย่างเป็นสุขปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องแก่ศิษย์

5. รอบคอบ ครูต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนรอบคอบละเอียดและประณีต ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ การทำกิจกรรม เช่น ควบคุมบัญชีการเงินต้องรอบคอบ ต้องเห็นตัวเลข ชัดเจนไม่ตกหล่น ไม่ทำให้เกิดการผิดพลาดที่เป็นผลร้ายทั้งของตนเองและผู้อื่น

6. ฝึกจิต การพัฒนาจิตทำให้ครูอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและส่งผลทำให้ครูทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูจึงต้องหมั่นฝึกจิตของตนให้สูง สูงกว่ามาตรฐาน ระวังอารมณ์ไม่ดี คิดอะไรได้สูงกว่ามาตรฐานและคิดเป็นบวกมากกว่าคิดลบหรือคิดร้าย

7. สนใจศิษย์ การสนใจพัฒนาการของผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้วิชาชีพครูก้าวหน้าเพราะถ้าไม่มีผู้เรียนก็ไม่มีวิชาชีพครู ครูจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับลักษณะธรรมชาติผู้เรียน การแก้ปัญหาผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

สรุปได้ว่าจรรยาบรรณ คือ ประมวลพฤติกรรมที่กำหนด ลักษณะมาตรฐานการกระทำของครู อันจะทำให้วิชาชีพครูก้าวหน้าอย่างถาวร โดยที่ครูจะต้องดำเนินการเรียนการสอนโดยการยึดจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ต่อผู้เรียน และต่อตนเอง ในการทำหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์

มาตรฐานวิชาชีพครู

คุรุสภาได้กำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2532 ไว้ 11 ข้อดังนี้

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2539 : 36)

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

จากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่บัญญัติไว้ จะเห็นได้ว่า มาตรฐานของความเป็นครูตามวิชาชีพครู จะต้องพัฒนาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ต้องรับผิดชอบเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนได้อย่างเต็มที่ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทำตนเป็นแบบอย่าง

ร่วมมือกับชุมชน แม้ว่ามาตรฐานดังกล่าวจะเป็นมาตรฐานของครูอาจารย์ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แต่ก็มีส่วนที่น่าจะนำมาพิจารณาด้วย โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

จรรยาบรรณอาจารย์มหาวิทยาลัย

การที่วิชาชีพอาจารย์เป็นวิชาชีพที่สังคมให้เกียรติ ยกย่องผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนี้ จึงจำเป็นต้องมีหลักและแนวปฏิบัติในการดำรงตำแหน่งอาจารย์อันทรงเกียรตินี้ โดยที่อาจารย์ต้องประพฤติกรรมให้ดีก่อนมารับผิดชอบงานในสถาบันอุดมศึกษา จากการสำรวจข้อดีข้อเสียของอาจารย์พบว่า อาจารย์มีข้อดี ข้อเสีย ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543)

ข้อดี	ข้อเสีย
1. มุ่งมั่นตั้งใจ พยายามที่จะสอนอย่างเต็มที่ตามหลักสูตรที่กำหนด	1. ขาดความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ตามหลักสูตรที่กำหนดในการถ่ายทอดวิทยาการ ยังมีความรู้ด้านศาสตร์การสอนน้อยไป
2. มีภูมิปัญญาและความรู้ในศาสตร์ที่สอน	2. มีความยึดมั่นในตนเอง จนเป็นเหตุให้ไม่เปิดใจกว้างรับฟังคนอื่น
3. รักการสอน อยากให้ผู้เรียนได้รับความรู้	3. พุดไม่เป็น พุดตรงเกินไป หรือใช้วาจาไม่สมควร
4. มีความเป็นกันเอง สนใจและติดตามผู้เรียน	4. มีอารมณ์ร้อน โกรธง่าย ใจน้อย
5. สนใจใฝ่รู้ ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพ อยู่เสมอ	5. ไม่ชี้แนะด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ศิษย์
6. รับผิดชอบ	6. ให้เวลากับผู้เรียนน้อยเกินไป

นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 : 15) กล่าวว่า อาจารย์เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในวงการอุดมศึกษา เพราะเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและโลก นอกจากนั้นยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างบัณฑิตอย่างมาก บัณฑิตจะมีความคิดที่ดี มีวิธีการวิเคราะห์อย่างถูกต้อง มีระบบระเบียบในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพัฒนาบุคลิกภาพเชิงวิชาการ เชิงวิชาชีพ ซึ่งควรได้รับการปลูกฝังอบรมจากอาจารย์ผู้สอน และบุคลิกภาพของอาจารย์ย่อมส่งผลไปสู่บัณฑิตในลักษณะ “หลักสูตรซ่อนเร้น” ดังคำที่ว่า “อยากรู้ว่าตัวครูเป็นฉันใด จงดูได้จากศิษย์ที่สอนมา” (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543 : 15)

อาจารย์ระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นครู เพราะครูหรืออาจารย์จำเป็นต้องมีข้อกำหนดอยู่ในใจเพื่อให้มีหลักในการดำรงตน ครูจึงหมายถึง ผู้ที่ให้

การศึกษาทั้งความรู้และคุณธรรมแก่ศิษย์ เช่นเดียวกับคำว่าอาจารย์ ดังนั้นสิ่งที่ควรจะพัฒนา ก็คือ การสร้างธรรมะหรือคุณธรรมให้เกิดขึ้น ซึ่งความเป็นจริงนั้น “คุณธรรม” คือ ธรรมะสำหรับครู เป็นสิ่งที่ครูอาจารย์หลายท่านทราบและได้ปฏิบัติแล้ว แต่ก็มีอีกหลายท่านที่ทั้งไม่ทราบและไม่ได้ปฏิบัติ คุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการดำเนินอาชีพครูอันเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นอาชีพที่คนทั่วไปยกย่อง และถือว่าเป็นอาชีพสำคัญในการพัฒนาสังคมหรือประเทศชาติ ครูที่ขาดคุณธรรมจะเปรียบเสมือนเรือที่ขาดหางเสือ ดังนั้นการจะพาศิษย์ไปสู่จุดหมายปลายทาง อย่างถูกต้อง ย่อมเป็นสิ่งทำได้ยากอย่างแน่นอน

ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวอยู่เสมอว่า “ธรรมะ” คือ หน้าที่ผู้ที่มีธรรมะคือผู้ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ อย่างดีแล้ว คุณธรรมจึงเป็น “หน้าที่สำหรับครู ซึ่งครูส่วนใหญ่ทุกคนย่อมทราบดีว่า “หน้าที่ของครูก็คือการอบรมสั่งสอนศิษย์” แต่การอบรมสั่งสอนศิษย์ของครูแต่ละคนก็มีที่การปฏิบัติที่ผิดแผกแตกต่างกัน ครูบางคนก็อาจจะคิดว่าหน้าที่ของครู คือ สอนวิชาการที่ตนได้รับมอบหมายให้สอน แต่อีกหลาย ๆ คนก็คิดว่าครูควรมีหน้าที่สอนคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์นอกเหนือไปจากการสอนวิชาการ ความคิดที่แตกต่างกันไม่ใช่เรื่องที่แปลกในสังคมมนุษย์ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพิจารณาเลือกปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเห็นว่าถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดของการมีอาชีพครู เพราะความเป็นจริงนั้น ครูมิได้สอนแต่หนังสือแต่สอน “คน” ให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับการที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างเต็มศักดิ์ศรีและเต็มความภาคภูมิใจนั้น ครูจำเป็นต้องมีหลักยึด เพื่อนำตนไปสู่สิ่งที่สูงสุดหรือเป็นอุดมคติของอาชีพนั่นก็คือ การมีอุดมการณ์ครู อุดมการณ์ครูมีหลักที่จะยึดไว้ประจำใจทุกขณะที่ประกอบภารกิจของครูอยู่ด้วยกัน 5 ประการ ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543 : 16)

1. เต็มรู้ คือ มีความรู้บริบูรณ์
2. เต็มใจ คือ ความมีใจเป็นครู
3. เต็มเวลา คือ การทุ่มเทเพื่อการสอน
4. เต็มคน คือ การมุ่งพัฒนาตนเองให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
5. เต็มพลัง คือ การทุ่มพลังสติปัญญาและความสามารถเพื่อการสอน

1. เต็มรู้ คือ มีความรู้บริบูรณ์

อาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องถ่ายทอด อธิบายให้ความรู้แก่คน ดังนั้นครูทุกคนจะต้องเป็นผู้ที่ทำให้ตนเองนั้นบริบูรณ์หรือเต็มไป ด้วยความรู้ ครูควรจะทำให้บริบูรณ์ในตัว ประกอบด้วยความรู้หลัก 3 ประการ คือ

1.1 ความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ ครูควรแสวงหาความรู้รวบรวมข้อมูลโดยการอ่าน การฟัง การพยายามนำประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนของตนได้ความรู้ที่ทันสมัยไปด้วยการทำให้ตนเองบริบูรณ์ด้วยความรู้ที่มีประโยชน์และทันต่อเหตุการณ์ย่อมหมายถึงรวมถึงความฉลาดในการเลือกความรู้ที่จะให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสมอีกด้วยผู้ที่มีความรู้

มากและพยายามยึดเย็ดความรู้ระดับปริญญาเอกของตนให้แก่บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี ถือว่ามีได้ทำตนเองให้บริบูรณ์ด้วยความรู้และมีได้ทำให้ศิษย์บริบูรณ์ด้วยความรู้ เนื่องจากให้ในสิ่งที่ไม่ตรงกับภาวะหรือวัยของผู้เรียนดังนั้นครูจะต้องแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมให้ผู้เรียนเรียนอย่างครบถ้วนเหมาะสมตามระดับความรู้ นั้น ๆ

1.2 ความรู้เรื่องโลก ครูควรมีความรู้และประสบการณ์ชีวิตอย่างเพียงพอ เพื่อสามารถอธิบาย บอกเล่า ถ่ายทอด ทักษะคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีที่ฝังามของชาติ ของสังคม ไปสู่ศิษย์ได้ ครูควรเข้าใจชีวิตอย่างเพียงพอที่จะให้คำแนะนำ คำสั่งสอนเพื่อให้ศิษย์ได้ดำเนินชีวิตที่ดีในอนาคตได้ ดังนั้นนอกเหนือไปจากตำราวิชาการ ครูแสวงหาความรู้รอบตัวด้านอื่น ๆ ให้บริบูรณ์โดยเฉพาะความเป็นไปของระเบียบ ประเพณี สังคม วัฒนธรรม

1.3 ความรู้เรื่องธรรมะ ครูควรมีสิ่งยึดเหนี่ยวในจิตใจ เพื่อที่จะสามารถอบรม สั่งสอนให้ศิษย์มีความคิดที่ดีมีความประพฤติดีไม่ว่าครูจะนับถือศาสนาใดก็ตามทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือมุ่งให้คนเป็นคนดีครูที่มีความรู้ด้านธรรมะจะสามารถหยิบยกธรรมะมาเป็นอุทาหรณ์สำหรับสั่งสอนศิษย์ได้เช่นจะสอนให้ศิษย์ประสบความสำเร็จในการศึกษาเรียนได้ดี ก็แนะนำให้ปฏิบัติตามธรรมะที่มีชื่อว่าอิทธิบาท 4 คือ ธรรมะที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ 4 ประการ คือ

1. พอใจในการศึกษา รักและสนใจวิชาที่ตนเรียน
2. มีความเพียรที่จะเรียน ไม่ย่อท้อ
3. เอาใจใส่ในบทเรียน การบ้าน รายงาน
4. หมั่นทบทวนอยู่เสมอ

ถ้าศิษย์เข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ก็ย่อมจะทำให้ศิษย์ประสบความสำเร็จในการศึกษานอกจากที่ครูจะต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยธรรมะเพื่อไปสอนศิษย์ครูก็จะได้รับประโยชน์จากการศึกษาธรรมะทำให้ครูไม่หวั่นไหวต่อกิเลสอันจะทำให้จิตใจของครูต้องเป็นทุกข์เศร้าหมอง ครูก็ย่อมจะเบิกบานและมีความสุขที่จะได้สอนคนในเรื่องต่าง ๆ อีกด้วย การศึกษาธรรมะจึงจำเป็นสำหรับอาชีพครู

2. เต็มใจ คือ ความมีใจเป็นครู

พุทธศาสนาถือว่า “ใจนั้นแหละเป็นใหญ่ ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากใจทั้งนั้น” ดังนั้นคนที่จะเป็นครูที่มีอุดมการณ์จำเป็นต้องสร้างใจให้เป็นใจที่เต็มบริบูรณ์ด้วยการมีใจเป็นครู การทำใจให้เต็มนั้น มีความหมาย 2 ประการ คือ

2.1 ใจครูการทำใจให้เต็มบริบูรณ์อย่าง“ใจครู” นั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. รักอาชีพ ครูต้องมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเห็นว่าอาชีพครูมีประโยชน์ มีเกียรติ มีกุศล ได้บุญ ได้ความภูมิใจ และพอใจที่จะสอนอยู่เสมอ พยายามแสวงหาวิธีสอนที่ดีเพื่อศิษย์
2. รักศิษย์ มีใจคิดอยากให้ศิษย์พ้นจากสิ่งที่ไม่ถึงปรารถนา คนโง่ก็อยากให้เขาลดขี้น คนเกียจคร้านก็ปรารถนาให้เขายันขึ้น ครูต้องมีใจนี้อยากให้ทุกคนมีความสุข

พยายามชี้แนะทางสู่ความสำเร็จให้แก่ศิษย์ ยินดีหรือมีมุทิตาจิต เมื่อเห็นศิษย์ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้าในชีวิต ความรักศิษย์ย่อมทำให้ครูสามารถทุ่มเทและเสียสละเพื่อศิษย์ได้

2.2 ใจสูง ครูควรพยายามทำให้สูงส่ง มีจิตใจที่ดั่งาม การจะวัดใจของเราสูงหรือไม่ มีข้อคำถามที่ลองถามตนเองได้หลายประการดังนี้

1. ทำงานอยู่ที่ใด ท่านมักจะตำหนิท่านนายแห่งนั้น หรือดูถูกสถาบันนั้น หรือเปล่า
2. ท่านมักจะคิดว่าเพื่อน ๆ ร่วมงานของท่านนี้เสียไม่ดีส่วนใหญ่หรือเปล่า
3. ทำไมท่านก็ทำดี แต่เจ้านายไม่เห็น
4. ทำไมคนอื่น ๆ จึงโง่และเลว
5. ท่านยอมไม่ได้ที่จะให้คนอื่นดีกว่า เพราะท่านคิดว่าท่านดีกว่าคนอื่น
6. ทำไมที่ทำงานของท่าน จึงเอาเปรียบท่านและกีดกัน ฯลฯ

ถ้าท่านยังมีคำถามในลักษณะนี้เกิดขึ้นในใจของท่านบ่อย ๆ แสดงใจของท่านนั้นยังมิได้สูงส่งพอ ท่านคงจะต้องอ่านหนังสือเรื่องธรรมะ ฟังธรรมะมาก ๆ เพื่อจะทำใจของท่านให้อยู่เหนืออารมณ์ ที่ทำให้ท่านมีจิตใจตกต่ำเช่นนั้น แล้วท่านจะตัดคำว่า “ตัวเอง” “ผม” “ฉัน” ออกไป จากความรู้สึกหรืออารมณ์ของท่านได้บ้าง การทำจิตใจให้สูงก็คือ การที่มองเห็นคุณค่าของมนุษย์โลกและการคิดที่จะสร้างสรรค์ให้โลกมีแต่สิ่งดีงาม มองโลกและคนในแง่ดี ใจกว้าง ยอมรับข้อดีข้อเสียของตนเองและผู้อื่น ไม่คิดว่าตนเองฉลาดหรือเก่งกว่าผู้ใด ไม่คิดว่าตนเองดีกว่าคนอื่น คิดเสมอว่าจะช่วยให้คนมีความรู้มีความคิดและการประพฤติปฏิบัติที่ดี คิดอย่างเป็นธรรมว่าตนเองก็มีข้อบกพร่องเช่นกัน

3. เต็มเวลา คือ การรับผิดชอบ การทุ่มเทเพื่อการสอน

คนที่มีอุดมการณ์จะต้องใช้ชีวิตครูอย่างเต็มเวลาทั้ง 3 ส่วน คือ

3.1 งานสอน ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนอย่างเต็มที่ วางแผนการสอน อ่านค้นคว้า หาวิธีการที่จะสอนศิษย์ในรูปแบบต่าง ๆ และในขณะที่ดำเนินการสอนต้องสอนให้ครบตามเวลาที่กำหนด เข้าสอนให้ตรงเวลา เลิกสอนให้ตรงเวลา

3.2 งานครู นอกเหนือไปจากการสอน ครูต้องใช้เวลาแก่งานธุรการ งานบริหาร บริการ และงานที่จะทำให้สถาบันก้าวหน้า

3.3 งานนักศึกษา ให้เวลาให้การอบรมศิษย์ ให้เวลาแนะนำสั่งสอนเมื่อศิษย์ต้องการคำแนะนำหรือต้องการความช่วยเหลือไม่ว่าในเวลาทำงานหรือนอกเวลาทำงาน ครูควรมีเวลาให้ศิษย์ ครูไม่ควรเสียเวลาในการที่จะคิดเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ครู เช่น ทำอย่างไรถึงจะได้ 2 ชั้น ทำไมเพื่อน ๆ ถึงอิจฉากัน หรือนั่งเสียเวลากับการคิดที่จะไปหางานอื่นที่ได้เงินเดือนมากกว่านี้ โดยเฉพาะเรื่องความขัดแย้งต่าง ๆ ต้องยึดธรรมที่ว่า “เพื่อชีวิตที่มีค่า อย่าเสียเวลากับการทะเลาะ” อย่าไปเสียเวลากับเรื่องเหล่านี้ ควรใช้เวลาเพื่องานครูให้เวลานิสิตนักศึกษาให้มากขึ้น

นอกจากนั้น ครูควรพยายามที่จะไม่เสียเวลาไปกับอบายมุขคือเล่นมั่ว เทียวกลางคืน สูบบุหรี่ ดื่มสุรายาเมา เทียวผู้หญิง เล่นไพ่ และห่วยไต่ดิน เพราะเวลาของครูนั้นควรมีไว้กับการค้นคว้าศึกษาศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนการดูแลฝึกฝนอบรมศิษย์ให้เป็นคนที่ดีของสังคม

4. เต็มคน คือ การพัฒนาตนเองให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยที่ครูเป็นแม่พิมพ์หรือพ่อพิมพ์ที่คนในสังคมคาดหวังไว้สูง และมีอิทธิพลต่อผู้เรียนมาก ครูจึงจำเป็นจะต้องมีความบริบูรณ์ในความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ครูควรสำรวจกาย วาจาใจ ให้มีความมั่นคง เป็นแบบอย่างที่ดีงามในการแสดงออกทั้งในและนอกห้องเรียน การที่จะทำให้ตนเองเป็นคนที่ดีมีบริบูรณ์ได้ ผู้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้กระจ่างในคุณค่าของการเป็นมนุษย์ที่พร้อมด้วยความดีงาม คนผู้นั้นควรเป็นคนที่ดีมีความคิดดีถูกต้องเห็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง มีการพูดที่ดี มีการงานที่ดี มีการดำเนินชีวิตดี ปฏิบัติการถูกต้อง หมั่นคิด พิจารณาตนเองเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงตนเองให้มีความบริบูรณ์

5. เต็มพลัง คือ การทุ่มพลังสติ ปัญญา และความสามารถเพื่อการสอน

ครูจะต้องใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ทุ่มเทไปเพื่อการสอน เพื่อวิชาการ เพื่อศิษย์ ครูต้องอุทิศตนอย่างเต็มที่ ทำงานอย่างไม่คิดอ้อมแรง เพื่อผลงานที่สมบูรณ์นั่นก็คือ การปั้นศิษย์ให้มีความรู้ความประพฤติดีงาม เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม

ครูที่มีหลักยึดไปครบเต็ม 5 ประการนี้ ย่อมเป็นครูที่มีคุณธรรมที่พร้อมจะเป็นผู้ชี้ทางแห่งปัญญาชี้ทางแห่งชีวิต และชี้ทางแห่งสังคมในอนาคตได้อย่างดี จงมาร่วมกันสร้างอุดมการณ์ครูเพื่อความก้าวหน้าของสังคมไทย และเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้แข็งแกร่งไพศาล

บัณฑิตแม้จะสำเร็จการศึกษาจากศาสตร์สาขาใดก็ตาม ถ้าหากได้ก้าวเข้าสู่ “อาชีพครู” ในระดับอุดมศึกษาแล้ว จำเป็นที่จะต้องปรับตนเองให้เข้าใจศาสตร์และสถานภาพของความเป็นครู ดังที่ได้กล่าวแล้วจึงจะสามารถดำเนินอาชีพ “อาจารย์ระดับอุดมศึกษา” ต่อไปอย่างถูกต้องได้

สรุปว่า คนเป็นครูจะต้องพัฒนาความเป็นครูให้บริบูรณ์ทั้งความรู้ศาสตร์การสอนคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพที่สมบูรณ์

หลักสิบประการของความเป็นครูดีของวัลลภา

(Wallapa's Ten Principles for Good Teachers)

1. มุ่งมั่นวิชาการ

อาจารย์มีบทบาทหน้าที่ในการเสาะแสวงหาความรู้เพื่อนำไปถ่ายทอดวิชาการที่จำเป็นสำหรับอาจารย์ คือ

1.1 ศาสตร์ที่จะสอน

อาจารย์ต้องติดตามความก้าวหน้าของวิชาที่จะถ่ายทอด จากหนังสือ เอกสาร วารสาร ตามสื่อต่าง ๆ ตลอดจนเข้าประชุมเพื่อรับรู้ความคิดใหม่ๆ ข้อค้นพบที่ขยายความรู้ออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงเป็นความจำเป็นของอาจารย์ที่จะเตรียมพร้อมให้ตนเองมีความรู้ทันสมัยต่อเหตุการณ์

1.2 ศาสตร์การสอน

แม้อาจารย์จะมีความรู้ดีในศาสตร์สาขาที่ชำนาญแต่ความรู้เหล่านั้นจะไม่มีประโยชน์ต่อวิชาชีพอาจารย์แม้แต่น้อย หากอาจารย์ยังขาดความรู้เรื่องของการถ่ายทอดวิทยาการเหล่านั้น อาจารย์จึงจำเป็นต้องติดตาม ศึกษา ค้นคว้า ให้ทันต่อความก้าวหน้าทางศาสตร์การสอน เพื่อค้นหาวิธีการที่จะอธิบายหรือถ่ายทอดให้ลูกศิษย์เข้าใจสาระต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด

1.3 ศาสตร์การพัฒนาคณ

โดยที่อาชีพอาจารย์เป็นอาชีพที่สร้างคนที่มีศักยภาพให้แก่ประเทศชาติ ผู้สร้างจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ และถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาคณให้มีความพร้อมด้านวิชาการ วิชาชีพ และการดำรงตนให้เป็นคนดีที่สังคมปรารถนา

2. รั้งานสอน

ครูต้องมีศรัทธาต่อวิชาชีพของตน ต้องมีความรักการสอน สนใจที่จะพัฒนาการสอน ให้น่าสนใจ เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนเพื่อให้ได้ผล รู้จักวิธีการถ่ายทอดที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนของตนเอง ให้รู้จักวิธีเรียน เรียนด้วยความสุขและรับรู้สาระในศาสตร์ที่ครูสอน

3. อาทศิษย์

อาจารย์ต้องมีเมตตา รัก เข้าใจ และเอาใจใส่ดูแลลูกศิษย์ ห่วงใยว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ช่วยแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ที่ลูกศิษย์ประสบ ให้เกียรติ และยอมรับในความแตกต่าง ไม่ดูถูกหรือเหยียบย่ำลูกศิษย์ ให้การช่วยเหลือทั้งทางด้านการเรียนและชีวิต

4. คิตดี

ครูต้องมีความคิดที่ดี ความคิดที่เป็นบวกต่อศิษย์ ต่อการสอน ต่อวิชาชีพต่อสถาบัน และต่อเพื่อนร่วมงาน คิดในสิ่งที่ดี เช่น “การเป็นครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่าที่สุด” หรือ “การสอนท้าทาย” หรือ “ลูกศิษย์ของเราส่งสาร น่าจะช่วยเหลือ” เป็นต้น ความคิดที่เป็นบวกจะช่วยให้ครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. มีคุณธรรม

ความมีคุณธรรมของครูเป็นสิ่งจำเป็นต่อวิชาชีพครู คุณธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ความยุติธรรม ด้านการสอนการประเมินผล ความต้องการให้ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ ครูต้องมีความอดทน ะงับอารมณ์ได้ดี ไม่ทำร้ายคน เสียสละ มีความอายที่จะกระทำผิด และมีหลักศาสนายึดมั่น มีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะประพฤติตนให้ถูกต้องตามระเบียบประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

6. ชี้นำสังคม

ครูต้องช่วยชี้นำสังคม นำในสิ่งที่ถูกต้อง ช่วยแก้ปัญหา ทำตัวเป็นตัวอย่าง เช่น เรื่องของขยะ สิ่งแวดล้อม และการประหยัดพลังงาน ช่วยชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้งการแก้ปัญหาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม และการช่วยนำสังคมให้เป็นสังคมที่ดีงาม

7. อบรมจิตใจ

การพัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ อาจารย์จึงต้องช่วยให้ข้อคิดที่ดี อบรม ดัดเตือน สั่งสอนให้ศิษย์ประพฤติดี ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม หน้าที่ของครูจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการสอนหนังสือเท่านั้น การสอนคนให้มีความคิดและพฤติกรรมที่ถูกต้อง

8. ฝึความก้าวหน้า

การไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ รักที่จะช่วยให้ประเทศก้าวหน้า เผยแพร่ผลงานวิชาการ ให้แก่ชุมชนอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นหน้าที่บทบาทของครู ครูจะต้องทำให้ชีวิตของครูก้าวต่อไป เพื่อที่จะทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง ศิษย์ สังคม และประเทศชาติ

9. วาจางาม

คำพูดเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างประสบความสำเร็จ คำพูดที่ดีย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจ มีความมุ่งมั่น ในทางตรงกันข้าม คำพูดที่ถูกเย้ยหยัน พูดเพื่อเจ้อ ไร้สาระ หยาดคาย ย่อมทำให้ผู้ฟังเกิดความทุกข์ ความไม่สบายใจ และทำให้เกิดความท้อถอย ไม่อยากเรียน ครูจึงต้องฝึกการพูดให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ฝึกการพูดเพื่อจูงใจ และส่งเสริมทำให้ศิษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามถูกต้อง ครูต้องมีความเชื่อว่าการพูดที่ดีย่อมทำให้คนดีได้

10. รักความเป็นไทย

สถาบันการศึกษาเป็นศูนย์กลางพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศชาติ ดังนั้นอาจารย์จึงต้องส่งเสริมพัฒนาเอกลักษณ์ไทย เพื่อให้ศิษย์เป็นผู้ธำรงรักษาเอกลักษณ์ไทยไว้โดยเฉพาะในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะตนจำเป็นต้องธำรงไว้ให้มั่นคง มิฉะนั้นจะกลายเป็นประเทศที่ไม่มีอะไรเป็นของตนเองเลย แม้ว่าเทคโนโลยีจะพัฒนาไปได้ไกล จนทำให้แต่ละชาติสามารถจะติดต่อ รับรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้ก็ตาม แต่ลักษณะเฉพาะของคนในชาติ เช่น เรื่องของความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ควรช่วยกันสืบสาน ส่งเสริมและธำรงไว้ เพื่อทำให้เยาวชนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สรุปได้ว่าครูที่ดีจะต้องมีหน้าที่ และคุณธรรม ประมวลอยู่ในหลัก 10 ประการ ของการเป็นครูที่ดี ได้แก่ มุ่งมั่นวิชาการ รักงานสอน อาทรศิษย์ คิดดี มีคุณธรรม ชี้นำสังคม อบรมจิตใจ ฝึก้าวหน้า วาจางาม รักความเป็นไทย (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543 : 21)

นอกจากนี้ วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ (2546 : 25-28) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญมาก ครูจะเป็นตัวจักรสำคัญในการสร้างคนสมัยใหม่พร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาใหม่ๆ

5. ทัศนคติกิจกรรม หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเทคนิคการสอนต่าง ๆ สนใจแสวงหากิจกรรมการสอนที่แปลกใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยกระทำได้อย่างราบรื่น

6. ทำอุปกรณ์ หมายถึง การทำอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น มีใช้ครูพูดแต่เพียงอย่างเดียว การพูดประกอบสื่อหรืออุปกรณ์ จะช่วยให้นักเรียนจดจำได้รวดเร็วและแม่นยำขึ้นเนื่องจากได้เป็นรูปธรรมมากกว่าครูเองก็ไม่ต้องเหนื่อยที่ต้องอธิบายซ้ำ ๆ

7. สอนการใช้ หมายถึง การที่จะถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน จะด้วยเทคนิควิธีใดก็ตาม จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมมากยิ่งขึ้น

8. ให้หลักเกณฑ์ หมายถึง การที่ครูให้ความรู้ที่ถูกต้อง ตามหลักวิชาไม่ใช่ตามความรู้สึกของตน

9. เป็นปัจจุบัน หมายถึง การให้ความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัย ทันเหตุการณ์ แก่นักเรียน มิใช่ นำความรู้เก่ามาบอกนักเรียน (วิเศษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. 2546 : 27)

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่า ครูจะต้องพัฒนาวิชาการให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะตามเด็กไม่ทัน การที่จะสอนให้เด็กเป็นคน “ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน” ครูเองจะต้องศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้อยู่เนืองนิจ ทำชีวิตให้สดชื่นแจ่มใส ทำโรงเรียนให้น่าอยู่ พัฒนาครูให้น่าคบ ครูจึงจะไม่ใช้พิพธิภักดิ์ความรู้เคลื่อนที่ แต่เป็นครูที่จะต้องมีความรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน ครูยุคโลกาภิวัตน์ จึงควรต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. ครูยุคโลกาภิวัตน์ จะมีลักษณะหลากหลาย เพราะแตกต่างกันทั้งบทบาทหน้าที่ วิธีการทำงาน คุณสมบัติและมีความหลากหลายในประสบการณ์ การฝึกอบรมและอื่น ๆ เช่น

1.1 เป็นผู้มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยี (เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ)

1.2 เป็นผู้มีความสามารถในการเป็นนักประดิษฐ์เป็นผู้สร้างแบบเรียนและอุปกรณ์ การศึกษายุคใหม่ (Multi – Media Education)

1.3 เป็นวิทยากรประเภทที่ไม่ใช่ไปบรรยายให้คนฟังอย่างเดียว(Teacher Center) แต่เป็นผู้ทรงความรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน (Facilitator) ในแต่ละด้านทางวิทยาการที่ต้องมีความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง เป็นคนที่ได้ทำงานทางด้านนั้น ๆ มีประสบการณ์และความรู้มากมายที่พร้อมจะถ่ายทอดให้

1.4 เป็นนักออกแบบหลักสูตรสำหรับเด็กนักเรียนแต่ละคน (Designer/ Programmer) สามารถวางแผนทางการศึกษาของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน ต้องเข้าใจจิตวิทยา ศักยภาพ และปัญหาของเด็กและมีแนวทางที่สร้างสรรค์สำหรับพัฒนา การสอนเด็กเหมือนกับนักออกแบบตัดเสื้อสำหรับแต่ละคนมากกว่าเป็นคณงานอุตสาหกรรมตัดเสื้อโหล (Mass Producer)

1.5 เป็นนักวิชาชีพ (Non Bureaucracy) ตอบสนองต่อผู้เรียนหรือลูกค้าไม่ปล่อยตนอยู่ภายใต้การควบคุมของระบบงานที่เต็มไปด้วยระเบียบ กรอบ หรือกฎเกณฑ์ในแบบดั้งเดิมมากนัก

2. ครูยุคโลกาภิวัตน์ มีวิธีการทำงานที่ต้องเน้นความเป็นสหวิทยาการมากขึ้น ต้องเป็นการทำงานร่วมกันของนักวิชาชีพหลายสาขาวิทยาการ เช่น การสร้างระบบสื่อการเรียนการสอน หรือสร้าง Software สำหรับการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องได้นักวิชาชีพ ทั้งที่เป็นนักคอมพิวเตอร์ นักจิตวิทยา นักการศึกษา และอื่น ๆ อีกมาก การทำงานลักษณะนี้ จำเป็นต้องมีความอดทนทางปัญญา สามารถรับฟังความคิดและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อแสวงหาทางเลือกและแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

3. ครูยุคโลกาภิวัตน์ ต้องมีความคล่องตัวสามารถเชื่อมโยงระบบการศึกษาให้กับสังคมภายนอกได้ดี ให้ความเข้าใจธุรกิจ สามารถเดินทางไปติดต่อทั้งภาคธุรกิจและการออกเยี่ยมงานและฝึกนักเรียนฝึกงานในภาคสนาม ต้องเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ได้ ไม่ใช่จะผูกติดการทำงานของตนกับการศึกษา (Place – Bound – Teacher)

4. ครูยุคโลกาภิวัตน์ อย่างน้อยบางส่วนต้องทำงานที่มีคุณค่าในทางธุรกิจ ซึ่งทางสังคมก็ต้องหาทางให้ผลตอบแทนสนองอย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันนี้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ ตัวอย่างเช่น การผลิต Software ทางคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ในต่างประเทศนั้น ได้มีผลตอบแทนสูงมาก จนกระทั่งวิศวกรทางคอมพิวเตอร์เป็นจำนวนมากต้องหันมาให้ความสำคัญต่อการผลิตสื่อเพื่อการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นผลดีต่อวงการการศึกษาอย่างแน่นอน

5. ครูยุคโลกาภิวัตน์ ต้องการระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพการทำงานยุคใหม่ที่ต้องการคนมีฝีมือ และเมื่อได้คนดีมีความสามารถที่เหมาะสมแล้ว ก็ต้องมีการสร้างทีมงาน และระบบองค์การที่มีความเหมาะสมที่จะทำงานได้อย่างจริงจัง(ระบบการศึกษาแบบรวมศูนย์ ชนิดที่ต้องฟังเสียงนโยบายจากส่วนกลางมาก ๆ อย่างเช่นปัจจุบันนั้นจะไม่สามารถอำนวยประโยชน์ในการทำงานให้กับคนได้อย่างจริงจัง)

6. ครูยุคโลกาภิวัตน์ ต้องเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองเด็กจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ของสังคม ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ทำให้เด็กได้รับผลกระทบในทางไม่ดี ดังนั้นเพื่อให้เด็กรอดพ้นจากวิบัติทางสังคม จริยธรรมถดถอย เช่น กรณีเด็กเขี้ยว ครูข่มขืน ลูกศิษย์ เป็นต้น เด็กจึงต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

7. ครูยุคโลกาภิวัตน์ ต้องมีความเป็นนานาชาติ และมีความหลากหลาย เพราะความหลากหลายเป็นธรรมชาติ เป็นความงามและความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางชีวภาพทางสังคม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจก็ตาม (วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. 2546 : 30)

พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน

พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความพร้อมในขณะสอน แจ่มชัดมุ่งหมายและแผนการเรียนที่ชัดเจน สอนลำดับเรื่องง่ายไปหายาก ใช้

วิธีสอนหลายวิธีนอกจากการสอนแบบบรรยายกับจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกัน จัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน ยกตัวอย่างประกอบการสอนทุกเรื่องสรุปเนื้อหาเมื่อสอนจบแต่ละตอน แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อค้นคว้างานที่มอบหมายให้นักศึกษาทราบมีเกณฑ์การประเมินและเวลาสอบที่แน่นอน ใช้สื่อการสอนกระตุ้นผู้เรียน(สุวิษ แย้มเผื่อน. 2545 : 5) นอกจากนี้ สุพิน บุญชูวงศ์ (2532 : 126) กล่าวว่า การเตรียมการสอนช่วยให้ครูมีเวลาในการเตรียมสื่อการสอนและมีความรอบครอบเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกกิจกรรมให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนเพราะสามารถวิเคราะห์ข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมา และช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น (สุพิน บุญชูวงศ์. 2532-126) และ ไพโรจน์ ตีรณธนากุล กล่าวว่าการเตรียมการสอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน เนื่องจากอาจารย์มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ เปลี่ยนวิธีการสอนจากเดิม คือ อาจารย์เป็นผู้บรรยายฝ่ายเดียวมาทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติและอภิปรายเป็นกลุ่ม รวมถึงการแสดงความคิดเห็นข้อดีและข้อเสียของผลสรุป และรวมทั้งวิจารณ์เสนอแนะรูปแบบการเรียนครั้งต่อไป (ไพโรจน์ ตีรณธนากุล.2521 : 102-103)

การสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ

สามารถแสดงรูปแบบของการถ่ายทอดความรู้หรือลักษณะการสอนของครูเปรียบเทียบให้เห็นแบบเดิมและแบบใหม่ได้ดังนี้ (วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. 2546 : 142)

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

แบบเดิม	แบบใหม่
ครูบอกเรื่องที่ครูรู้ให้เด็ก ๆ ฟังและจดตาม	ครูสร้างสถานการณ์วางแนวเรื่องให้เด็กค้นคว้า
↓	↓
เด็กจดสิ่งที่ฟังไปท่องจำและเตรียมมาทำข้อสอบ	เด็ก ๆ ไปค้นคว้ามานเสนอและอภิปราย
↓	↓
สรุปว่าเด็กรู้อะไรแค่ไหนจากที่สอบได้หรือสอบตกเท่ากับการทำให้เด็กอยากรู้และเด็กคิดเป็น	เด็ก ๆ และครูร่วมกันหาข้อสรุป การสอบไม่สำคัญ

ภาพประกอบ 1 แสดงรูปแบบการถ่ายทอดความรู้

ที่มา : วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. 2546 : 142

ลักษณะการสอนของครู

แบบเดิม	แบบใหม่
• ครูบอก • นักเรียนนั่งฟังอย่างเดียว • มีแบบเรียนเล่มเดียว	• ครูถาม • เด็กปฏิบัติ • มีเครื่องมือมากขึ้นเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติ - ฟัง - พูด - อ่าน - เขียน คิด • สภาพห้องเรียน - นักเรียนปรึกษาหารือกัน - อภิปรายแสดงความคิด - แสดงพฤติกรรมตามกิจกรรมในสื่อ - ออกมารายงานหน้าชั้น

ภาพประกอบ 2 แสดงลักษณะการสอนของครู

ที่มา : วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. 2546 : 142

ซึ่งสอดคล้องกับ วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ (2546 : 141-142) ที่กล่าวถึงเกี่ยวกับการตั้งคำถามและการตอบคำถาม ดังนี้

1. การถาม – การตอบ เพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง จะต้องมีการถามและการตอบ ถ้าผู้เรียนได้แต่ฟังโดยไม่มีการถาม การเรียนรู้นั้นจะไม่สมบูรณ์ และบทเรียนนั้นก็ จะไม่มีความชัดเจน

2. การตั้งสมมติฐานและการตั้งคำถาม ฝึกนักเรียนให้ถามคำถามเป็น โดยอาศัยหลักพื้นฐาน 4 ประการ

- สิ่งนี้คืออะไร
- มีถิ่นกำเนิดจากที่ไหน
- นำไปใช้ประโยชน์กับอะไรได้บ้าง
- ทำอย่างไรให้บรรลุผลสำเร็จในที่สุด

3. การค้นหาคำตอบ นักเรียนจะรู้สึกสนใจในการที่จะค้นหาคำตอบ เช่น อินเดอร์เนต และหนังสือ จากการที่นักเรียนได้รับคำตอบจากผู้มีความรู้อย่างสม่ำเสมอ อันจะก่อให้เกิดผลในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. การค้นคว้า การค้นคว้าถือเป็นการสร้างโครงสร้างของความรู้ ความรู้ที่ได้เรียนรู้มา โดยไม่มีการค้นคว้า ถือว่าเป็นทฤษฎี และหลักการที่ไม่น่าเชื่อถือ

5. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่ปัญหา เป็นการนำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเชื่อมโยงกับปัญหา เพื่อที่จะได้เห็นข้อเท็จจริงทั้งหมดและตัวผู้เรียนเอง

6. การเขียน นอกจากการถาม – การตอบ การเขียนจะช่วยพัฒนาเชาว์ปัญญา การเขียนจะใช้สมาธิ เช่น การเขียนเรียงคำพูดให้เป็นเนื้อเรื่อง ให้มีความชัดเจน และทำให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งเดียวกัน

นอกจากนี้ โรมีเน (Romine. 1974 : 139–143) กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มีดังนี้คือ

1. บุคลิกภาพของผู้สอน ผู้สอนควรมีความกระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความสนใจที่จะสอนและเป็นกันเองกับผู้เรียน

2. การเตรียมการสอน ผู้สอนควรเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนทราบวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ

3. การเสนอเนื้อหา ครูควรอธิบายชัดเจน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด สามารถใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายขึ้น จะต้องสามารถเตรียมการสอนและสามารถสาธิตการใช้สื่ออุปกรณ์ที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยการศึกษาตั้งออกมาจากระบบอินเทอร์เน็ต ครูที่ดีจะต้องสนใจเทคโนโลยีการสอนและกำหนดการสอนด้วยตนเอง ใช้คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวันตลอดจนเรื่องราวที่เป็นปัจจุบันเป็นตัวอย่างโน้มน้าวความสนใจของนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนด้วย ถามนักเรียนด้วยคำถามที่เหมาะสม กระตุ้น และช่วยเหลือนักเรียน สำรวจปัญหาความต้องการ จึงจะต้องเตรียมวางแผนล่วงหน้าด้วยตัวของครูเอง เพราะครูเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่านักเรียนของตนแต่ละคนมีปัญหาและความต้องการอะไร มีศักยภาพมากน้อยแค่ไหน อย่างไร มีจุดด้อยตรงไหน เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนสื่อความหมายกันได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องซึ่งกันและกัน และนำไปสู่ความเข้าใจและเรียนรู้ในที่สุด นอกจากนี้ ถวิล มาตรเลียม (2540 : 54) ได้เสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมการสอนว่า ครูอาจารย์จะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ครูอาจารย์จะต้องสามารถกำหนดขอบข่ายของบทเรียน สอนความรู้พื้นฐานของบทเรียนและสามารถเลือกใช้คอมพิวเตอร์ในการแสดง อธิบาย เสนอบทเรียนที่ละเอียดและเน้นจุดสำคัญต่าง ๆ ครูอาจารย์จะต้องยอมรับการใช้คอมพิวเตอร์ และต้องเพิ่มพูนการใช้สื่อ – อุปกรณ์ต่าง ๆ มากขึ้นหลากหลาย

นอกจากนี้ สุพร ตั้งสมรพงษ์ (2542 : 77) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ (การเรียนการสอน) ได้แก่ การจัดหลักสูตร การเรียน การเตรียมการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หากทุกอย่างที่กล่าวมาเป็นไปในทางที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นักศึกษามีความสำเร็จในการเรียน และจะพัฒนาทักษะแนวคิดและอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้ ซึ่ง มาลี ไพรสน ได้นำเสนอเทคนิคการ

สอนวิธีต่าง ๆ เพื่อวางแผนการสอนไว้ว่าเทคนิควิธีสอนเป็นวิธีการที่นำไปใช้ในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ เท่าที่ได้รวบรวมมานี้เป็นเพียงตัวอย่างสรุป มีทั้งหมด 22 แบบ ซึ่งเทคนิคการวางแผนการสอน สามารถเลือกนำไปใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้ (มาลี ไพรสน. 2545 : 83)

1. การเล่าเรื่องรอบวง (Round robin) เป็นเทคนิคการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนในกลุ่มได้เล่าประสบการณ์ความรู้ สิ่งที่ยังกำลังศึกษาสิ่งที่ตนประทับใจให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง
2. มุมสนทนา (Corners) เริ่มต้นจากให้ผู้เรียนกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม เข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ในห้องเรียนและช่วยกันหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูยกขึ้นมา และเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนอธิบายเรื่องราวที่ตนศึกษาให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง
3. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4 – 6 คน ให้นักศึกษาจับคู่กันทำงาน คนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีแก้ปัญหา อีกคนทำหน้าที่แก้โจทย์ เสร็จข้อที่ 1 แล้วให้สลับหน้าที่กัน เมื่อเสร็จครบ 2 ข้อ ให้นำคำตอบมาตรวจสอบกับคำตอบของคู่อื่นในกลุ่ม
4. คู่คิด (Think – Pair Share) ครูตั้งคำถามให้นักศึกษาตอบ นักศึกษาแต่ละคนจะต้องคิดคำตอบของตนเอง นำคำตอบมาอภิปรายกับเพื่อนที่นั่งติดกับตน นำคำตอบมาเล่าให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง
5. ปริศนาความคิด (Jigsaw) ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาที่ครูกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มประจำจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ผู้เรียนที่ศึกษาเนื้อหาเดียวกันจากทุกกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มเชี่ยวชาญเพื่อร่วมกันศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้วหาวิธีอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มประจำของตนฟัง กลับเข้ากลุ่มประจำเพื่อเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟัง เมื่อทุกคนเล่าเรื่องที่ตนศึกษาจบแล้ว จึงให้สมาชิกคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกเข้าด้วยกัน ครูทดสอบความเข้าใจและให้รางวัล
6. กลุ่มความร่วมมือ (Co – op Co – up) สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาหรือทำกิจกรรมที่ต่างกัน ทำเสร็จแล้วจึงนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพควรอ่านทบทวนและตรวจแก้ไขภาษา นำผลงานกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน
7. การร่วมมือกันแข่งขัน (The Game Tournament) ครูแบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขัน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มเชี่ยวชาญหรือกลุ่มตัดสิน ทุกกลุ่มต้องศึกษาเนื้อหาให้เข้าใจ สมาชิกกลุ่มแข่งขันแต่ละคนต้องเขียนคำถามมอบให้กลุ่มผู้ตัดสินโดยไม่ต้องให้คำตอบ กลุ่มแข่งขันแต่ละกลุ่มจะติวข้อสอบให้กับเพื่อนของตน เมื่อถึงเวลาแข่งขัน ผู้ตัดสินอธิบายกติกา และเรียกตัวแทนของกลุ่มแข่งขันออกมาทีละคน หรือมากกว่านั้นตามความเหมาะสม เมื่อสิ้นสุดการแข่งขันกลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าเป็นผู้ชนะ
8. ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เริ่มจากผู้สอนถามคำถาม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ จากนั้นครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใด

กลุ่มหนึ่งหรือทุก ๆ กลุ่มตอบคำถาม เป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ

9. การเรียนรู้แบบสรุสร้างความรู้ (Constructivist) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเอง ความแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยง ตรวจสอบกับสิ่งใหม่ ๆ

10. การฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดพิจารณาอย่างฉลาดแบบคาย มีทั้งหมด 10 วิธี จะยกตัวอย่างเพียง 3 วิธี ดังนี้

10.1 วิธีคิดแบบอริยสัจ เป็นวิธีคิดแบบแก้ปัญหา โดยเริ่มจากตัวปัญหาหรือตัวทุกข์ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน สืบค้นสาเหตุ เติริมแก้ไข วางแผน กำหนดวิธีการกำจัดสาเหตุของปัญหา

10.2 วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ เป็นวิธีคิดให้มีความเชื่อมโยงกันระหว่างหลักการและความมุ่งหมาย สามารถตอบคำถามหรืออธิบายได้ว่าทำไมหรือจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้เพื่ออะไร ทำให้การกระทำมีขอบเขตไม่เลยเถิด

10.3 วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียมเป็นวิธีคิดที่สามารถแยกแยะได้ว่าคุณค่าแท้คืออะไร คุณค่าเทียมคืออะไร คุณค่าแท้อาศัยปัญญาไตร่ตรอง คุณค่าเทียมคือคุณค่าพอกเสริม นอกเหนือจากสิ่งจำเป็นโดยตรง อาศัยค้นหาไตร่ตรอง วิธีคิดนี้ใช้เพื่อมุ่งให้เกิดความ เข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต เพื่อพ้นจากการเป็นทาสของวัตถุ เป็นการเกี่ยวข้องด้วยปัญญา มีขอบเขตเหมาะสม วิธีคิดเหล่านี้จะนำไปสู่การรู้จักควบคุมจิตใจของตนเอง ดังนั้นจึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีการทำจิตภาวนาประกอบด้วยเสมอในชีวิตประจำวัน

11. กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) มีขั้นตอนกิจกรรมการคิด 7 ขั้น ดังนี้

11.1 การระบุหรือทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา

11.2 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

11.3 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและระบุความเพียงพอในข้อมูล

11.4 การระบุลักษณะของข้อมูล โดยการแยกแยะ จัดลำดับ สังเคราะห์ และ
สนับสนุนเบื้องต้น

11.5 การตั้งสมมติฐาน

11.6 การลงข้อสรุป

11.7 การประเมินข้อสรุปโดยการวิเคราะห์และประเมินค่า

12. กิจกรรมการฝึกสติภาวนาตามแนวพุทธวิธีต่าง ๆ เช่น การฝึกกำหนดอิริยาบถ ทั้ง 4 คือ การนั่ง การยืน การเดิน การนอน ฝึกการสำรวมตนอยู่ในศีล 5 ศีล 8 และการฝึกการให้ทาน การเสียสละ การฝึกสมาธิแบบอาณานาฬานสติ

13. การสร้างผังความคิด (Concept Mapping : CM) เป็นการจัดหมวดหมู่หรือความสัมพันธ์ของข้อมูลหลักกับข้อมูลย่อย โดยใช้แผนภาพ (Diagram) หรือแผนภูมิ (Map) เข้าช่วยในการนำเสนอให้เห็นชัดเจน สามารถนำเสนอได้หลายลักษณะ เช่น แผนผังแบบกิ่งไม้ แผนผังวงจร แผนผังใยแมงมุม แผนผังกังปลา แผนผังตารางเปรียบเทียบ และแผนผังรูปร่างกลมทับเหลื่อม แผนผังแต่ละแบบเหมาะสำหรับการนำเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างกัน วิธีสร้างผังความคิดแบบต่าง ๆ นี้มีประโยชน์ในด้านความเข้าใจเนื้อหาและใช้วัดความรู้เดิมของผู้เรียน หรือใช้ระดับสมองผู้เรียนแล้วช่วยกันสร้าง CM ก็ได้ นอกจากนี้ CM ยังช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและความคงทนในการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยพัฒนาความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking)

14. เทคนิคที่ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในการกระบวน การทำความเข้าใจตนเอง KWL (Know – Want – Learn) เทคนิคนี้ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวน การทำความเข้าใจตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตน มีการจัดระบบข้อมูลเพื่อการดึงมาใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการ KWL จึงมีประโยชน์ต่อผู้เรียนในการฝึกทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนสรุป และนำเสนอ

15. การทำโครงการ (Project Work) โครงการ (Project) หมายถึง การสืบค้นอย่างลุ่มลึกในหัวข้อของการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล กลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ทั้ง ชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของโครงการคือ การเน้นการหาคำตอบหรือสิ่งที่อยากทราบตามหัวข้อของโครงการ การจัดทำโครงการมักนิยมทำกันในรูปบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรพร้อมกัน ผลที่เกิดจากการทำโครงการอาจได้ชิ้นงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายงานโครงการ ภาคนิพนธ์ แบบโครงหุ่นการปฏิบัติงาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แฟ้มสะสมผลงาน ฯลฯ

16. วัตดกรรมการบูรณาการหลักสูตร (Storyline Method) เป็นวัตดกรรมการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนที่มีแนวคิดพื้นฐานว่า ความรู้ควรมีลักษณะเป็นองค์รวม และสามารถสั่งสอนเพิ่มพูนได้ การเรียนรู้จะคงทนถาวรได้ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ได้มาซึ่งความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนและประสบการณ์ตรงสำคัญที่สุด

17. การเรียนเป็นคู่ (The Learning Cell) การเรียนเป็นคู่ คือปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนระหว่างผู้เรียน 2 คน นั่นคือการทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของการถาม – ตอบปัญหา อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน เทคนิคนี้ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมการเรียนอย่างจริงจัง มีโอกาสได้รับข้อมูลสะท้อนกลับและแก้ไขในส่วนที่ผิดพลาดในเรื่องที่เรียน

18. การเรียนแบบร่วมมือกัน (Co-operative Learning) การเรียนแบบ Co-operative Learning เป็นการเรียนแบบร่วมมืออีกลักษณะหนึ่ง วิธีสอนแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันในการเรียนนั้น มีขั้นตอนคือ ครูสอนบทเรียน นักเรียนกลุ่มละ 4 คน ทำงานร่วมกันตามที่ครูกำหนด มีการเปรียบเทียบคำตอบ ชักถาม ตรวจสอบกัน แนะนำคนเก่งในกลุ่มอธิบายแบบฝึกหัดให้เพื่อน เมื่อเรียนจบบทเรียนให้ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบสั้น ๆ ด้วยตนเอง

ตรวจผลการสอบโดยการหาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม ผู้เรียนคนใดหรือกลุ่มใดทำได้ดีขึ้นครูก็ให้การชมเชย

19. การสอนแบบอภิปราย (Discussion) การสอนแบบอภิปราย คือการสอนที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ซึ่งอาจได้มาจากประสบการณ์ การศึกษาค้นคว้า การพิจารณาไตร่ตรอง การวิเคราะห์ การเสนอความคิดจะไม่อยู่ในรูปของการสรุปผลประเมินสั้น ๆ ว่า ผิด-ถูก สำคัญ-ไม่สำคัญ ฯลฯ แต่จะเป็นความคิดเห็นที่เป็นคำชี้แจงโดยหลักเหตุผล และมีหลักฐานสนับสนุนหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง การอภิปรายมีหลายรูปแบบเช่น การอภิปรายทั้งชั้น การอภิปรายแบบโต้วาที (Debate) การอภิปรายเป็นคณะ (Panels) และการอภิปรายย่อย (Buzz Group) เป็นต้น

20. การสอนโดยใช้การระดมความคิด (Brainstorming) การสอนโดยใช้การระดมความคิด คือการให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่ผู้เรียนคิดมานั้น มีการจดบันทึกแนวความคิดทุกอย่างที่ผู้เรียนเสนอมาลงบนกระดานดำ หรือแผ่นกระดาษที่เตรียมไว้ให้ทุกคนได้มองเห็นและเก็บไว้เพื่อจัดหมวดหมู่ สรุป และประเมินผลต่อไป

21. การสอนแบบค้นพบความรู้ (Discovery) การสอนแบบค้นพบความรู้ คือวิธีสอนที่ผู้เรียนค้นพบคำตอบหรือความรู้ได้ด้วยตนเอง คำว่าค้นพบความรู้ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนเป็นคนค้นพบความรู้หรือคำตอบนั้นเป็นคนแรก แต่สิ่งที่ค้นพบนั้นเป็นสิ่งที่มิได้ค้นพบมาแล้วและผู้เรียนก็ค้นพบความรู้หรือคำตอบนั้นด้วยตนเอง หรือจะเรียกว่าวิธีนี้เป็นวิธีการ “เข้าถึง” องค์ความรู้หรือชุดประสบการณ์ที่ผู้อื่นค้นพบหรือสรุปไว้ก่อนแล้วโดยตัวผู้เรียนเอง ไม่ได้ทราบจากการบอกเล่าของคนอื่น (หรือผู้สอน) หรือจากการอ่านคำตอบที่มีผู้เขียนไว้ ในการใช้วิธีการสอนแบบนี้ ผู้สอนจะสร้างสถานการณ์ในรูปที่ผู้เรียนจะเผชิญกับปัญหา ในการแก้ปัญหานั้นผู้เรียนจะใช้ข้อมูลและปฏิบัติในลักษณะตรงกับธรรมชาติของวิชาและปัญหานั้น นั่นคือ ผู้เรียนจะศึกษาประวัติศาสตร์ในวิธีเดียวกับที่นักประวัติศาสตร์กระทำ ศึกษาชีววิทยาในวิธีเดียวกันกับที่นักชีววิทยาศึกษา จึงเป็นวิธีการสอนที่เน้นกระบวนการที่สามารถใช้ได้กับวิชาต่าง ๆ

22. การสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) การสอนแบบแก้ปัญหา คือ วิธีสอนที่ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์อันได้แก่ 1. ให้นิยามปัญหา 2. ตั้งสมมติฐาน 3. รวบรวมประเมินจัดระบบ และตีความหมายข้อมูล 4. สรุปผล และ 5. ตรวจสอบผลสรุป

พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนจึงหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพร้อมในขณะสอน แจ่มชัดมุ่งหมายและแผนการเรียนที่ชัดเจน สอนลำดับเรื่องจากง่ายไปหายาก ใช้วิธีสอนหลายวิธี จัดกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน นอกจากนี้ต้องจัดหาอุปกรณ์ให้เหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนด้วย

พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

แรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้สอนได้ดึงดูดความสนใจหรือโน้มน้าวจิตใจของผู้เรียนให้จดจ่อในบทเรียนเป็นการส่งเสริมกำลังใจ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของผู้เรียน

อาร์ พันธ์มณี (2546 : 179) ได้ให้ความหมายของคำว่า แรงจูงใจ (Motive) ว่าหมายถึง ภาวะใด ๆ ที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา แรงจูงใจจัดว่ามีผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเป็นอันมาก เพราะการที่บุคคลเกิดแรงจูงใจในการที่กระทำพฤติกรรมย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ นอกจากนี้ อาร์ พันธ์มณี ยังได้ให้ความหมายของการเสริมแรง (Reinforcement) ว่าหมายถึง เป็นการทำให้สิ่งเร้าและการตอบสนองมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น เช่น เมื่อนักเรียนทำเลขถูกก็เสริมแรงโดยการให้รางวัล จะทำให้นักเรียนอยากเรียนอยากทำเลขอีกในคราวต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิช แยมเผื่อน (2545 : 5) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่อาจารย์ผู้สอนแสดงออกมาเพื่อเป็นพลังผลักดันหรือดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียน จดจ่ออยู่ในบทเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนประกอบพฤติกรรมตามเป้าหมายประสงค์ ได้แก่ อาจารย์ยกย่อง ชมเชยผู้เรียนที่ปฏิบัติตัวดี นำผลงานหรือความคิดของผู้เรียนมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้น สอบถามความก้าวหน้าในงานที่มอบหมายพร้อมให้คำแนะนำให้และตรวจงานมอบหมายเมื่อสอนจบแต่ละตอน ทบทวนเนื้อหาที่เรียนก่อนทุกคาบ เชื่อมโยงเนื้อหาที่สอน นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน แนะนำเป็นรายบุคคลเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจบทเรียน รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดในเชิงวิเคราะห์ได้

นอกจากนี้ น้ำค้าง เพิ่มพูล (2541 : 10-11) กล่าวว่า การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ครูปฏิบัติก่อนดำเนินการสอนเนื้อหาของบทเรียน เพื่อสร้างความสนใจให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นสนใจเรียนมากขึ้น รวมทั้งเป็นการสร้างความพร้อมก่อนจะดำเนินการสอนในเนื้อหาของวิชานั้น นอกจากนั้น การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นอุปกรณ์การสอนที่ยั่วยุความสนใจได้เป็นอย่างดี น้ำค้าง เพิ่มพูล (2541 : 28) ดังที่ บราวน์ และคณะ (Brown and other. 1970 : 170-171) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การเลือกสื่อการสอน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความเหมาะสม (Appropriateness) สื่อการสอนนั้นสนับสนุนจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนหรือไม่ เหมาะสมกับระดับชั้นหรือไม่
2. ความเชื่อถือได้ (Authenticity) สื่อการสอนมีเนื้อหาถูกต้องเที่ยงตรงทันต่อเหตุการณ์หรือไม่ ตลอดจนผู้เขียนหรือผู้ผลิตมีคุณภาพหรือไม่
3. ความสนใจ (Interest) สื่อการสอนดึงดูดความสนใจของผู้ใช้หรือไม่ กระตุ้น จูงใจหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์หรือไม่

4. การรวบรวมและความสมดุล (Organization and balance) สื่อการสอนมีการจัดรวบรวมเนื้อหาให้มีความสมดุลหรือไม่ จุดมุ่งหมายชัดเจนและง่ายที่จะเข้าใจหรือไม่ รูปแบบการเขียน เนื้อหาชัดเจน และนำเสนอได้อย่างสมเหตุสมผลหรือไม่

5. คุณภาพด้านเทคนิค (Technical quality) คุณภาพด้านเทคนิคเป็นที่พอใจหรือไม่ ภาพประกอบชัดเจน สีที่ใช้เหมาะสม และนำเสนอได้อย่างสมเหตุสมผลหรือไม่

6. ราคา (Cost) ราคาไม่แพงเกินไป ราคาคุ้มกับประโยชน์ที่จะได้รับ และคุ้มกับเวลาในการปฏิบัติ

และในทำนองเดียวกันนี้ น้ำค้าง เพิ่มพูล (2541 : 24) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการสอนพอสรุปได้ดังนี้

1. เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การสอน
2. ช่วยให้นักศึกษาได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง
3. ช่วยให้นักศึกษาคิดอย่างมีเหตุผลและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
4. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักศึกษา
5. เหมาะกับระดับความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน
6. คุ้มกับราคาและเวลาในการเรียน

นอกจากนี้ น้ำค้าง เพิ่มพูล ยังได้กล่าวถึงวิธีนำเข้าสู่บทเรียนไว้ดังนี้

1. ใช้อุปกรณ์การสอนทั้งหลายเป็นของจริง หุ่น ภาพ แผนภูมิ
2. ร้องเพลง หรือ เล่นละคร
3. เล่านิทาน เล่าเรื่อง เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ
4. ตั้งปัญหา ทายปัญหา อาจจะทำได้โดยการทดลองหรืออภิปราย
5. สนทนา ชักถาม
6. ทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่
7. การแสดงบทบาทสมมติ

พอจะกล่าวได้ว่า การนำเข้าสู่บทเรียนนั้น ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการนำเข้าสู่บทเรียน ต้องเตรียมการเพื่อเลือกใช้วิธีการนำเข้าสู่บทเรียนให้เหมาะสม และให้บรรลุความมุ่งหมายของการนำเข้าสู่บทเรียน อันจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 ข : 21) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการนำเข้าสู่บทเรียนไว้คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ สนใจ และเห็นความสำคัญของเรื่องที่จะเรียน

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปแล้ว แล้วนำความรู้จากบทเรียนที่ผ่านมา นั้นมาเชื่อมโยงกับเรื่องที่จะเรียนใหม่ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเชื่อมโยงต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

3. เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อม และต้องการที่จะเรียนเรื่องใหม่ต่อไป

ซึ่งจะพบว่า การนำเข้าสู่บทเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน การนำเข้าสู่บทเรียนมีวิธีการอยู่หลายวิธี ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและ กิจกรรมการสอน ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 ข : 23) ได้กล่าวถึงการเตรียมการ นำเข้าสู่บทเรียนไว้ว่า เพื่อให้การนำเข้าสู่บทเรียนมีความหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอน จะต้องมีการวางแผน และเตรียมให้พร้อมก่อนดำเนินการตามลำดับดังนี้ คือ

1. ศึกษาขอบเขตของเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ
2. วิเคราะห์เนื้อหา
3. เลือกพฤติกรรมที่จะใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา
4. เลือกวิธีการที่จะใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน
5. เลือกและเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ ตลอดจนทดลองใช้หรือซักซ้อมวิธีการใช้ อุปกรณ์เหล่านั้น

การวางแผนและเตรียมทุกอย่างให้พร้อมจะช่วยให้การนำเข้าสู่บทเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นและได้ผลตามที่คาดหวังไว้ ดังที่ โคแกน (Cogan.1975 : 135-139) ศึกษาพบว่าความรู้สึกที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์และนิสิตจะทำให้การเรียนรู้ของนิสิตดีขึ้น อาจารย์สามารถดึงดูดความสนใจให้นิสิตมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดได้มากเพียงนั้น และลักษณะความเป็นมิตรของอาจารย์นี้เอง จะส่งผลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนิสิตให้นิสิตมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มองเห็นการเรียนเป็นงานประจำกิจกรรมเป็นงานอดิเรก การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน จะส่งผลให้การเรียนของนิสิตดีขึ้น ทำนองเดียวกับที่ จินตนา มาพวง (2520 : 20) ได้ทำการวิจัยพบว่า ความเป็นกันเองต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน การให้เกียรตินิสิต การพยายามส่งเสริมให้นิสิตเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง การยินดีกับนิสิตด้วยความจริงใจ การทำตัวเสมอต้นเสมอปลาย การมีความรู้สึกที่ดีต่อนิสิตตั้งแต่แรกสอน การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การชมและวิจารณ์ผลงานของนิสิตอย่างยุติธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 57) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนิสิต โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทความเคร่งเครียดลงบ้าง และแสดงความเป็นกันเองกับนิสิต โดยพูดคุยกันบ้างหรือพบปะกันนอกชั้นเรียนบ้างเป็นการทำลายกำแพงน้ำแข็งระหว่างอาจารย์กับศิษย์ ความเป็นกันเองนี้ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจผู้สอน และมีมูลเหตุจูงใจให้สนใจเรียนวิชานั้น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

ดังนั้นพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสอน ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการนำเข้าสู่บทเรียนและสร้างความสนใจให้นักศึกษามีความสนใจเรียนมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ผลการเรียนดีตามไปด้วย

บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย

บทบาทของอาจารย์ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ยิ่งไปกว่านั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ นอกจากอาจารย์จะต้องปฏิบัติหน้าที่นานาประการให้ถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว อาจารย์ยังจำเป็นต้องคำนึงด้วยว่าอาจารย์จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนองความต้องการของผู้บริหารและของนักศึกษาได้ดีที่สุดอย่างไรอีกด้วย (ระพี สุวรรณชฎ. 2531 : 285) อาจารย์เป็นบุคลากรที่สำคัญในการที่จะให้ภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยไปสู่ความสำเร็จ เพราะอาจารย์ต้องปฏิบัติตามภาระหน้าที่ของอาจารย์เป็นหลักสำคัญ ตามตำแหน่งที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดคือ ตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัยมีหน้าที่และลักษณะงานดังนี้ (ดวงดาว พันธิตพงษ์. 2542 : 9)

1. หน้าที่และความรับผิดชอบ ได้แก่ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การศึกษาอบรม การวิจัยค้นคว้าในสาขาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง การให้คำแนะนำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษา การให้บริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ การสอนวิชาการหรือวิชาชีพในสาขาวิชาการต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา ค้นคว้าและวิจัยทางวิชาการชั้นสูง ให้บริการวิชาการแก่สังคมและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ในฐานะที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมีบทบาทมากมายนอกเหนือจากการสอนกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ศิริกาญจน์ จันทน์เรือง. 2543 : 1-2 ; อ้างอิงจาก Magnan. 1989, McKeachie. 1978.)

1. บทบาทผู้เชี่ยวชาญ (The Expert) การเป็นผู้สอนในชั้นเรียน เนื่องมาจากความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ๆ ประสบการณ์และความเฉลียวฉลาด ไม่ได้สื่อให้เห็นว่าผู้สอนจะต้องรู้หมดทุกสิ่งทุกอย่างเพียงแต่สื่อให้เห็นว่าผู้สอนรู้มากกว่าผู้เรียนเท่านั้น ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้พบผู้เชี่ยวชาญที่ยึดหลักความจริงและเป็นที่ยอมรับ ถ้าผู้สอนไม่สามารถที่จะตอบคำถามได้ในทันทีที่ถูกถาม ผู้สอนต้องนำคำถามนั้นไปค้นหาคำตอบมาให้ผู้เรียนที่หลัง หรือแนะนำผู้เรียนไปยังแหล่งที่สามารถค้นหาคำตอบได้

2. บทบาทผู้มีอำนาจอย่างเป็นทางการ (The Formal Authority) ผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการวิชาและต้องเตรียมวิธีการ เพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน จุดประสงค์และกำหนดการส่งงาน และนำกฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยภาควิชาไปใช้

ควบคุมพฤติกรรมผู้เรียนในห้องเรียน และระมัดระวังเกี่ยวกับกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน

3. บทบาทผู้แทนทางสังคม (The Socializing Agent) ผู้เรียนมองบทบาทของผู้สอนมากกว่าการเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว ผู้สอนมักจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการสาขาอาชีพนั้น ๆ เป็นอย่างดีอยู่แล้ว เช่น นักชีวเคมี วิศวกร นักพฤกษศาสตร์ หรือนักสังคมวิทยา ผู้สอนในมหาวิทยาลัยเป็นตัวแทนในสาขาวิชาต่าง ๆ อยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของคุณค่า ข้อเท็จจริง และความเจตยวณลาดที่เป็นลักษณะโดยเฉพาะของบุคลากรกลุ่มนี้ ผู้สอนจะเป็นผู้ให้ความรู้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับมาตรฐาน กระบวนการ กิจกรรม และความสนใจในสาขาวิชาของผู้สอนเอง

4. บทบาทผู้อำนวยความสะดวก (The Facilitator) ผู้สอนมีหน้าที่รับฟังผู้เรียนสอบถาม และสนใจต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน หากผู้เรียนไม่สามารถที่จะเขียนงานได้ดี หรือใช้ห้องสมุดได้ ผู้สอนไม่ควรจะพูดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนแต่ควรจะคิดว่านี่คือนักเรียนของฉัน ช่วยเหลือผู้เรียนชี้แนะแหล่งวิทยาการต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ให้คำแนะนำและแนวทาง กระตุ้นผู้เรียนให้มีการพัฒนาตนเอง

5. บทบาทผู้เป็นแบบอย่าง (The Route Model) คุณลักษณะ เช่น ผู้สอนที่หลง ๆ ลืม ๆ นักปราชญ์สติเฟื่อง และนักวิทยาศาสตร์ที่ค่อนข้างเอาจริงเอาจังเป็นภาพลักษณ์แพร่หลายในสถาบันอุดมศึกษา ผู้สอนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนควรแสดงบุคลิกลักษณะและความมั่นใจในตนเองออกมาในระหว่างการสอน

6. บทบาทผู้เป็นมนุษย์ (The Person) ระลึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นมนุษย์ทั้งนอกห้องเรียนและในห้องเรียน ต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นและกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกอย่างแท้จริง มนุษย์ไม่สามารถที่จะมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับเครื่องจักร ในบางเวลาการแนะนำเพียงเล็กน้อยจะช่วยให้ผู้เรียนยอมรับแนวคิดที่เป็นเชิงลบถ้าผู้สอนมีความรู้สึกไม่ค่อยดีในขณะที่สอน ในบางครั้งผู้สอนสามารถที่จะบอกผู้เรียนได้แต่ไม่ควรแสดงออกมาจนเกินไป

วัลลภภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 : 7-8) ได้แบ่งหน้าที่ของอาจารย์ในปัจจุบัน แบ่งเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. การสอน งานสอนในอดีต กำหนดให้อาจารย์ต้องมีภาระงานสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง มิฉะนั้น อาจไม่ได้รับพิจารณาให้ขึ้นเงินเดือน แต่ในปัจจุบัน การนับชั่วโมงสอนเปลี่ยนไปการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาไม่สามารถนับเป็นชั่วโมงการสอนที่ชัดเจนได้ ทำให้อาจารย์ในปัจจุบันสามารถเลือกปฏิบัติภาระงานได้ ขณะเดียวกัน อาจารย์บางคนก็มีปัญหาในการทำงาน เช่น มีความขัดแย้งกับนิสิต ทำงานร่วมกับนิสิตไม่ได้ ปัจจุบันจึงยังเป็นปัญหาอยู่ว่าใครจะเป็นผู้บริหารภาระงานสอนของอาจารย์ให้เกิดความยุติธรรม มีการลงโทษและการให้รางวัล มีการติดตามคุณภาพการสอนอย่างแท้จริง ในภาวะปัจจุบันนั้นหัวหน้าภาควิชาไม่

สามารถจะมีอำนาจให้คุณให้โทษได้ชัดเจนนัก การสอนที่ดีจะมีเฉพาะเนื้อหาไม่ได้ ต้องมีความรู้ในศาสตร์การสอนด้วย จึงจะทำให้เกิดคุณภาพการสอนที่ดีได้

2. การวิจัย เป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในศาสตร์ของตน

3. การบริการวิชาการ ในต่างประเทศถือว่าการจัดสัมมนาวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ เพราะถือว่าผู้จัดสัมมนาต้องมีความรู้ ต้องศึกษาค้นคว้า เพื่อนำ (Lead) การสัมมนาวิชาการนั้น สามารถแสดงความคิดในศาสตร์ของตนเป็นการพัฒนาและมีส่วนร่วมในศาสตร์วิชาชีพของตน การจัดงานวิชาการถือว่าการสร้างวิชาชีพ ดังนั้นการเข้าสู่ตำแหน่งศาสตราจารย์ (Professorship) จึงมีการพิจารณาจากหลายด้าน มิได้เน้นเฉพาะผลงานวิชาการที่เป็นตำราและงานวิจัยเท่านั้น

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Transmission) เป็นการถ่ายทอด ชำรงวัฒนธรรมที่ดีงาม แต่ลักษณะเป็นนามธรรมวัดได้ยากกว่าอาจารย์ได้ปฏิบัติหน้าที่นี้หรือไม่ อาจารย์ควรมีบทบาทในการเผยแพร่ลักษณะที่ดีของคนไทย สังคมไทยและการสร้างไทยควรจะทำตัวเป็นตัวอย่างในด้านศิลปวัฒนธรรมหรือนำให้นิสิตนักศึกษาสนใจ ให้ความสำคัญต่อการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น

5. การพัฒนาคน อาจารย์ในปัจจุบันทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในการดักเตือนอบรมให้นิสิตเป็นคนดีออกไปสู่สังคม เพราะการปล่อยให้นิสิตออกไปสู่สังคมโดยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องครบถ้วน ย่อมทำให้นิสิตไปก่อปัญหาในสังคม ปัจจุบันอาจารย์หลายคนปฏิเสธหน้าที่นี้ ซึ่งถือเป็นความสับสนในหน้าที่

6. งานธุรการ การทำงานนอกภาควิชาถือเป็นหน้าที่ประการหนึ่งที่อาจารย์พึงกระทำ เพราะเป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคณะ รู้จักอาจารย์นอกภาควิชา รู้จักธรรมชาติของศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มากขึ้น การทำงานธุรการควรมองในแง่การสร้างระบบสังคมในคณะนั้นมากกว่าที่จะมองว่าเป็นการไม่สมควรที่คนระดับอาจารย์ต้องลงไปทำงานเช่นนั้น

7. งานบริหารและกรรมการ ถ้าอาจารย์มีตำแหน่งเป็นคณบดี อาจารย์น่าจะได้รับการพิจารณาให้เป็นศาสตราจารย์จากตำแหน่งบริหารได้ เพราะการมีตำแหน่งบริหารดังกล่าวเป็นตำแหน่งในสังคมวิชาการ (Academic Society) จึงควรได้รับการพิจารณาความดีความชอบและการให้ตำแหน่งด้วย

จากการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านสามารถสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของอาจารย์แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านการสอน

การสอน คือ กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก่ผู้เรียน เป็นกระบวนการกระตุ้นแรงจูงใจ ชี้นำ และช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การเรียนการสอนจึงถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นเป้าหมายในการวางแผน จัดระบบและวางทรัพยากรและบริหารการศึกษา (เกษม วัฒนชัย. 2544 : 14) มาตรการที่นำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการประการหนึ่งคือการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนที่มุ่งให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนการสอนและการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ และการปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรีในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในบางมหาวิทยาลัย / สถาบัน (ศรีนครินทร์วิโรจน์วิชัยและพัฒนา. 2540 : 6)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 ได้ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 ที่ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยมาตรา 28 มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ด้านผู้สอน ต้องเห็นความจำเป็นของหลักการเรียนเป็นสำคัญ เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน ชี้นำ และอำนวยความสะดวก (Facilitator) กำหนดภาระงานที่เหมาะสมและชัดเจน มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ โดยการเน้นการประเมินผลเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นภาระงานและจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ด้านการเรียนการสอน จัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาและระดับของผู้เรียน ลดการบรรยาย เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนจัดกระบวนการพัฒนาทักษะ และเทคนิคการสอนของอาจารย์ให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนมากขึ้น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544 : 11-12)

การปฏิรูปวิธีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้คิดเป็นทำเป็น ไม่ใช่สูตรสำเร็จสำหรับระดับอุดมศึกษา การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ อาจมีสำเนียงส่อไปถึงหลักการมีส่วนร่วมอยู่ก็จริง แต่ไม่ใช่คำตอบสุดท้ายการร่วมกันคิดด้วยหลักคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์และร่วมกันทำด้วยความสำนึกในสำคัญของการร่วมมืออย่างแท้จริง หลักการสอนด้วยวิธีการบรรยายเป็นพื้นควรจะมีการทบทวน ซึ่งหลักการของ สุ จี ปุ ลิ จะได้พัฒนากันขึ้นมาเป็นวิธีการสอนที่พึงประสงค์ในระดับอุดมศึกษา (เดโช สนวนานนท์. 2544 : 5)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 : 4-5) กล่าวว่าการสอนในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. การสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอดศาสตร์สาขาใดในระดับอุดมศึกษา ทำให้เกิดการวิจัยค้นคว้าสืบทอดความรู้ออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น ผิดกับศาสตร์บางสาขาที่ไม่มีการเรียนการสอน ก็อาจจะทำให้ความรู้นั้นลบลือนไปจากสังคม จนอาจไม่มีผู้ใดทราบเรื่องนั้นต่อไป การให้มีการเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาศาสตร์ให้มีความลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

2. การสร้างบัณฑิต การเรียนการสอนจะแยกออกจากกันไม่ได้ เพราะบทบาทของการสอนก็คือ มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การสอนจึงมีความสำคัญต่อการสร้างบัณฑิตใน 2 ลักษณะคือ สร้างผู้ที่มีความรู้ทางวิชาชีพ ทำให้เข้าใจศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากการสร้างคนให้เป็นผู้รู้แล้ว การสอนยังทำให้คนมีความคิดและพฤติกรรมที่ถูกต้องยอมรับได้ในสังคมอีกด้วย โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ย่อมเป็นที่พึงของครอบครัว ที่พึงของสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากได้รับความรู้และการอบรมมาเพียงพอที่บุคคลนั้นจะสามารถดำรงชีวิตที่มีคุณค่า มีอาชีพที่สุจริต และทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย

3. การพัฒนาวิชาชีพขั้นสูง การสอนระดับอุดมศึกษาทำให้วิชาชีพได้รับการพัฒนาไปสู่ระดับสากล เนื่องจากการสอนในระดับนี้จำเป็นต้องได้ผู้ที่มีความรู้สูงมาช่วยกันถ่ายทอดศาสตร์แต่ละปีจึงมีการพัฒนาบุคคลเข้าสู่วงการวิชาชีพเพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลเหล่านั้นมีส่วนชำระเผยแพร่ พิทักษ์วิชาชีพได้อย่างเต็มความสามารถ

4. การสร้างสังคมที่ดี เชื่อกันว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่จะผลิตคนดี คนเก่งออกไปสู่สังคม ดังนั้นการสอนที่มุ่งให้ทั้งความรู้และคุณธรรมแก่ผู้เรียนก็คือ การสร้างสังคมที่ดีเพิ่มขึ้น โดยที่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไป จะช่วยเป็นผู้ชี้นำสังคม ทำตัวเป็นตัวอย่าง และทำให้สังคมได้พัฒนาไปสู่มาตรฐานชีวิตที่มีคุณภาพมากขึ้น

สำหรับวิธีการสอน มีหลายวิธี แต่ละวิธีจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามบทบาทกิจกรรม และลักษณะของกลุ่มผู้เรียนมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดซึ่ง ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 63-69) ได้เสนอวิธีการสอน 6 วิธี คือ

1. การสอนแบบบรรยาย เป็นการสอนที่ผู้สอนมีบทบาทมากที่สุด โดยผู้สอนเป็นผู้บอกอธิบาย เล่าถึงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฟัง จดบันทึกที่ได้ฟังจากการบรรยายข้อดีของการสอนแบบบรรยาย คือ สามารถสอนผู้เรียนได้มาก ๆ โดยใช้เวลาน้อย อุปกรณ์น้อยชิ้น แต่ได้เนื้อหา มาก สามารถปรับเนื้อหาให้ตรงกับ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนได้ ข้อจำกัดของการสอนแบบบรรยาย คือ ถ้าผู้สอนเตรียมตัวไม่ดี ผู้เรียนก็ไม่ได้เนื้อหาที่ดี บางครั้งถ้าผู้สอนสอนเร็ว ผู้เรียนก็ฟังไม่ทันจดไม่ทัน บางทีก็มุ่งแต่จด ไม่ได้คิดตามไปด้วย ผู้เรียนมีความใกล้ชิดกับผู้สอนน้อย และถ้าผู้เรียนไม่กล้าซักถาม หรือผู้สอนไม่เปิดโอกาสได้ซักถามแล้ว ก็จะทำให้การสอนไม่เป็นที่น่าสนใจหรือไม่เข้าใจบทเรียนนั้น

2. การสอนทักษะปฏิบัติ การสอนทักษะปฏิบัติเป็นการเน้นการสอนที่ให้มีการฝึกฝน และปฏิบัติจริง อาจเป็นการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการโรงประลองหรือโรงฝึกงานก็ได้ การสอน ทางด้านวิชาชีพ เช่น การสอนที่เริ่มจากการเรียนรู้ของจริง เมื่อต้องการเรียนวิชาชีพใน สถานศึกษา จึงจำเป็นต้องหันมาใช้โรงประลองและห้องปฏิบัติการแทน ข้อดีของการสอนทักษะ ปฏิบัติก็คือ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในสภาพที่แท้จริง หรือจำลองมาเป็นโรงประลอง สามารถเรียน ด้วยตนเอง โดยอาศัยใบงานภายใต้การแนะนำจากครูผู้สอน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการ ทำงานและการแก้ปัญหา สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้กับการ ทำงานจริงได้ ข้อจำกัดของการสอนปฏิบัติ สอนได้เป็นกลุ่มย่อย เครื่องจักรอุปกรณ์และวัสดุต้อง พร้อม ครูผู้สอนมีความชำนาญและสามารถสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างที่ดีได้ บางครั้งผู้เรียนบางคน อาจหลีกเลี่ยงการฝึกและอาศัยเพื่อร่วมกลุ่ม และใช้ได้กับวิชาที่ต้องการฝึกปฏิบัติ

3. การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบนี้จะเน้นบทบาทที่ผู้เรียนให้มีโอกาสได้แสดง ความคิด การสอนแบบอภิปรายนิยมสอนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อจะได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดจา และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึง การแสดงความคิดเห็นนี้ไม่ใช่การตอบคำถาม จึงไม่จำเป็นต้องผิดหรือถูก จึงมักจะเป็นข้อสรุปที่เป็นการวางแผนแนวทางต่อไป เป็นการแสดง ถึงกระบวนการคิด การให้เหตุผล ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปรายจึงมีเนื้อหาและ กระบวนการควบคู่กันไป ข้อดีของการสอนแบบอภิปราย คือเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มี ส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่ มีการแสดงความคิดและเหตุผลเพื่อหาข้อสรุป เป็นการฝึก ผู้เรียนในด้านการแสดงออก การฝึกการพูด และการแสดงเหตุผล ข้อจำกัดของการสอนแบบ อภิปราย คือ ถ้าจัดเป็นกลุ่มใหญ่เกินไปจะมีโอกาสในการอภิปรายได้ไม่ทั่วถึง ต้องใช้เวลามาก และถ้าการให้เนื้อหาที่เป็นความรู้ เป็นความจริงมากก็สามารถที่จะสรุปโดยไม่ต้องอภิปราย

4. การสอนแบบสัมมนา เป็นการสอนที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้ง แล้วนำเสนอ เพื่ออภิปราย โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจทั้งจาก เอกสารงานวิจัย การทดลองแล้วนำมาอภิปรายเพื่อให้เกิดความคิดและพัฒนาทักษะไปพร้อม ๆ กัน ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้แสดงออกของความคิดอิสระ มีสิทธิในการแสดงออกเท่าเทียมกันทั้ง ครูและนักเรียน ในขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่เตรียมไว้ล่วงหน้า ข้อดีของการสัมมนา คือ ส่งเสริม ความคิดและการพูดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และสามารถโต้แย้งด้วยเหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนา ทักษะทุกด้านทั้งการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจนถึงการ แสดงออกของความคิดเห็น ข้อจำกัดของการสัมมนา คือเหมาะกับผู้เรียนจำนวนไม่มาก มิฉะนั้น จะขาดการอภิปราย แสดงข้อคิดเห็นได้ทั่วถึง การสัมมนาจะเริ่มจากการรายงานของผู้เข้า สัมมนา หากเรื่องไม่น่าสนใจก็จะเกิดความเบื่อหน่ายขึ้นได้

5. การสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการสอนแบบรายบุคคล โดยการเน้น กิจกรรมและดำเนินงานที่ผู้สอนได้เตรียมไว้ สำหรับผู้เรียนเป็นอิสระทางด้านการเรียนของ ผู้เรียน เพราะผู้เรียนอาจเป็นผู้กำหนดการศึกษาด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่

ปรึกษาได้ จุดมุ่งหมายของการสอนแบบให้ค้นคว้าด้วยตนเอง คือ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนด้วยตนเองตามขีดความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน บทบาทของผู้สอนเป็นผู้วางแผน กำหนดแนวทางให้ผู้เรียน เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้ รวมทั้งสามารถประเมินผลการเรียนของผู้เรียนด้วย ข้อดี คือ การที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองจะทำให้สามารถจดจำความรู้ได้นาน มีความภาคภูมิใจและเกิดความสนใจในสิ่งที่ได้เรียน สามารถพัฒนาความสามารถในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ รวมทั้งวิธีการใช้เหตุผล ข้อจำกัดของการเรียนด้วยตนเองก็คือ ผู้เรียนใช้เวลามากและต้องการสื่อตำราที่พร้อมจะให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาดูด้วย

6. การสอนโดยใช้สื่อการสอน หมายถึง การใช้อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เช่น ภาพ สไลด์ วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น อุปกรณ์การสอนแต่ละชนิดจะมีลักษณะของการใช้แตกต่างกันไป มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละชนิด

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 : 19–21) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนที่ใช้กันทั่ว ๆ ไป ในการสอนระดับอุดมศึกษา ไว้ดังนี้

1. ปาฐกถา คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นทัศนคติหรือการวิเคราะห์สาระข้อมูล จากหัวข้อที่กำหนดให้อย่างมีระบบการเรียบเรียงสาระนั้นตั้งแต่การเริ่มต้นพูดจนกระทั่งสรุปท้ายก่อนจะปิดปาฐกถา ลักษณะการพูดเป็นพิธีการ และเป็นการเสนอความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นโดยเฉพาะ

2. บรรยาย คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ในหัวข้อที่กำหนดให้ โดยมีวิธีการพูดที่เป็นกันเองมากกว่าวิธีปาฐกถา ผู้พูด อาจใช้อุปกรณ์ประกอบการพูด หรืออาจใช้วิธีการสอนอื่น ๆ ประกอบการสอนแบบบรรยายก็ได้ อาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะทำการบรรยายเป็นหลักเนื่องจากสามารถคุมเนื้อหาสาระให้เป็นไปตามหลักสูตรได้อย่างเต็มที่

3. การอภิปรายอนุกรม คือ การจัดผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้านในหัวข้อเรียงตามลำดับกัน และให้ผู้พูดหรือองค์ปาฐกถา ซึ่งประกอบด้วย 4 – 5 คน พูดเรียงลำดับหัวข้อ โดยมีประธานการอภิปรายอนุกรมเป็นผู้เปิดการอภิปราย เชิญผู้อภิปรายพูดเรียงลำดับแต่ละคนกล่าวสรุป และปิดการอภิปราย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญการพูดแต่ละหัวข้อ

4. การอภิปรายเป็นคณะ คือ การจัดให้วิทยากรพูดในหัวข้อเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีความคิดหลากหลาย ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือแตกต่างกันสุดแล้วแต่ทัศนะของผู้อภิปรายเหล่านั้น การอภิปรายเป็นคณะ จะมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ประสานงานโดยการพูดโยงความคิด และโยงเรื่องให้สอดคล้องเชื่อมโยงไปสู่สาระของการอภิปราย

5. การสอนโดยใช้โทรทัศน์ เพื่อประหยัดเวลาสำหรับการสอนที่มีนิสิตนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ผู้สอนจะสอนโดยวิธีการบรรยาย หรือสาธิตประกอบการบรรยายให้ถ่ายทอดลงใน

เทปโทรทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้และศึกษาไปพร้อมๆ กันได้ หรืออาจจะเปิดโทรทัศน์ให้ดูสำหรับกลุ่มใหญ่ที่เรียนในชั่วโมงต่อไปได้

6. การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้สอนอาจจะนำเสนอสาระของรายวิชา โดยนำเสนอผ่านทางคอมพิวเตอร์ ในรูปของการนำเสนอข้อมูลโดยใช้โปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ หรือจะทำในรูปแบบของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ทำให้เกิดสีสันสวยงาม เคลื่อนไหวได้ มีภาพต่าง ๆ ประกอบการสอนทำให้ผู้เรียนได้เห็นและเข้าใจสาระของการสอนมากขึ้น

7. การอภิปรายกลุ่มย่อย มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการฝึกการค้นคว้า การคิด การเขียน การเสนอความคิด การรับฟัง และการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนจะเลือกประธาน เลขานุการ และทำหน้าที่เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ดี วางแผนงานร่วมกับกลุ่มศึกษาค้นคว้าอภิปราย และเสนอรายงาน

8. การสัมมนา คือ การที่ผู้สอนและผู้เรียนได้วางแผนการเรียนร่วมกัน โดยกำหนดหัวข้อที่จะศึกษาร่วมจากการที่ผู้สอนจะให้ข้อมูลความคิด ทฤษฎีพื้นฐานซึ่งจะจัดอยู่ในรูปของการเชิญวิทยากรมาแสดงปาฐกถาหรือบรรยาย จากนั้นเป็นการค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อประมวลความรู้ตามขอบเขตที่กำหนดในสารวิชานั้น การสัมมนานี้ นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสฝึกทักษะการทำเอกสารประกอบการสัมมนา การจัดการสัมมนา การอภิปรายกลุ่ม และมีโอกาสฝึกการเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่อีกด้วย

9. การศึกษาเฉพาะกรณีหรือโครงการ มุ่งให้นิสิตนักศึกษาในกลุ่มย่อย ประมาณ 5 - 7 คน ได้มีโอกาสศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อหาข้อมูลตัดสินใจดำเนินการหรือแก้ปัญหา หรือหาทางเสนอแนะในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่กำหนด ซึ่งผู้เรียนในกลุ่มจะต้องศึกษาตั้งแต่จุดเริ่มต้นของปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางการศึกษาประกอบเพื่อการแก้ปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ

10. การฝึกปฏิบัติ การศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติ เช่น เมื่อเรียนภาคบรรยายหรือทฤษฎีแล้ว ก็มีการปฏิบัติให้ทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น การสอนภาคปฏิบัติ จำเป็นต้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลให้นักเรียนได้ปฏิบัติถูกต้องได้ผลมากยิ่งขึ้น เช่น การฝึกการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การทดลองใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การฝึกปฏิบัติทำได้ทุกสาขาเพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ ได้กระจ่างและสามารถนำทฤษฎีมาปฏิบัติได้

11. การสาธิต การศึกษาหลายกรณีที่คุณสอนจำเป็นต้องสาธิตให้นิสิตนักศึกษาดูเป็นตัวอย่าง เช่น การสาธิตการขาย อาจารย์อาจสาธิตให้ผู้เรียนดูว่าวิธีการเสนอสินค้าใหม่แก่ลูกค้าควรจะพูดอย่างไร ข้อดีข้อเด่นของสินค้านั้นอย่างไร มีเทคนิคที่จะจูงใจลูกค้าอย่างไรบ้าง ทำตัวอย่างให้ดูก่อน เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้

12. การสอนแบบรายบุคคล มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก ดังนั้น อาจจะใช้วิธีสอนโดยให้นิสิตนักศึกษาไปค้นคว้า ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนำสาระที่ศึกษามา

อภิปรายร่วมกับผู้สอน การสอนประเภทนี้อาจจะใช้อุปกรณ์การสอนประกอบได้ เช่น การเรียนจากดัลลัสเสียง เอกสาร หรือจากบทเรียนคอมพิวเตอร์

13. การสอนแบบโปรแกรม เป็นการจัดบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งอาจอยู่ในรูปตำราแบบเรียน หรือโปรแกรมในคอมพิวเตอร์ก็ได้ การสอนแบบนี้ ผู้สอนก็ต้องเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปไว้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และเรียนไปตามความสามารถ ความสนใจ และเวลาที่ผู้เรียนสะดวก บทเรียนดังกล่าว จะให้ทั้งสาระ วิธีการเรียน และการวัดผลด้วย

14. การฝึกประสบการณ์ตรง การสอนโดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในการศึกษาด้านวิชาชีพ วิธีการสอนแบบนี้จึงต้องเป็นการนิเทศชี้แนะ อธิบายเป็นรายบุคคล ผู้สอนจำเป็นต้องสอนร่วมกับบุคลากรซึ่งควบคุมงานในหน้าที่ที่สถานบันนั้นส่งผู้เรียนไปฝึกงานด้วย

การที่ผู้สอนจะใช้กลวิธีการสอนแบบใดก็ตาม ควรคำนึงถึงว่าคุณภาพของการสอนจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในรูปแบบใด ผู้สอนจะต้องมีคุณภาพด้วย เพราะคุณภาพของผู้สอนย่อมบ่งชี้ถึงคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอนจะมีคุณภาพนั้น ต้องมีความรู้เชิงวิชาการสอน มีกลวิธีการสอนที่ดี การรู้จักเลือกและปรับกลวิธีการสอนเพื่อคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในการเรียนนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ตารางต่อไปนี้ คือ การแสดงรายการของกลวิธีการสอนและประโยชน์สูงสุดของแต่ละวิธีการเรียนรู้ (วิชย วงษ์ใหญ่. 2537 : 106-107)

ตาราง 1 รายการแสดงกลวิธีการสอนและค่าประโยชน์สูงสุดในการเรียน

เทคนิคการสอนที่ใช้	เป้าหมายหรือประโยชน์สูงสุดในการเรียน
หนังสือ	ความรู้ความคิดเชิงวิเคราะห์
การบรรยาย	ความรู้ ความบันเทิงใจ การสนใจที่ได้จากแนวคิดหรือประเด็นสำคัญ ๆ จากการบรรยาย การพิสูจน์จากผู้รู้
การอภิปราย	ความคิดเชิงวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับประสบการณ์และ ผู้เรียน การประยุกต์ใช้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติ
การศึกษาเป็นรายบุคคล	ความรู้ การประยุกต์ใช้สิ่งอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับชนิดของการเรียน การทบทวน การทดสอบ
การอภิปรายของผู้เรียน	ความสนใจและการกระตุ้นจากสมาชิกกลุ่ม
การรายงานของผู้เรียน	
วิทยากร, ผู้เชี่ยวชาญ	ความสนใจเพิ่มเติม ข้อมูลที่ทำให้เกิดทรรศนะกว้างขึ้น
ทัศนศึกษา	ความสนใจ ความรู้จากประสบการณ์จริง
ภาพยนตร์	ความสนใจ การจัดสื่อการเรียนเป็นรูปธรรมที่จัดขึ้น เครื่องชี้แนะ การเรียนรู้ที่มีการเคลื่อนไหวและสามารถดูรายละเอียด
โทรทัศน์	ความสนใจ (มากกว่าภาพยนตร์) การเคลื่อนไหว การศึกษารายละเอียด
สไลด์	ความสนใจ โอกาสศึกษาขยายดูรายละเอียด การอธิบายรายละเอียด
ป้ายนิเทศ, รูปจำลอง	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมและประสบการณ์ด้วยตนเอง เสนอแนะตัวอย่างเชิงรูปธรรม ช่วยเหลือให้ผู้เรียนนำวัสดุการเรียนมา สัมพันธ์กับการเสนอแนะ สิ่งที่ยืนยันต่อสื่อมวลชน
การจัดบันทึก	สร้างประสบการณ์ในการฟัง เครื่องบันทึกเสียงเป็นสิ่งที่หนึ่งของผู้สอน สามารถจำลองสถานการณ์จริงจากภายนอกเข้ามาสู่ชั้นเรียนได้
การทดลอง	วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ประสบการณ์ตรง
การแสดงบทบาทสมมติ	ประสบการณ์จากชีวิตจริง ความสนใจ การพัฒนา ทักษะทางด้าน มนุษย์สัมพันธ์ การแก้ปัญหา
การสื่อความหมายระหว่างกลุ่ม	การสื่อสาร การส่งเสริมให้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ฝึกการแก้ปัญหา การตระหนักถึงปัญหา การโต้ตอบ
แบบฝึกการศึกษาจากข้อแนะนำ	การลำดับขั้นของการเรียน การนำความรู้มาประยุกต์ใช้
บทเรียนโปรแกรมและ	ความรู้และทักษะ การเรียนรู้ที่ต้องการการตอบสนอง ผลการเรียนรู้โดย
เครื่องช่วยสอน	ทันที รูปแบบการเรียนรู้ที่ซ้ำ ๆ กัน คือ มีสิ่งเร้าและการตอบสนอง
คอมพิวเตอร์ช่วยเสริมการสอน	การเรียนรู้สามารถบรรลุผลได้ตามจุดประสงค์ เมื่อนำวัสดุการเรียน การสอนในหลายรูปแบบมาผสมผสานกัน (สภาพจริงของการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันนี้มีข้อจำกัดของโปรแกรม การเรียนรู้ ขีดจำกัดของข้อมูลและสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการ ขาดแคลนผู้สอนในบางสาขาวิชาที่สามารถจะจัดการเรียนการสอน แบบนี้ได้ รวมทั้งงบประมาณ)

ในด้านการพัฒนาระบบการสอนปัจจุบันนี้พบว่า เทคโนโลยีทางการสอน (Instructional technology) ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและวางแผนระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และสามารถรับรองผลของการเรียนการสอนได้ เทคโนโลยีทางการสอนแตกต่างกับการวางแผนการสอนแบบเดิมที่มีจุดประสงค์คลุมเครือ และส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นเกี่ยวกับวิธีการสอนมากกว่าจะเป็นวิธีการเรียนรู้ โดยทั่วไปแล้วคนส่วนใหญ่จะเข้าใจคำว่า เทคโนโลยีทางการสอน ว่าเป็น วัสดุอุปกรณ์การสอน ได้แก่ เครื่องมือ เช่น เครื่องฉาย เครื่องบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ และสิ่งอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งความหมายนี้เป็นเพียงความหมายเดียวเท่านั้นของเทคโนโลยีการสอน ซึ่งกว้างและครอบคลุมการวางแผนในระบบการสอน เพราะการออกแบบการสอนหรือการวางแผนการสอนที่เป็นระบบขั้นตอนจะต้องอาศัยความรู้ในด้านกระบวนการเรียนรู้และทฤษฎีสื่อสาร รวมทั้งการพิจารณาถึงปัจจัยและตัวแปรในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 69)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544 : 57-58) ได้สรุปปัญหาด้านการสอนของอาจารย์ไว้ดังนี้

1. อาจารย์ขาดความรู้ในศาสตร์การศึกษา ไม่เข้าใจวิธีการถ่ายทอดความรู้ความคิด
2. อาจารย์เตรียมการสอนไม่เป็น บางครั้งบทเรียนยากเกินไป ไม่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน เตรียมมากหรือน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลา
3. ใช้อุปกรณ์การสอนไม่เหมาะสม หรือไม่ได้ใช้อุปกรณ์การสอน
4. ไม่ทราบวิธีสอนแบบต่าง ๆ จึงไม่สามารถจัดการด้านการสอนให้มีรูปแบบหลากหลายได้
5. ไม่สามารถถ่ายทอดวิทยาการ ความคิดได้กระจ่างชัดเจน
6. ไม่สามารถวัดผลได้เที่ยงตรง เป็นธรรมและสอดคล้องกับวงจรการเรียนการสอน
7. จัดสรรสาระสำหรับการสอนไม่เหมาะสมกับเวลาและระดับของผู้เรียน

ด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง ผู้ที่รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านการบริหารและพัฒนานักศึกษา และด้านปัญหาทั่วไป เพื่อให้ นักศึกษามีการพัฒนาได้จนถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพ (ธัญพร บุษปฤกษ์. 2543 : 22) และเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด ทำหน้าที่รับผิดชอบนักศึกษากลุ่มหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย ให้คำปรึกษาทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล อบรมบ่มนิสัยให้นักศึกษาประพฤติตนเป็นคนดีและหมั่นศึกษาเล่าเรียน (ธัญพร บุษปฤกษ์. 2543 : 22; อ้างอิงจาก วัฒนา พัทธวิช. 2539 : 218) สำเนา ขจรศิลป์ (2535 : 6-8) ได้แบ่งหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ คือ ให้การปรึกษาแนะนำนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน ให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียน และควบคุมการลงทะเบียนเรียนของนิสิตนักศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
2. หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบริการและพัฒนา นิสิตนักศึกษา ได้แก่ ให้การแนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และให้การแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษา
3. หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านอื่น ๆ ได้แก่ พิจารณาคำร้องต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาและดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดเวลาให้นิสิตนักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาและจะส่งผลดีต่อมหาวิทยาลัยด้วย ดังนั้นบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยมีดังนี้ (สำเนาวิชรศิลป์. 2535 : 6-8)

1. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และนิสิต โดยทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประสานงาน
2. รับนโยบายด้านการบริหาร ด้านวิชาการ และด้านกิจการนิสิต ไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของมหาวิทยาลัย
3. เป็นผู้ให้ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน และปัญหาต่าง ๆ ของนิสิตแก่ผู้บริหารและนักวิชาการของมหาวิทยาลัย และขอเสนอเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องดังกล่าวด้วย

บทบาทที่มีต่อนิสิต

1. ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ เช่น แผนการเรียน การเลือกวิชาเรียน การลงทะเบียนเรียน การเขียนรายงาน การเขียนเค้าโครงปริญญานิพนธ์
2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบของทางมหาวิทยาลัยให้นิสิตได้รู้เพื่อที่จะปฏิบัติได้ถูกต้อง
3. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการที่นิสิตจะพึงได้รับ เช่นทุนการศึกษา การรักษาพยาบาล งานพิเศษเพื่อหารายได้ช่วยเหลือตนเอง

นอกจากนี้ คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษา วัฒนา พัทธวนิช (ธัญพร บุษปฤกษ์. 2543 : 26-27; อ้างอิงจาก วัฒนา พัทธวนิช. 2539 : 221-222) ให้ความเห็นไว้ดังนี้ สนใจปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษา เอาใจใส่และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ สนใจใฝ่หาความรู้เพื่อให้ทราบถึงหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง รวมทั้งวางแนวทางในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม

มีสมรรถภาพในการทำงาน มีความคล่องตัว มีใจรักงานอย่างแท้จริง ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมมามากพอสมควร อันจะนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ มีบุคลิกลักษณะดีเป็นที่ยอมรับของนักศึกษา มีไหวพริบและปฏิภาณในการโต้ตอบ การสนทนา การให้คำปรึกษาอย่างฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

นอกจากนั้น อรพรรณ บุญสม กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ฟังที่ดี มีความเห็นอกเห็นใจ อบอุ่น ชัดเจน ไม่ตัดสินความคิดของนิสิตนักศึกษาโดยใช้ทัศนคติของตน มีความนับถือในความเป็นบุคคลของนิสิตนักศึกษา มีความน่าเชื่อถือและรักษาความลับของนิสิตนักศึกษา (อรพรรณ บุญสม. 2543 : 83)

เทคนิคการให้คำปรึกษาที่สำคัญที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรทราบ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2535 : 13) กล่าวไว้ดังนี้

1. การฟัง (Listening) ในที่นี้เป็นการฟังที่แสดงความสนใจต่อนิสิตนักศึกษา เป็นการตั้งใจฟังด้วยหูต่อคำพูด และใช้สายตาสังเกตท่าทางและพฤติกรรม เพื่อให้ทราบว่าจะอะไรเกิดขึ้นแก่นิสิตนักศึกษา เทคนิคในการฟังนี้ประกอบด้วยการใส่ใจ ซึ่งพฤติกรรมประกอบด้วยการประสานตา การวางท่าทางอย่างสบาย การใช้มือประกอบการพูด ที่แสดงถึงความสนใจต่อนิสิตนักศึกษา ในการฟังนี้บางครั้งอาจารย์ที่ปรึกษาอาจสะท้อนข้อความหรือดีความให้กระจ่างชัดหรือถามคำถามเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของนิสิตนักศึกษา

2. การนำ (Leading) เป็นการกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาซึ่งบางครั้งไม่กล้าพูดได้พูดออกมา การนำจึงเป็นการกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาสำรวจหรือแสดงออกถึงความรู้สึก ทัศนคติ ค่านิยม หรือพฤติกรรมของตน การสะท้อนกลับ เป็นการช่วยทำให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจตนเอง คือ เข้าใจความรู้สึก ประสบการณ์ หรือปัญหาได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

3. การสรุป (Summarization) คือการที่อาจารย์ที่ปรึกษารวบรวมความคิดและความรู้สึกที่สำคัญ ๆ ที่นิสิตนักศึกษาแสดงออก การสรุปจึงเป็นการให้นิสิตนักศึกษาได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

4. การให้ข้อมูล (Information) เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่จำเป็นในการปรึกษา ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสังคม ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาสามารถตัดสินใจหรือเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา

5. การให้กำลังใจ (Encouragement) เมื่อมีปัญหา นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ที่มาพบอาจารย์ที่ปรึกษามักมีความรู้สึกท้อแท้ ขาดความมั่นใจ อาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรช่วยกระตุ้นให้กำลังใจให้นิสิตนักศึกษากล้าสู้ปัญหา เกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหา

6. การเสนอแนะ (Suggestion) ในบางกรณีอาจารย์ที่ปรึกษาอาจเสนอความคิดเห็นที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาแก่นิสิตนักศึกษา การเสนอแนะดังกล่าวควรเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้เหตุผลของตนเองให้มากเพื่อให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์มีภาระงานอื่นมากทำให้ไม่มีเวลาในการปฏิบัติบทบาทนี้เท่าที่ควร จำนวนนักศึกษาในความดูแลมากเกินไป ลักษณะปัญหาของนักศึกษาซับซ้อน นักศึกษาไม่ให้ความสำคัญของการพบอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ 1 คน มีนักศึกษาในการดูแลที่มาจากหลายชั้นปี ทำให้การดูแลทำได้ลำบาก ขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับข้อมูลและทักษะที่จำเป็น ขาดแรงจูงใจ (อรพรรณ บุญสม. 2543 : 83)

ด้านการทำวิจัย

งานวิจัย หมายถึง งานการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการอย่างมีระเบียบและเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่เป็นองค์ความรู้ในมิติใหม่ อันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการซึ่งสามารถจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎี และในเชิงประยุกต์ ศรีสุพรรณ ภิมย์ทอง (2541 : 30–31) กล่าวว่า งานวิจัยเป็นภารกิจหลักประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสำคัญในการก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถาบันและตอบสนองการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยของกระบวนการพัฒนา ซึ่งต้องอาศัยกลุ่มคนหลายกลุ่ม มาจากหลายสาขาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานจะต้องเป็นผู้มองการณ์ไกลในการวางแผนพร้อมทั้งสนับสนุนภาระงานด้านการวิจัยให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ด้วยการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการวิจัย การเพิ่มศักยภาพในด้านความรู้ กำลังทุนทรัพย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้ภารกิจด้านการวิจัยสำเร็จลุล่วงวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถาบันและสังคม นอกจากนั้น พจน์ สะเพียรชัย (2537 : 5–6) ได้ให้ความคิดเห็นว่า กิจกรรมการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องขยายตัวออกไปอีกมากทั้งในด้านกำลังและทรัพยากรสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรเพื่อการวิจัยเฉพาะทางและเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศ การวิจัยเป็นกลไกสำคัญที่ต้องพัฒนาขึ้นตามศักยภาพความพร้อมและความชำนาญของแต่ละสถาบัน รวมทั้งต้องมีทิศทางที่แน่นอนโดยทิศทางการวิจัยในอนาคตจำเป็นต้องสร้างสมดุลย์ระหว่างการวิจัยพื้นฐานกับการวิจัยประยุกต์ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญของการพึ่งพาตนเองด้านภูมิความรู้ของประเทศไทยในระยะยาวและงานวิจัยในแขนงอื่น ๆ เช่น การวิจัยและพัฒนาเพื่อชี้นำการพัฒนา การวิจัยเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ควรขยายตัวและมีองค์กรรองรับเช่นกัน และ สุชาดา ปภาพจน์ (2539 : 1) ได้กล่าวว่า ความสำคัญทางภารกิจการวิจัยของอาจารย์นั้น นอกจากเป็นภาระหน้าที่ที่อาจารย์จะต้องทำและเป็นภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่จะต้องสนับสนุนส่งเสริมแล้ว การวิจัยจะชักจูงอาจารย์ที่มีความสามารถเข้ามาร่วมงานกับสถาบันได้โดยง่าย และชักจูงบุคคลภายนอกให้ความช่วยเหลือมหาวิทยาลัยมากขึ้น ทำให้มาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น เป็นที่ตระหนักชัดว่า คุณภาพและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยนอกจากคุณภาพของบัณฑิตที่เป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัยแล้ว ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพและความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยด้วย การวิจัยเป็นวิธีการแสวง

หาความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่สงสัย โดยใช้ระเบียบวิธีการอันเป็นที่ยอมรับในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษารู้จักและคุ้นเคยกับการวิจัยเป็นอย่างดี เนื่องจากการวิจัยเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงมักกำหนดให้การวิจัยเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำผลงานวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ต่องานด้านการเรียนการสอนและการบริการวิชาการแก่สังคม (เบญจวรรณ นาราสัจจ์ และ เบญจมาศ บุรุษสรวง. 2544 :16) การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ และประโยชน์ในทางปฏิบัติด้วยวิธีการอันเป็นที่ยอมรับในแต่ละสาขา วิชาการ การวิจัยเพื่อการวิจัยเท่านั้นคงได้แต่เพียงเพื่อสนองความต้องการของผู้วิจัยที่อยากรู้ อยากรู้อะไรสิ่งที่ทำหาย การวิจัยจะต้องมีวัตถุประสงค์อื่นประกอบด้วย ในการมุ่งสู่มหาวิทยาลัย วิจัยจึงควรมีการพิจารณาทิศทางการวิจัยอย่างรอบครอบ เพื่อให้สามารถสร้างบรรยากาศการวิจัยที่นำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการและประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงโอกาสที่จะให้แก่นักวิจัยทุกคน (จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. 2534 : 75)

ในยุคโลกาภิวัตน์นี้การวิจัยมีบทบาทสำคัญมาก ในอันที่จะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้ดำเนินและเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างถูกต้องทิศทางและตรงเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด เพื่อให้ประชาชนพร้อมที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรคนานาชนิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยที่ดีจึงควรจะได้ชี้แนะหรือชี้แนะสังคมให้สามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จได้อย่างราบรื่น ยั่งยืน และมั่นคง สำหรับในส่วนของผู้วิจัยเองนั้นก็ย่อมได้รับอานิสงส์อันสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning person) ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้ดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ ด้วยคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขตามควรแก่อัตภาพ (วรรณ โสมประยูร. 2542 : 97-98)

ด้านการเขียนตำราและบทความวิชาการ

ภารกิจและผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้รู้ แสดงถึงความเป็นคนชั้นนำในวงวิชาการของผู้ที่มีอาชีพเป็นอาจารย์หรือนักวิชาการในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากก็คือ ผลงานวิชาการ ซึ่งเป็นผลงานหรือสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นอาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่เป็อาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากมหาวิทยาลัยมิใช่โรงเรียนชั้นสูงที่ผลิตคนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาวิชาการให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543 : 45-46) กล่าวว่ ผลงานทางวิชาการของนักวิชาการหรือของอาจารย์มหาวิทยาลัยนั้น ถ้าจัดเป็นกลุ่มของผลงานอาจจัดเป็นกลุ่มใหญ่ที่สำคัญ ๆ ในที่นี้ไว้เป็น 2 กลุ่มด้วยกันคือ

1. ผลงานในลักษณะที่เป็นผลงานจากการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ผลงานที่เป็นผลงานจากการประมวลสังสมหรือสะสม (Collection) ได้มาจากการวิเคราะห์แนวใหม่ จากการตีความหรือนำเสนอในรูปแบบใหม่แนวโน้มนำใหม่ (New Approach) หรือด้วย กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) และผลงานจากการวิจัย (Research) โดยตรง ทั้งจากการวิจัยที่เป็นการวิจัยบริสุทธิ์ (Pure research) และการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied research)

2. ผลงานในลักษณะอื่นที่อาจเป็นสิ่งพิมพ์ หรือผลงานในรูปแบบอื่น ๆ จะรวมทั้งผลงานที่เป็นงานเขียน หรือการจัดทำรายงานของผลงานในกลุ่มแรกกับงานเขียน งานเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ ทางวิชาการ ผลการออกแบบ งานประพันธ์ สิ่งประดิษฐ์ หรือผลงานวิชาการในลักษณะอื่น ๆ เฉพาะสาขาอีกหลายรูปแบบ

ประเภทของผลงานวิชาการ ที่เสนอเพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการ มหาวิทยาลัยและของคณะกรรมการข้าราชการครู ได้แก่ (ประยูร ยงค์อำนวย. 2540 : 16-19 ; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2534 : 3-6)

1. หนังสือ หมายถึง เอกสารทางวิชาการ หรือกึ่งวิชาการที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ เข้าปกเย็บเล่ม มีสารบัญ แบ่งหมวดหมู่ของเนื้อหาอย่างชัดเจนมีการตีพิมพ์โดยใช้ตัวอักษร ตัวพิมพ์ และมีการเผยแพร่ในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาต้องมีความละเอียดสมบูรณ์พอสมควรแต่ไม่จำเป็นต้องครอบคลุมรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ได้แก่ หนังสือเรียนหรือแบบเรียน ซึ่งหมายถึง เอกสารที่จัดเป็นรูปเล่มใช้สำหรับการเรียนมีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจมีลักษณะเป็นหนังสือเล่มเดียวกลุ่มวิชาหรือรายวิชาใดหรือเป็นชุด คือ มีหลายเล่ม หลายชนิดอยู่ในชุดเดียวกันก็ได้ อาจมีแบบฝึกหัด ประกอบด้วย เพื่อเป็นสื่อการเรียนสำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะและแตกฉานในบทเรียน สำหรับรายวิชาที่เน้นทักษะและการปฏิบัติหนังสือเสริมประสบการณ์ หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน ผู้สอนใช้ประกอบการเรียนการสอน แต่ไม่ได้กำหนดเป็นหนังสือเรียน หรือแบบเรียน เป็นหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อสร้างเสริมทักษะ และนิสัยรักการอ่าน หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่เรียนมาตามหลักสูตรให้กว้างขวางขึ้น ได้แก่ หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน และหนังสืออ้างอิง

2. ตำรา บางครั้งเรียกว่า งานแต่งหรืองานเรียบเรียง หมายถึง เอกสารที่ใช้ในการเรียน วิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ที่ได้เรียบเรียงอย่างมีระบบ เช่น ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่องสรุป และการอ้างอิงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทันสมัย โดยจะต้องมีเนื้อหาสาระอย่างละเอียด ครอบคลุมวิชา หรือส่วนของวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญชำนาญการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นหลักในการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ใช้ในสถานศึกษา และจะต้องจัดทำเป็นรูปเล่มอย่างเรียบร้อย

นอกจากนี้ เฉลิมเกียรติ วัฒน ปัน ได้กล่าวว่า ตำรา หมายถึง เอกสารที่ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะที่ใช้เรียบเรียงอย่างมีระบบ ประกอบด้วยคำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง สรุป

และการอ้างอิงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทันสมัย โดยจะต้องมีเนื้อหาสาระอย่างละเอียด ครอบคลุมวิชา หรือส่วนของวิชาที่ตนเชี่ยวชาญ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นหลักในการเรียนการสอน ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและต้องจัดทำเป็นรูปเล่มอย่างเรียบร้อย (เฉลิมเกียรติ ฦ บัณ. 2536 : 26-27) ซึ่ง สุนันทา ฟาเบรอ (2542 :10) ได้จำแนกประเภทของตำราไว้ 3 ประเภท คือ

1. หนังสือที่เขียน (แต่ง) แปล หรือเรียบเรียงที่ตรงกับหลักสูตรของวิชาใดวิชาหนึ่งที่ เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา หนังสือนี้นักศึกษาใช้เรียนและอาจารย์ใช้เป็นแนวในการสอนวิชา นั้น ๆ

2. คู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ซึ่งคู่มือนี้ผลิตให้นักศึกษานำไปใช้เชิงปฏิบัติได้

3. หนังสือที่เขียนเรื่องเฉพาะ มีเนื้อหาสาระสำคัญเฉพาะเรื่อง ซึ่งผู้เขียนสนใจค้นคว้า รวบรวมมาเขียนเป็นตำรา เพื่อให้ได้เนื้อหาหลักซึ่งยังขึ้นเหมาะสำหรับให้นักศึกษา ครู อาจารย์ใช้ศึกษาค้นคว้าเฉพาะเรื่อง

นอกจากตำราแล้ว บทความทางวิชาการก็เป็นการเสนอความคิด เน้นความเรียง เนื้อหา มีสาระและมีจุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และเพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้หันมา ทบทวนแนวคิดเดิม ความเชื่อเดิมด้วยการเขียนแบบวิเคราะห์วิจารณ์เสนอความคิดเพิ่มเติมหรือ ดัดแปลง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์ในปัจจุบันมากขึ้น โดยชี้แนะถึงความบกพร่อง ลำสมัย ที่ไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน (สุนันทา ฟาเบรอ. 2542)

ด้านการบริการวิชาการ

การบริการวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเชิงวิชาการของสถาบันระดับอุดมศึกษาที่ จัดบริการให้แก่ประชาชนในสังคม เป็นลักษณะให้การศึกษาค้นคว้าหรือการศึกษานอกระบบ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรของสถาบันทั้งด้านองค์บุคคลและองค์วัตถุให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมใน รูปแบบต่าง ๆ (วันเพ็ญ พูลเกียรติ. 2544 : 12; อ้างอิงจาก การประชุมทางวิชาการ ประจำปี. 2540 : 90-94) ความจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาต้องให้บริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อต้องการให้อาจารย์นักศึกษาได้มีประสบการณ์ และนำสิ่งที่ได้ศึกษาในห้องเรียนไป ประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความก้าวหน้า ทางวัฒนธรรม สามารถตอบสนองความต้องการทางการศึกษาต่อเนื่องของบุคคลในชาติ เพื่อ เสริมสร้างพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น บทบาทของมหาวิทยาลัยในการ ให้บริการวิชาการแก่สังคมเป็นบทบาทสำคัญที่มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญเท่าเทียมกับ บทบาทด้านอื่น ๆ ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แหล่งรายได้แหล่งหนึ่งของมหาวิทยาลัย คือ รายได้ จากการบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในทุกฝ่ายของมหาวิทยาลัย ทั้งผู้บริหารและผูปฏิบัติงาน บทบาทในการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นเป้าหมายสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมที่พัฒนา

สภาพของสังคม มุ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่จะมามีมา โดยกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและรูปแบบของการบริการวิชาการในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ตอบสนองจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมเป็นสำคัญ และการดำเนินการทางวิชาการแก่สังคม ควรร่วมมือกับเอกชน โดยการปรับปรุงแผนและโครงสร้างให้งานบริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (วันเพ็ญ พูลเกียรติรัตน์. 2544 : 5-17 ; อ้างอิงจาก การประชุมทางวิชาการประจำปี. 2540 : 90-94) นอกจากนี้การบริการวิชาการเป็นบทบาทของมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาหากจะให้บริการที่สอดคล้องตามกระแสความต้องการของสังคม งานบริการวิชาการเป็นบทบาทสำคัญยิ่งของมหาวิทยาลัย ซึ่งบางครั้งอาจถูกละเลยเนื่องจากเป็นงานที่ยากต่อการประเมินผลในเชิงปริมาณ และผลกระทบที่มีต่อมหาวิทยาลัยนั้นไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามในยุคที่กระแสข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของสังคมที่แข่งขันกันตลอดเวลา งานบริการวิชาการแก่สังคมจะส่งผลอย่างมากในเชิงการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยต่อสายตาสาธารณชน ดังนั้นบทบาทของการให้บริการวิชาการจึงมีความจำเป็นเท่าเทียมกับบทบาทหลักอื่น ๆ เพราะเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพของการมีส่วนร่วมในสังคมของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ท่ามกลางความต้องการพึ่งพิงของสังคม (ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์ และคณะ. 2541 : 2) การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ควรยึดหลักการเพิ่มขีดความสามารถของคนไทย โดยแสวงหาความพอดีระหว่างความเป็นไทย ซึ่งต้องคำนึงถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ผสมผสานกับองค์ความรู้ของท้องถิ่น โดยไม่ขัดกับหลักความเป็นอยู่ที่พอดีกับธรรมชาติ การให้บริการวิชาการที่มุ่งเน้นให้คนพึ่งพาตนเองได้ โดยคำนึงถึงบริบททางสังคมเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมือง การพึ่งพากันและกันของคนในสังคม ทำอย่างไรจะร่วมมือร่วมใจ ให้พึ่งพากันตามลักษณะดั้งเดิมของสังคมไทยได้ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีครอบครัวที่มั่นคง มีงานทำ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพ โดยการสร้างงานพัฒนาแรงงานของประเทศให้ตอบสนองความต้องการแรงงานของตลาด ส่งเสริมชุมชนให้มีการยกระดับงานฝีมือ บริการวิชาการเพื่อบริหารทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และการฟื้นฟูสภาวะแวดล้อม การสร้างความรับผิดชอบ สร้างจิตสำนึก ให้เห็นคุณค่า นำกลับไปใช้หมุนเวียนใหม่ การมีส่วนร่วมของชุมชนและบุคคลต่อสภาวะแวดล้อมนี้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนโดยรวมให้ดีขึ้น (ทรงศักดิ์ ศรีภาพสินธุ์ และคณะ. 2541 : 10)

ดังนั้น การบริการทางวิชาการจึงหมายถึง การจัดกิจกรรมเชิงวิชาการของสถาบันระดับอุดมศึกษาที่จัดบริการให้แก่ประชาชนในสังคม เป็นลักษณะให้การศึกษาพิเศษหรือการศึกษานอกระบบ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรของสถาบันทั้งด้านองค์บุคคลและองค์วัตถุให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ และครอบคลุมไปถึงเรื่องการปรับปรุงระบบการศึกษาอบรม ไปสู่ทิศทางที่อำนวยความสะดวกในด้านพัฒนาองค์กร พัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างหลักสูตร เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในการพัฒนาอาชีพและในการพัฒนา

ประเทศไทย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ยังเป็นแหล่งสำคัญในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ จึงควรส่งเสริมการนำความรู้ไปเผยแพร่ประชาชน ในลักษณะการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถปรับตัวให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถาบันอุดมศึกษาต้องให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อต้องการให้อาจารย์ นักศึกษา ได้มีประสบการณ์ และนำสิ่งที่ได้ศึกษาในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม สามารถตอบสนองความต้องการทางการศึกษาต่อเนื่องของบุคคลในชาติ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) และได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จาก 7 คณะวิชา ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 7,551 คน ดังแสดงในตาราง 2

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรีภาคปกติและภาคสมทบ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ของเครจจ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 492 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละคณะวิชา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะบริหารธุรกิจ	3,507	136
คณะวิศวกรรมศาสตร์	2,084	101
คณะนิติศาสตร์	227	45
คณะนิเทศศาสตร์	309	50
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	392	61
คณะศิลปศาสตร์	227	45
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	805	54
รวม	7,551	492

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามของ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2528 : 136-143) ไพศาล หวังพานิช (2523 : 85-112) และพวงรัตน์ ทวีรัตน์ และชูศรี วงศ์รัตน์ (2528 : 155-159) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ของ วารินทร์ คอเหลียม (2541 : 88-93) ทิพเรศ ศรีนวลดี (2543 : 86-69) วิสูตร จำเนียร (2543 : 85-91) อิศรหัทธ ไซติกเสถียร (2543 : 86-99) สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2544 : 85-91) สุวิธ แยมเผื่อน (2545 : 71-75)

4. นำข้อมูลจากข้อ 1-3 มาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ลักษณะของการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน จำนวน 57 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความ
เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความ
เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตทั้ง 3 ด้าน

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์เพื่อพิจารณาความครอบคลุมในเนื้อหา สำนวน และภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจน
และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขและปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน
ตรวจสอบความชัดเจนของภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาแก้ไข แล้วนำเสนอต่อ
ประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์อีกครั้ง

8. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ
คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน
60 คน

9. ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ร้อยละ 25 ของกลุ่ม
สูงและกลุ่มต่ำ แล้วใช้การทดสอบที (t – test) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
1.701 ขึ้นไป ไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย (Ferguson. 1981 : 180) ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 57 ข้อ

10. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha
Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach. 1984 : 169) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง
ฉบับเท่ากับ 0.97

11. นำแบบสอบถามฉบับที่ตรวจแก้ไขและปรับปรุงไปเสนอกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์
ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงอธิการบดีมหา
วิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยไปที่มหาวิทยาลัยเกษม
บัณฑิต เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในแต่ละคณะวิชา แล้วเก็บรวบรวม
แบบสอบถามคืนโดยไปรับด้วยตนเอง ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนสมบูรณ์

คณะวิชา	จำนวนแบบสอบถาม		ร้อยละ
	ส่งไป	ได้รับคืน	
คณะบริหารธุรกิจ	150	136	27.64
คณะวิศวกรรมศาสตร์	120	101	20.53
คณะนิติศาสตร์	50	45	9.15
คณะนิเทศศาสตร์	55	50	10.16
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	65	61	12.40
คณะศิลปศาสตร์	50	45	9.15
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	60	54	10.98
รวม	550	492	100.00

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายข้อ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามตัวแปรเพศ และลักษณะของการมาเรียนวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษาและคณะวิชาที่ศึกษาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำให้การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) (Ferguson. 1981 : 308)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยใช้วิธีแจกแจงความถี่และนำเสนอผลเชิงบรรยาย เพื่อใช้ในการประกอบการอภิปรายผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Frequency)

1.2 ค่าความถี่ (Percentage)

1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1981 : 49)

1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Ferguson. 1981 : 68)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยการทดสอบที (t – test) เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (Ferguson. 1981 : 180)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1984 : 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test for Independent Group) (Ferguson. 1981 : 178)

3.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) (Ferguson. 1981 : 308)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อให้การแปลความหมายข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
p	แทน	ความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน โดยการใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามตัวแปร เพศ และลักษณะของการมาเรียน โดยใช้การทดสอบที (t – test) ส่วนตัวแปร ชั้นปีที่ศึกษา คณะวิชาที่ศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ตอนที่ 4 สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่ นำเสนอข้อมูลในเชิงบรรยาย เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	222	45.12
1.2 หญิง	270	54.88
รวม	492	100.00
2. ลักษณะของการมาเรียน		
2.1 เรียนภาคปกติ	389	79.07
2.2 เรียนภาคสมทบ	103	20.93
รวม	492	100.00
3. ชั้นปีที่ศึกษา		
3.1 ปีที่ 1	95	19.31
3.2 ปีที่ 2	191	38.82
3.3 ปีที่ 3	117	23.78
3.4 ปีที่ 4 และสูงกว่า	89	18.09
รวม	492	100.00
4. คณะวิชาที่ศึกษา		
4.1 คณะบริหารธุรกิจ	136	27.64
4.2 คณะวิศวกรรมศาสตร์	101	20.53
4.3 คณะนิติศาสตร์	45	9.15
4.4 คณะนิเทศศาสตร์	50	10.16
4.5 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	61	12.40
4.6 คณะศิลปศาสตร์	45	9.15
4.7 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	54	10.98
รวม	492	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 492 คน จำแนกตามตัวแปรเพศ ลักษณะของการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา ดังนี้ ตัวแปรเพศชาย มีจำนวน

222 คน คิดเป็นร้อยละ 45.12 และเพศหญิง มีจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 ตัวแปร
ลักษณะของการมาเรียนภาคปกติ จำนวน 389 คน คิดเป็นร้อยละ 79.07 และภาคสมทบ
จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 95 คน ชั้นปีที่ 2
จำนวน 191 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 117 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3,
38.8, 23.7 และ 18.1 ตามลำดับ ตัวแปรคณะวิชาที่ศึกษา คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 136 คน
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 101 คน คณะนิติศาสตร์ จำนวน 45 คน คณะนิเทศศาสตร์
จำนวน 50 คน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 61 คน คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 45 คน และ
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6, 20.5, 9.1, 10.1, 12.4,
9.15 และ 10.9 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและ
ประสิทธิภาพในการสอน ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน โดยการวิเคราะห์
ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 5 – 12

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	n = 492		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.54	0.54	มาก
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	3.53	0.59	มาก
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	3.48	0.65	ปานกลาง
รวม	3.53	0.53	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิตโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะ
ส่วนตัว และด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ
มาก ส่วนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
เป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	n = 492		ระดับความ เหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ในทุกสถานการณ์	3.59	0.81	มาก
2	มีความโอบอ้อมอารี	3.57	0.77	มาก
3	มองโลกในแง่ดี	3.51	0.82	มาก
4	มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	3.49	0.86	ปานกลาง
5	มีสุขภาพทางกายแข็งแรง	3.86	0.82	มาก
6	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.43	0.82	ปานกลาง
7	มีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะปฏิบัติงาน	3.54	0.85	มาก
8	มีความขยัน	3.77	0.86	มาก
9	มีความอดทนต่อการทำงาน	3.68	0.82	มาก
10	มีความสุ่ม รอบคอบ	3.61	0.82	มาก
11	มีการใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล	3.56	0.85	มาก
12	มีอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส	3.57	0.91	มาก
13	มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี	3.62	0.86	มาก
14	มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน	3.52	0.88	มาก
15	มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น	3.52	0.81	มาก
16	มีการแต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ	3.60	0.97	มาก
17	มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	3.73	0.74	มาก
18	วางตัวได้เหมาะสมในทุกโอกาส	3.56	0.84	มาก
19	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่นักศึกษา	3.48	0.87	ปานกลาง
20	ให้ความร่วมมือในงานของมหาวิทยาลัย	3.47	0.85	ปานกลาง
21	เป็นบุคคลที่สังคมภายนอกให้การยอมรับนับถือ	3.45	0.81	ปานกลาง
22	มีความสามารถในการชักจูงให้บุคคลอื่นมาร่วมกิจกรรม ที่จัดขึ้น	3.32	0.86	ปานกลาง
23	มีความสามารถในการประสานความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.42	0.80	ปานกลาง
24	เป็นผู้ตรงต่อเวลา	3.46	0.93	ปานกลาง
25	เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา	3.47	0.87	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	n = 492		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
26	เป็นผู้มีความยุติธรรม	3.39	0.92	ปานกลาง
27	เป็นผู้มีความเมตตากรุณา	3.46	0.86	ปานกลาง
28	เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม	3.40	0.81	ปานกลาง
29	เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน	3.55	0.86	มาก
30	เป็นผู้มีความประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี	3.54	0.88	มาก
รวม		3.54	0.54	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านคุณลักษณะส่วนตัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 4 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ข้อ 6 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ข้อ 19 ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่นักศึกษา ข้อ 20 ให้ความร่วมมือในงานของมหาวิทยาลัย ข้อ 21 เป็นบุคคลที่สังคมภายนอกให้การยอมรับนับถือ ข้อ 22 มีความสามารถในการชักจูงให้บุคคลอื่นมาร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ข้อ 23 มีความสามารถในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อ 24 เป็นผู้ตรงต่อเวลา ข้อ 25 เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา ข้อ 26 เป็นผู้มีความยุติธรรม ข้อ 27 เป็นผู้มีความเมตตากรุณา ข้อ 28 เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ที่นักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน เป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	n = 492		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
31	มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร	3.77	0.77	มาก
32	เลือกวิธีการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา	3.60	3.60	มาก
33	มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถูกต้อง	3.70	3.70	มาก
34	ความทันสมัยของความรู้ที่นำมาถ่ายทอด	3.52	3.52	มาก
35	เตรียมการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	3.62	3.62	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	n = 492		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
36	มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม	3.57	3.57	มาก
37	มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามปัญหาหรือข้อข้องใจ	3.65	3.65	มาก
38	มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในชั้นเรียน	3.42	3.42	ปานกลาง
39	มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม	3.47	0.79	ปานกลาง
40	มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าในการทำงานวิจัย	3.45	0.81	ปานกลาง
41	มีความสามารถในการผลิตตำราและเอกสารทางการวิจัย	3.47	0.85	ปานกลาง
42	มีความสนใจติดตามผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ	3.47	0.82	ปานกลาง
43	ดูแลนักศึกษาด้วยความใส่ใจอย่างทั่วถึง	3.26	0.91	ปานกลาง
44	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา	3.50	0.88	มาก
45	ให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ	3.54	0.88	มาก
46	ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.54	0.84	มาก
47	มีอารมณ์ขันและใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน	3.54	0.88	มาก
รวม		3.53	0.59	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อยกเว้น ข้อ 38 มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในชั้นเรียน ข้อ 39 มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม ข้อ 40 มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าในการทำงานวิจัย ข้อ 41 มีความสามารถในการผลิตตำราและเอกสารทางการวิจัย ข้อ 42 มีความสนใจติดตามผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ข้อ 43 ดูแลนักศึกษาด้วยความใส่ใจอย่างทั่วถึงที่นักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรง
ทางการเรียน เป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	n = 492		ระดับความ เหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
48	มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา	3.64	0.97	มาก
49	สามารถเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้	3.57	0.88	มาก
50	เป็นผู้เก็บรักษาความลับของนักศึกษาได้ดี	3.36	3.36	ปานกลาง
51	มีการใช้หลักความยืดหยุ่นอย่างเหมาะสม	3.38	0.82	ปานกลาง
52	มีวิธีพูดให้ผู้เรียนเกิดขวัญและกำลังใจในการเรียน	3.41	0.91	ปานกลาง
53	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง	3.48	0.87	ปานกลาง
54	ให้การแนะนำตักเตือนนักศึกษาประพฤติดนให้รักษาวินัย	3.51	0.85	มาก
55	รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ	3.51	0.88	มาก
56	ส่งเสริมหรือยกย่องชมเชยผลงานที่ดีของผู้เรียน	3.41	0.86	ปานกลาง
57	มีความสามารถในการกระตุ้นเร้าให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.51	0.89	มาก
รวม		3.48	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อยกเว้น ข้อ 48 มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา ข้อ 49 สามารถเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ ข้อ 54 ให้การแนะนำตักเตือนนักศึกษาประพฤติดนให้รักษาวินัย ข้อ 55 รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ ข้อ 57 มีความสามารถในการกระตุ้นเร้าให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่นักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม
จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ชาย n = 222		หญิง n = 270	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.48	0.52	3.58	0.54
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	3.44	0.56	3.61	0.61
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	3.39	0.67	3.55	0.62
รวม	3.45	0.51	3.58	0.52

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษาชายเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาหญิงเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มี
ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม
จำแนกตามลักษณะของการมาเรียน

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	เรียนภาคปกติ n = 389		เรียนภาคสมทบ n = 103	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.53	0.54	3.54	0.51
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	3.51	0.60	3.59	0.53
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	3.47	0.66	3.51	0.59
รวม	3.51	0.53	3.55	0.49

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาที่เรียนภาคสมทบมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมน่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาที่เรียนภาคปกติเห็นว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนที่นักศึกษาเห็นว่า

มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ชั้นปีที่ 1 n = 95		ชั้นปีที่ 2 n = 191		ชั้นปีที่ 3 n = 117		ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า n = 89	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.53	0.53	3.55	0.50	3.42	0.61	3.64	0.46
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	3.54	0.55	3.50	0.61	3.50	0.63	3.64	0.54
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	3.56	0.56	3.43	0.67	3.45	0.70	3.55	0.60
รวม	3.53	0.53	3.53	0.59	3.48	0.65	3.53	0.59

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาที่มีชั้นปี 1 มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมน่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มี
ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม
จำแนกตามคณะวิชา

พฤติกรรม การสอนของ อาจารย์	คณะ บริหารธุรกิจ n = 136		คณะ วิศวกรรม ศาสตร์ n = 101		คณะนิติศาสตร์ n = 45		คณะ นิเทศศาสตร์ n = 50		คณะ สถาปัตยกรรม ศาสตร์ n = 61		คณะ ศิลปศาสตร์ n = 45		คณะ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี n = 54	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านคุณลักษณะ ส่วนตัว	3.57	0.51	3.43	0.46	3.64	0.60	3.53	0.48	3.70	0.47	3.61	0.73	3.24	0.44
ด้านการเตรียม การสอนและ ประสิทธิภาพ ในการสอน	3.58	0.53	3.47	0.49	3.54	0.68	3.54	0.64	3.75	0.47	3.62	0.81	3.19	0.53
ด้านแรงจูงใจและ การเสริมแรง ทางการเรียน	3.50	0.55	3.35	0.59	3.51	0.78	3.48	0.73	3.69	0.54	3.59	0.80	3.29	0.68
รวม	3.56	0.48	3.43	0.42	3.59	0.63	3.55	0.53	3.72	0.45	3.61	0.70	3.24	0.47

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวมว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวมว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านคุณลักษณะส่วนตัว นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านนี้ว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของ

อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ลักษณะของการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา ดังแสดงในตาราง 13 – 20

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ชาย		หญิง		t	p
	n = 222		n = 270			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.48	0.52	3.58	0.54	- 1.995	0.047
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพ ในการสอน	3.44	0.56	3.61	0.61	- 3.182	0.002
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทาง การเรียนรู้	3.39	0.67	3.55	0.62	- 2.734	0.006
รวม	3.45	0.51	3.58	0.52	- 2.740	0.006

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาหญิงเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมมากกว่านักศึกษาชาย

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะของการมาเรียน

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ภาคปกติ		ภาคสมทบ		t	p
	n = 389		n = 103			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	3.53	0.54	3.54	0.51	- .249	0.804
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	3.51	0.60	3.59	0.54	- 1.195	0.233
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	3.47	0.66	3.51	0.59	- .628	0.531
รวม	3.51	0.53	3.55	0.49	- .672	0.502

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาภาคปกติและนักศึกษาภาคสมทบ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	ระหว่างกลุ่ม	3	2.577	0.859	3.012	0.030
	ภายในกลุ่ม	488	139.136	0.285		
	รวม	491	141.712			
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.445	0.482	1.363	0.253
	ภายในกลุ่ม	488	172.503	0.353		
	รวม	491	173.948			
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.635	0.545	1.288	0.278
	ภายในกลุ่ม	488	206.432	0.423		
	รวม	491	208.067			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.572	0.524	1.903	0.128
	ภายในกลุ่ม	488	134.385	0.275		
	รวม	491	135.957			

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษา

ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว จำแนกตามชั้นปี เป็นรายคู่

ชั้นปีที่ศึกษา		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า
	$\bar{X}$	3.53	3.56	3.43	3.65
ชั้นปีที่ 1	3.53				
ชั้นปีที่ 2	3.56				
ชั้นปีที่ 3	3.43				*
ชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า	3.65				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา

พฤติกรรมการสอน ของอาจารย์	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	ระหว่างกลุ่ม	6	8.320	1.387	5.042	0.000
	ภายในกลุ่ม	485	133.393	0.275		
	รวม	491	141.712			
ด้านการเตรียมการสอน และประสิทธิภาพใน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	6	10.382	1.730	5.131	0.000
	ภายในกลุ่ม	485	163.566	0.337		
	รวม	491	173.948			

ตาราง 17 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอน ของอาจารย์	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านแรงจูงใจและการ เสริมแรงทางการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	6	7.005	1.168	2.816	0.011
	ภายในกลุ่ม	485	201.061	0.415		
	รวม	491	208.067			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6	8.338	1.390	5.281	0.000
	ภายในกลุ่ม	485	127.619	0.263		
	รวม	491	135.957			

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังแสดงในตาราง 18 – 20

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่

คณะวิชาที่ศึกษา		คณะ บริหาร ธุรกิจ	คณะ วิศวกรรม ศาสตร์	คณะ นิติศาสตร์	คณะ นิเทศ ศาสตร์	คณะ สถาปัตย กรรม ศาสตร์	คณะ ศิลปศาสตร์	คณะ วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.57	3.44	3.65	3.58	3.71	3.61	3.21
คณะบริหารธุรกิจ	3.57							*
คณะวิศวกรรมศาสตร์	3.44							
คณะนิติศาสตร์	3.65							*
คณะนิเทศศาสตร์	3.58							
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	3.71							*
คณะศิลปศาสตร์	3.61							
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.25							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านการเตรียมการสอนและ
ประสิทธิภาพในการสอน จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา เป็นรายคู่

คณะวิชาที่ศึกษา		คณะบริหาร ธุรกิจ	คณะ วิศวกรรม ศาสตร์	คณะ นิติศาสตร์	คณะนิเทศ ศาสตร์	คณะ สถาปัตย กรรม ศาสตร์	คณะ ศิลปศาสตร์	คณะ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.58	3.47	3.54	3.54	3.76	3.62	3.19
คณะบริหารธุรกิจ	3.58							*
คณะวิศวกรรมศาสตร์	3.47							
คณะนิติศาสตร์	3.54							
คณะนิเทศศาสตร์	3.54							
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	3.76							*
คณะศิลปศาสตร์	3.62							*
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.19							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

สำหรับการทดสอบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตด้านแรงจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน จำแนกตามคณะวิชาที่ ศึกษา เป็นรายคู่ ไม่พบว่ามีคู่ใดแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความแปรปรวนของ กลุ่มตัวอย่าง อาจไม่มากพอที่จะทำให้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวม จำแนกตามคณะวิชาที่
ศึกษา เป็นรายคู่

คณะวิชาที่ศึกษา		คณะบริหาร ธุรกิจ	คณะ วิศวกรรม ศาสตร์	คณะ นิติศาสตร์	คณะนิเทศ ศาสตร์	คณะ สถาปัตย กรรม ศาสตร์	คณะ ศิลปศาสตร์	คณะ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.56	3.43	3.59	3.55	3.72	3.61	3.24
คณะบริหารธุรกิจ	3.56							*
คณะวิศวกรรมศาสตร์	3.43							
คณะนิติศาสตร์	3.59							
คณะนิเทศศาสตร์	3.55							
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	3.72							*
คณะศิลปศาสตร์	3.61							*
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.24							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 4 การสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่ ดังแสดงในตาราง 21 – 22

ตาราง 21 ค่าความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาชายเกี่ยวกับ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ความถี่
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	
1. ควรปรับปรุงเรื่องการวางตัวของอาจารย์	12
2. ให้คำแนะนำนักศึกษาในทุกเรื่อง	10
3. ควรมีความเป็นกันเอง ยืดหยุ่นในเรื่องต่าง ๆ	10
4. ควรปรับปรุงเรื่องวาจา คำพูด	8

ตาราง 21 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ความถี่
5. เกณฑ์การให้คะแนน ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน	13
6. ควบคุมอารมณ์ และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา	8
ด้านการเตรียมการสอน และประสิทธิภาพในการสอน	
1. ควรปรับปรุงเรื่องอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้ทันสมัย	15
2. ควรเตรียมเอกสารประกอบการสอนให้ครบ	20
3. ควรปรับปรุงเรื่องคำพูด	16
4. การสอนให้ตรงประเด็น	8
5. ควรมีสมุด รับ-ส่งงาน	6
6. การเปิดโอกาสให้ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ	10
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	
1. ควรปรับปรุง เรื่องการยกย่องผลงานของผู้เรียน	12
2. ควรเลือกเนื้อหาให้ตรงประเด็นกับที่ต้องการสอน	7
3. ปรับปรุงอุปกรณ์ประกอบการสอนให้ทันสมัย	4
4. อาจารย์ควรมีอารมณ์ขัน	8
5. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความสุข	6

จากตาราง 21 แสดงว่า นักศึกษาชายมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ดังนี้

ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ควรปรับปรุงเรื่องการวางตัว ให้คำแนะนำนักศึกษา มีความเป็นกันเอง ยืดหยุ่นในเรื่องต่าง ๆ ปรับปรุงเรื่องวาจา คำพูด เกณฑ์การให้คะแนนให้มาตรฐานเดียวกัน ควบคุมเรื่องอารมณ์และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษบ้าง เพราะอาจารย์ก็เหมือนพ่อแม่คนที่สองของเขา

ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน ควรปรับปรุงเรื่องอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้ทันสมัย เรื่องเอกสารประกอบการสอนไม่ครบ สอนเสร็จแล้วเพิ่งได้รับ ควรปรับปรุงเรื่องคำพูดพูดให้นักศึกษารู้สึกดี สอนให้ตรงประเด็น ไม่ออกนอกบทเรียน และปรับปรุงเรื่องการส่งงาน ควรมีการลงสมุดรับว่าได้ส่งงานแล้ว เพราะที่ผ่านมาพบว่าส่งงานแล้วท่านไม่ได้รับ

ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ควรปรับปรุงเรื่องคำพูด ควรยกย่องชมเชย นักศึกษบ้างเมื่อนักศึกษาดังใจเรียน ในส่วนของเนื้อหามากเกินไป นักศึกษารับไม่ไหว ควรเลือกส่วนที่สำคัญและตรงกับเนื้อหา นอกจากนี้ ควรปรับปรุงอุปกรณ์ประกอบการสอนให้ทันสมัย เพราะที่มีอยู่เก่า และเวลาสอนกว่าจะประกอบเสร็จก็เสียเวลามาก เกือบหมดชั่วโมงเรียน และอาจารย์ควรมีอารมณ์ขัน จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความสุข

ตาราง 22 ค่าความถี่ของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาหญิงเกี่ยวกับ
พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ความถี่
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	
1. ควรปรับปรุงเรื่องวาจาคำพูด	10
2. ควรสร้างความเป็นกันเอง	7
3. ควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม	2
4. ควรปรับปรุงเรื่องเวลาการเรียนการสอน	7
5. ควรปรับปรุงเรื่องการแต่งกาย	2
6. ควรปรับปรุงเรื่องการวางตัว	4
ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน	
1. ควรปรับปรุงเนื้อหาที่สอนให้ตรงประเด็น	6
2. ควรปรับปรุงเรื่องภาษาที่ไม่ชัดเจน	6
3. เนื้อหาที่สอนไม่ตรงกับแผนการสอน	6
4. ควรปรับปรุงอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้ทันสมัย	9
5. ควรเตรียมเอกสารประกอบการสอนให้ครบ	5
6. ควรปรับปรุงเรื่องเวลา	4
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	
1. ควรปรับปรุงเรื่องบรรยากาศในห้องเรียน	8
2. ควรสร้างความเป็นกันเอง	6
3. ควรมีคะแนนเก็บเป็นรางวัลในการเข้าชั้นเรียน	10
4. ควรสอดแทรกอารมณ์ขันบ้าง	7
5. ควรมีท่าทางประกอบการบรรยาย	11
6. ควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มอยู่เสมอ	5
7. ปรับปรุงเรื่องเทคนิคการสอนใหม่ ๆ	8

จากตาราง 22 แสดงว่า นักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ดังนี้

ด้านคุณลักษณะส่วนตัว อาจารย์ควรปรับปรุงเรื่องคำพูดให้สุภาพกับนักศึกษา เพราะที่ผ่านมาพบว่า พูดจาไม่ดีเลย ทำให้นักศึกษาหวาดกลัว ไม่กล้าไปพบ ควรมีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ทักทายนักศึกษาบ้าง นอกจากนี้ ควรปรับปรุงเรื่องเวลาสอน มาสอนช้า ไม่ตรงเวลา เลิกเร็ว การแต่งกายไม่สุภาพ นั่งสั้น การวางตัว อาจารย์บางท่านสนิทสนมกับลูกศิษย์เกินไป

ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน ควรปรับปรุงเรื่องเนื้อหาที่จะสอน ไม่ตรงกับแผนการสอน คำพูดของอาจารย์สื่อความหมายไม่ได้ จับประเด็นไม่ถูก อุปกรณ์การสอนเก่า ไม่ทันสมัย อุปกรณ์การสอนไม่พร้อม แผ่นใส ซีดี ไม่เรียบร้อย

ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ควรปรับปรุงเรื่องบรรยากาศในห้องเรียน ให้มีความเป็นกันเอง ให้คะแนนเก็บแก่นักศึกษาเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่งงานประจำ ใบหน้าท่าทางของอาจารย์ก็มีส่วนให้นักศึกษาอยากเข้าเรียนในวิชานั้น ๆ อยากให้อาจารย์สอดแทรกอารมณ์ขันในห้องเรียนบ้าง เพื่อทำให้นักศึกษาไม่เกิดความรู้สึกหวาดกลัว และมีลีลาท่าทางประกอบการบรรยายบ้าง เป็นการสร้างความสนใจให้อยากเรียนในวิชานั้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ ลักษณะการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติและภาคสมทบ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา จำนวน 492 คน ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยความสมบูรณ์ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตทั้ง 3 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามตัวแปรเพศ และลักษณะของการมาเรียน โดยใช้การทดสอบที (t – test) ส่วนตัวแปรชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4. วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่ นำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน และโดยรวม จำแนกตามเพศ ลักษณะการมาเรียน ชั้นปีที่ศึกษา และคณะวิชาที่ศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นักศึกษาภาคปกติและนักศึกษาภาคสมทบมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และสูงกว่า ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

5. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะส่วนตัว นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคณะวิชาบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ส่วนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ไม่พบว่ามีคู่ใดแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้วิจัยขอเสนอ อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. นักศึกษาเห็นว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว และด้านเตรียมการสอน และประสิทธิภาพในการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้ไปฝึกอบรมสัมมนาทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องมาตลอด ทำให้อาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตได้มีการพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถทางการสอน รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการสมัยใหม่ อยู่เสมอ ส่งผลให้การเตรียมการสอนดีตามไปด้วย ซึ่งจาร์นันท์ สมบูรณ์สิทธิ์ (จาร์นันท์ สมบูรณ์สิทธิ์, 2546 : 53) ได้กล่าวว่าผู้สอนสามารถสนองความต้องการของผู้เรียนได้ต้องมีบุคลิกที่อบอุ่นเป็นที่น่าไว้วางใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจริงทำจริง และมีความเสมอต้นเสมอปลาย มีความรู้ดี รู้จริง ทั้งกว้างขวางและลุ่มลึกในเนื้อหาที่สอน สามารถให้แง่คิดใหม่ ๆ นำเสนอประเด็นที่น่าสนใจทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างชัดเจนด้วยวิธีการหลากหลายสอนเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ เพราะบุคลิกลักษณะจะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียน ดังนั้นบุคลิกภาพภายนอกจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความ

ศรัทธา และสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ เพราะสามารถมองเห็นได้ในครั้งแรกที่พบเจอ การแต่งกายที่ภูมิฐานเหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ การเดิน การนั่ง การเคลื่อนไหวที่ดูดีมีมารยาท การพูดด้วยถ้อยคำที่ผู้ฟังรู้สึกไพเราะ บุคลิกภาพภายในจึงเป็นการสะท้อนความคิด ความมีเมตตา ความเอื้ออาทรพร้อมที่จะช่วยเหลือศิษย์ได้ตลอดเวลา ทำนองเดียวกับที่บันลือ พฤษะวัน (2534 : 63) กล่าวว่าผู้เรียนจะรู้สึกนิยมยกย่องบุคคลที่เขาเลื่อมใส มักเกิดจากประสบการณ์ที่พบโดยภาพรวมที่พบภายนอกย่อมส่งผลให้ศรัทธาเกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นวดี จิระนารักษ์ (2519 : 41) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่าพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในด้านบุคลิกลักษณะส่วนตัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ แจ่มจันทร์ กุลวิจิตร ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง และคาดหวังในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (แจ่มจันทร์ กุลวิจิตร. 2532 : 100) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านการเสริมแรงทางการเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากอาจารย์บางท่านจบการศึกษาจากหลักสูตรที่เป็นวิชาชีพเฉพาะทางไม่ใช่หลักสูตรทางวิชาชีพครูโดยตรง ดังนั้นอาจารย์จึงมีความรู้ความสามารถ และความถนัดเฉพาะทางวิชาชีพเท่านั้น ส่วนการถ่ายทอดความรู้ความสามารถในวิชาชีพครูจึงขาดทักษะทางการสอน วิธีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งขาดจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนั้นจึงส่งผลกระทบให้อาจารย์มีพฤติกรรมที่ไม่มีความยึดหยุ่นในการเรียนการสอน ไม่สามารถเก็บความลับของนักศึกษาและไม่มีวิธีพูดให้นักศึกษาเกิดขวัญและกำลังใจ ขาดการเสริมแรงในการเรียนการสอน ดังที่ ไรอัน (Ryans. 1960 : 278-284) ได้กล่าวว่าลักษณะของอาจารย์ที่ดีต้องยกย่องนิสิตที่ทำงานดี ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของนิสิต รวมทั้งส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต ในทำนองเดียวกับที่ เบค (Beck. 1970 : 11) พบว่าผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีไมตรีจิตและให้ความอบอุ่น ถ้าผู้สอนตอบสนองความต้องการนั้นแล้วจะทำให้ผู้เรียนรับรู้ว่าคุณสอนดีและผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นไปในทางที่ดีและมีกำลังใจและความสำเร็จในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิช ไยม്മเื่อน (2545 : 54) ที่ได้ศึกษาการสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบริหารธุรกิจ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี จักรวรรดี พบว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนโดยทั่วไปปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ วรรณ วิไลรัตน์ (2528 : 41) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา : วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ตามทัศนะของนิสิตภาคสมทบ พบว่า

พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาหญิงมีความสนใจในเรื่องการเรียนมากกว่านักศึกษาชาย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เพศชายจะมีความเป็นอิสระมากกว่าเพศหญิง เพศหญิงจะต้องอยู่ในโอวาทของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จึงมุ่งมั่นในการเรียนมากกว่าเพศชาย ดังนั้นเพศชายจึงเห็นว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาหญิงเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ดังที่โซลเบิร์กและคนอื่นๆ (Solberg and others.1994 : 275-279) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาหญิงมีการปรับตัวได้ดีกว่านักศึกษาชาย ในเรื่องขอรับคำแนะนำในเรื่องการเรียนและเรื่องอื่น อาจเป็นเพราะธรรมชาติของวัยรุ่นหญิงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะขอเข้ารับคำปรึกษาจากอาจารย์มากกว่าวัยรุ่นชาย คำกล่าวนี้สอดคล้องกับ แคคคาร์ (Kakkar.1968 : 706) ที่กล่าวว่า นักศึกษาหญิงมีการปรับตัวในเรื่องการเรียนได้ดีกว่านักศึกษาชาย นักศึกษาหญิงสามารถที่จะปรับตัวสภาพการเรียนการสอนได้ดีกว่านักศึกษาชาย เพราะนักศึกษาหญิงเป็นเพศที่สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความสุขุมเยือกเย็นในการตัดสินใจ และมองปัญหาในสภาพที่เป็นจริงมากกว่านักศึกษาชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยรรยง มีสติ (2531 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ตามความรับรู้ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และมหาวิทยาลัยอีสาน-ใต้ พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ภัทรา วัชรินทร์พร (2524 : 204-206) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในด้านการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และความเป็นกันเองกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แจ่มจันทร์ กุลวิจิตร (2532 : 96-97) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง และที่คาดหวังในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นกัน

3. นักศึกษาภาคปกติและนักศึกษาภาคสมทบ มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาภาคปกติและภาคสมทบต่างก็ได้รับการศึกษาในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน กล่าวคืออาจารย์ที่สอนในภาคปกติและภาคสมทบ คืออาจารย์กลุ่มเดียวกัน เอกสารประกอบการบรรยาย หรือการร่วมกิจกรรมการแบ่งกลุ่มทำรายงานก็ทำในลักษณะเดียวกันทั้งภาคปกติและภาคสมทบ นอกจากนี้เวลา

ลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคการศึกษา นักศึกษาภาคปกติก็สามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชาของภาคสมทบที่เปิดสอนได้ และทำนองเดียวกันนักศึกษาภาคสมทบที่สามารถมาเรียนในรายวิชาของภาคปกติก็สามารถลงทะเบียนในรายวิชาของภาคปกติได้เช่นกัน จึงเป็นผลทำให้ นักศึกษาสองกลุ่มนี้ มีความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน ดังที่ จีรวัดน์ วีรังกร (2546 : 43) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษา นั้นมีความหลากหลายมากขึ้น สำหรับ การจัดการศึกษาในภาคปกติและภาคพิเศษนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนโดยการรักษามาตรฐาน การพัฒนานักศึกษาสู่บัณฑิตที่พึงประสงค์ภายใต้กรอบมาตรฐานเดียวกัน และในทำนองเดียวกับที่ พรทิพย์ กาญจนนิต (2546 : 55) กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 และหมวด 4 มาตรา 24(4) ระบุว่า "การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนการสอนในลักษณะผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนสมดุลย์กัน รวมทั้งปลูกฝังด้านคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา" สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกาศิต จันโทริ (2536 : 132) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์อุตสาหกรรมศิลป์ในวิทยาลัยครู สหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ ตามทัศนะของอาจารย์และ นักศึกษาภาคปกติและภาคสมทบ ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการจัดและการ บริหารโรงงานฝึกงาน และด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน และ ประจวบ ทิพย์ปรีชา (2537 : 80-83) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ สายบริหารธุรกิจ และการจัดการทั่วไป ในทัศนะของนักศึกษาภาคปกติและภาคสมทบ วิทยาลัยครู พบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ประจำสายบริหารธุรกิจและการจัดการทั่วไป ในทัศนะของ นักศึกษาระดับอนุปริญญาไม่แตกต่างจากทัศนะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของ อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาทุกชั้นปี ต่างเห็นว่าอาจารย์มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาด้วยความ สนใจ เป็นผู้มีความเมตตา มีความยุติธรรม มีความเข้าใจในหลักสูตร สามารถเลือกวิชาสอนได้ เหมาะสมกับเนื้อหา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาหรือข้อข้องใจ และดูแล นักศึกษาด้วยความเอาใจใส่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยได้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับเรื่อง เทคนิคการสอนแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการสอนให้กับอาจารย์ ทำให้อาจารย์ได้พัฒนา ทางความรู้ ความสามารถทางการสอน และมีความเชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำนักศึกษาใน เรื่องเรียน เรื่องส่วนตัวและเรื่องอื่น ส่งผลให้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ดีขึ้นไปด้วย ดังที่ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2542 : 3) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศทาง วิชาการเป็นไปในทางที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และความสามารถส่งผลให้

ผู้เรียนมีความสำเร็จในการเรียน ทำนองเดียวกับที่ สูดาร์ตัน ไม้พวงศ์วงศ์ (2543 : 143) กล่าวว่า ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้ ผู้อบรมสั่งสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจผู้เรียน ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทุกขั้นตอนและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยผู้สอนไม่ใช่สอนแต่เนื้อหาเพียงอย่างเดียว ต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารินทร์ คอเหลี่ยม (2541 : 73) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี พบว่า นักศึกษาระดับ ปวส. และปริญญาตรี มีความเห็นว่าการสอนของอาจารย์โดยรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะเน้นหนักทั้งรายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในบางครั้งนักศึกษาเรียนในห้องปฏิบัติการของสาขาวิชาแล้วไม่เข้าใจ เมื่ออาจารย์ผู้สอนเสร็จภารกิจการสอนก็จะอยู่ที่สาขาวิชาเสมอ นักศึกษาจึงสะดวกเมื่อเวลาขอเข้าพบในการปรึกษาขอคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาการเรียนการสอน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และสูงกว่าจะเรียนในวิชาทฤษฎีและปฏิบัติน้อยลง เพราะใกล้จบหลักสูตร อาจเป็นกลุ่มที่มีความสนใจเรื่องการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งสนใจเรื่องอนาคตและมุ่งมั่นที่จะสะสมค่าคะแนนเฉลี่ย (GPA) ให้อยู่ในเกณฑ์สูงเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อหรือสมัครงานจึงไม่ได้ให้ความสนใจเรื่องพฤติกรรมการสอนของอาจารย์เท่าใดนัก ดังที่ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 38-39) ที่กล่าวว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะหันเหความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตภายหลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีแล้วจึงมักให้ความสนใจกับการศึกษาต่อและความก้าวหน้าในอนาคตมากกว่าเรื่องอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิยา ผิวงาม (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการในสถาบันราชภัฏสกลนคร วิทยาลัยอีสาน-เหนือ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนที่เป็นจริงแตกต่างกัน และ ประเมศวร์ ขุนภักดี (2527 : 58) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ต่างก็มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คาร์บาโน (Carbano.1981 : 984) ที่พบว่าระดับชั้นของนักศึกษามีแนวโน้มทำให้ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน

5. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะ

สถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ต้องฝึกทดลองในห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง รวมทั้ง การปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ซึ่งต้องมีอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิดและการเรียนส่วนใหญ่เน้นไปทาง ค้นหาความจริง มีหลักเกณฑ์ มองอะไรเป็นระบบ มีขั้นตอนการหาเหตุผล มีการพิสูจน์ความ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง และมีทฤษฎีมารองรับ ซึ่งในบางครั้งต้องการสอบถามความถูกต้องหรือ คำอธิบายจากผู้สอน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษา วิชาทางด้านการสอนมาโดยตรง อาจถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนบังเกิดความเข้าใจในเนื้อหา บทเรียนยากกว่าผู้ที่จบทางด้านการสอนมา ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะสถาปัตยกรรม ศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ ธรรมชาติการเรียนการสอนของนักศึกษาส่วนใหญ่เน้นการเกี่ยว ข้องสัมพันธ์กันในสังคม การใช้ชีวิตในการเรียนต้องมีมนุษยสัมพันธ์ อาจารย์ต้องให้ความช่วย เหลือนักศึกษา มีการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรม มีการแนะนำผู้เรียนนอกชั้นเรียน มี การจัดกลุ่ม และมีการสอนพิเศษนอกเวลาเรียนอีกด้วย จึงทำให้นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการ สอนของอาจารย์โดยรวมแตกต่างกัน ดังที่ โคแกน (Cogan, 1975 : 135-139) กล่าวว่าความรู้สึก ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาจะทำให้การเรียนของนิสิตดีขึ้น อาจารย์สามารถดึงดูด ความสนใจให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดได้มากและ ลักษณะความเป็นมิตรของอาจารย์นี้เองจะส่งผลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนของนักศึกษาให้มี ความศรัทธาในตัวอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ทำนองเดียวกับ จินตนา มาพวง (2520 : 20) กล่าวว่า ความเป็นกันเองของอาจารย์ที่มีต่อนิสิตทั้งในและนอก ห้องเรียน การให้เกียรตินักศึกษา การส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง การยินดี กับนักศึกษาด้วยความจริงใจ การทำตัวเสมอต้นเสมอปลาย การมีความรู้สึกที่ดีต่อนิสิตตั้งแต่ แรกสอน การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การชมและวิจารณ์ ผลงานของนักศึกษาอย่างยุติธรรม มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเมศวร์ ชุนภักดี ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่านักศึกษาที่ศึกษาคณะวิชาต่าง กันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน (ประเมศวร์ ชุนภักดี, 2527 : 58) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความ คิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างจากนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ หลายท่านเพิ่งจบการศึกษามายังไม่มี ประสบการณ์ทางการสอน ประกอบกับไม่มีพื้นฐานทางวิชาชีพครู ดังนั้นจึงขาดความอดทนต่อ การสอนนักศึกษา บางครั้งอาจไม่สามารถควบคุมอารมณ์ในขณะที่ใช้เวลาในการอธิบายซ้ำ เนื่องจากนักศึกษาอาจยังไม่เข้าใจจึงต้องเสียสละเวลาและให้ความช่วยเหลือนักศึกษา ดังนั้นจึง ส่งผลกระทบให้นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ขาดความเมตตาและความรับผิดชอบ ไม่ให้ความ

ช่วยเหลือนักศึกษาเท่าที่ควร ส่วนคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่เคยผ่านประสบการณ์ทางการสอนมาแล้วเป็นผู้มีเหตุผล มองโลกในแง่ดี มีความเห็นใจนักศึกษาที่เรียนแล้วอาจมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ ก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ มีการใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน และเสียสละต่อส่วนรวม ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527 : 57) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มการเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอนควรลดบทบาทความเคร่งเครียดลงบ้าง และแสดงความเป็นกันเองกับนักศึกษา โดยพูดคุยกันบ้างหรือพบปะกันนอกชั้นเรียนบ้าง เป็นการทำลายกำแพงน้ำแข็งระหว่างอาจารย์กับศิษย์ ความเป็นกันเองนี้ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจผู้สอน และมีมูลเหตุจูงใจให้สนใจเรียนวิชานั้น ๆ เพิ่มขึ้น ทำนองเดียวกับที่ บันลือ พฤกษ์วัน (2534 : 59) กล่าวว่า หากเราว่าเชื่อว่าการศึกษาคือเครื่องมือในการพัฒนา การเรียนการสอนควรเต็มไปด้วยความรื่นรมย์เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ไม่ดำเนินตามกฎเกณฑ์อย่างน่าเบื่อหน่าย และความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจระหว่างครูกับศิษย์จะเป็นเครื่องเสริมสร้างการเรียนรู้ได้ดีทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นวดี จิระนรรักษ์ (2519 : 101-102) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า พฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามคณะวิชาแตกต่างกัน และ ประภาสิต จันโทรี ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์อุตสาหกรรมศิลป์ ในวิทยาลัยครูสุทวิทยาสาน-เหนือ ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า พฤติกรรมการสอนอุตสาหกรรมศิลป์ ในวิทยาลัยครูสุทวิทยาสาน-เหนือ ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมของครูแตกต่างกัน (ประภาสิต จันโทรี, 2536 : 132) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการสอนด้านการเรียนการสอนและประสิทธิภาพในการสอนแตกต่างจากนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ อาจเป็นเพราะธรรมชาติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นการเรียนทางด้านปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎี รวมถึงการปฏิบัติการในห้องทดลอง ซึ่งอาจารย์ต้องมีการเตรียมการสอน วางแผนการสอน ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้รับเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ทำให้การเรียนการสอนมีความชัดเจนขึ้น เช่นการสาธิตและการใช้อุปกรณ์การสอน เป็นต้น ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจเป็นการเรียนทางทฤษฎีและหลักการทางวิชาการ เช่นเดียวกับคณะศิลปศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ การเรียนส่วนใหญ่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้การเรียนการสอนต้องมีการใช้อุปกรณ์ทางการสอนเข้ามาประกอบและอาจารย์ส่วนใหญ่ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงทำให้มีความเชี่ยวชาญในการสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและมีความสามารถที่จะใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักศึกษา ดังที่ วิฑูรย์ อุปถัมภ์ (2530 : ข - ค) ที่กล่าวว่า อาจารย์ต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละอุทิศเวลาเพื่องาน มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะ รู้จัก

วิเคราะห์ปัญหา หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ ให้ความชัดเจนในการสาธิตอุปกรณ์การสอน รู้จักวางแผนการสอน รู้จักใช้เทคนิคการสร้างความก้าว หน้าให้กับนักศึกษา และในทำนองเดียวกับที่ พะนอม แก้วกำเนิด (2531 : 56) กล่าวว่า ครูต้องรู้จักและรับผิดชอบ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูด้วยความขยันหมั่นเพียรและเป็นผู้มีน้ำใจ มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะด้านวิชาการ มีความรู้ในหลักสูตรจิตวิทยา และมีเทคนิคการสอน มีความรู้และความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ถวิล มาตรฐาน (2540 : 54) กล่าวว่าครูอาจารย์ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่างๆ ครูอาจารย์ต้องสามารถกำหนดขอบข่ายของบทเรียน สอนความรู้พื้นฐานของบทเรียนและสามารถเลือกใช้คอมพิวเตอร์ในการแสดง อธิบายเสนอบทเรียน ครูอาจารย์ต้องยอมรับว่าคอมพิวเตอร์มีบทบาทในการช่วยเตรียมการสอน และต้องเพิ่มพูนการใช้สื่อ-อุปกรณ์ต่างๆ ให้หลากหลายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ เหมนาค (2528 : 69) ที่ได้ศึกษาทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนวิชาชีพครูของอาจารย์วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง พบว่านักศึกษาที่เรียนวิชาเอกต่างกันมีทัศนะต่อพฤติกรรมการสอนของอาชีพครูอาจารย์แตกต่างกันในด้านการเตรียมการสอน และสอดคล้องกับการวิจัยของ กรรณการ์ เนื่องจำนง (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มอาชีวศึกษาภาคตะวันออก พบว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่า แม้นักศึกษาจะพอใจในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านนี้แล้วก็ตาม ควรต้องมีการพัฒนาตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรเสนอให้ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยประเมินผลพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ จากการนำเครื่องมือที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประกอบกับเครื่องมือแบบประเมินการสอนของอาจารย์แบบอื่น ๆ ก็จะช่วยทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่า สำนักวิชาการของมหาวิทยาลัยควรมีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้อาจารย์เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ เนื้อหาสาระ และระดับความรู้ของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษา รวมทั้งการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ด้านแรงจูงใจและเสริมแรงทางการเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงขอเสนอว่าผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ให้อาจารย์ทุกคณะวิชาได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากอาจารย์บางท่านไม่ได้จบการศึกษาทางวิชาชีพครู ซึ่งอาจจะเป็นผลทำให้อาจารย์ขาดความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนและด้านแรงจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้าด้วย เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งมหาวิทยาลัย
2. ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมประชากรนักศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นระดับสูงสุดของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในปัจจุบัน
3. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของอาจารย์
4. ควรศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาทุกภาคเรียนทั้งนี้เพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการสอนด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ เนื่องจำนง. (2541). พฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูวิทยาลัยเทคนิค กลุ่ม อาชีวศึกษาภาคตะวันออก. ปริญญาโท กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การฝึกหัดครู. (2536). รายงานการประเมินผลการใช้หลักสูตรสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขา ศิลปศาสตร์ สหวิทยาลัยทักษิณ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู.
- เกษม วัฒนชัย. (2544, กันยายน). "การปฏิรูปการเรียนรู้" ใน *อนุสารอุดมศึกษา*. 27(279) : 76.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). *สารสนเทศสำคัญ*. กรุงเทพฯ : กองสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- . (2545). *คู่มือนักศึกษา 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. (2540). *บนเส้นทางอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ม.ป.พ.
- จารุพันธ์ สมบูรณ์สิทธิ์. (2546). "การสร้างศรัทธาในตัวผู้สอนให้กับผู้เรียน" ใน *เอกสารประกอบ สัมมนา เรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่สู่เส้นทางพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยยุคไอที*. หน้า 50 – 52. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จินตนา มาพวง. (2520). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษาสาขา สังคมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิรวรรณ วีระกร. (2546). "กระบวนการทัศน์ใหม่บนเส้นทาง การพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย" ใน *เอกสาร ประกอบ สัมมนา เรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่สู่เส้นทางพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยยุคไอที*. หน้า 43. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุมพล วัฒนบุญย์. (2524). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่ม วิทยาลัยครูภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เจียม อินทปัญญา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. วันที่ 10 สิงหาคม 2545.
- แจ่มจันทร์ กุลวิจิตร. (2532). *พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่เป็นจริง และที่คาดหวังในทัศนะ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ เหมนาถ. (2528). *ทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนวิชาชีพครู ของอาจารย์ วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- เฉลิมเกียรติ วัฒน. (2536, กันยายน). “รายละเอียดและแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาแต่งตั้งตำแหน่งทางวิชาการ” *ข่าวสารกองบริหารการศึกษ*. 4(39) : 25 – 32.
- เฉลียว บุรีภักดีและคณะ. (2520). *รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะครูที่ดี*. โรงพิมพ์ตำรวจ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2523). *วิธีสอนทั่วไปและการสอนแบบจุลภาค*. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ชาลิฟ หนูเซต. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วันที่ 13 ตุลาคม 2545.
- ณัฐพร เสนพงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2545.
- ดวงดาว พันธิตพงษ์. (2542). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำวิจัยของอาจารย์วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ตาม ศรีจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. วันที่ 13 ตุลาคม 2545.
- เดโช สนวนานนท์. (2544, กันยายน). “การปฏิรูปอุดมศึกษาไทยตามกรอบของรัฐธรรมนูญ” *อนุสารอุดมศึกษา*. 27(279) : 3 – 5.
- ถวิล มาตราเยี่ยม. (2540). “ห้องเรียนศตวรรษที่ 21” *วารสารทางวิชาการ*. หน้า 52. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). *แผนการพัฒนานักศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)*. กรุงเทพฯ : กองบริหารการศึกษ ทบวง.
- ทรงศักดิ์ ศรีกาพลสินธุ์ และคณะ. (2541, พฤษภาคม). “การบริการวิชาการแก่สังคม : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ Indiana University Kokomo,” *วิชาการ APHEIT JOURNAL*. 4(2) : 1 – 12.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). *การศึกษายุติธรรมการสอนภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทองอินทร์ อังคนานุกูล. (2544). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาในเขตภาคกลาง*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทินกร ปันธิโก. (2526). *การศึกษายุติธรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง จากทัศนะของครูประจำการ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ทิพเรศ ศรีนวลดี. (2543). “พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของอาจารย์ที่สอนเลขานุการตามทัศนะของนักศึกษาเลขานุการ”. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- . (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ธัญพร บุษปฤกษ์. (2543). บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาและปัญหาในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาเขตกลุ่มช่างอุตสาหกรรมในส่วนกลาง สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล ชันสัมฤทธิ์. (2542 : 8) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา ผิวงาม. (2540). ทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการในสถาบันราชภัฏ สหวิทยาลัยอีสานเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- น้ำค้าง เพิ่มพูน. (2541). พฤติกรรมการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นุกูล แก้วมา. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2545.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2534). ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- บุญสม สุขุมลพวงษ์. (2536). พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานี ตามทัศนะนักศึกษา. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุศรินทร์ ปัทมาคม. (2536). “โหราศาสตร์เรียนรู้ด้วยตนเอง ; ดาวพฤหัสบดี หมายถึงความสุขรอบคอบ” มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 659 ประจำวันศุกร์ที่ 19 เมษายน.
- เบญจวรรณ นาราสัจจ์ และ เบญจมาศ บุรณสรณ์. (2544, มกราคม – มีนาคม). “สู่การพัฒนาตนเองเป็นนักวิจัยรุ่นใหม่”. ศูนย์บริการวิชาการ. 9(1) : 16 – 20.
- ปกรณ ใจสมบุรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วันที่ 14 ตุลาคม 2545.

- ปรเมศวร์ ขุนภักดี. (2527). *ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศิลปากร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกาศิต จันโทริ. (2536). *พฤติกรรมการสอนของอาจารย์อุตสาหกรรมศิลป์ในวิทยาลัยครูสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประจวบ ทิพย์ปรีชา. (2537). "พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษสายบริหารธุรกิจและการจัดการ ในทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยครู". *วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา*. เล่มที่ 21 : 80 – 83.
- ประกาศรี อมรสิน. (2533). "การจัดการเรียนการสอนวิชาธุรกิจ" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดระบบการสอนการงานพื้นฐานอาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช.
- ประยูร ยงค์อำนวย. (2540). *ปัญหา ความต้องการและเจตคติในการจัดทำผลงานวิชาการของอาจารย์อุตสาหกรรมศึกษา ในสถาบันราชภัฏ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา เศรษฐฐิต. (ม.ป.ท.). *หลักการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ*. ม.ป.ท., ถ่ายเอกสาร. (ม.ป.ป. : 72 – 73)
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. ครั้งที่ 2 ปรับปรุง. หน้า 7 กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปิ่นวดี จิระนารักษ์. (2519). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- . (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ.2535 – 2539*. กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2517 , กันยายน-ธันวาคม). "แนวทางวิจัยสภาพการเรียนรู้การสอนในชั้น โดยการสังเกตที่มีระเบียบแบบแผน" *วารสารการวิจัยทางการศึกษา* 4(3) : 27 – 35.
- พรทิพย์ กาญจนนิตย์. (2546). "คุณภาพบัณฑิต คิดเป็นทำเป็น คิดดีทำดี", ใน *เอกสารประกอบสัมมนาเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่สู่เส้นทางพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทยยุค ไอ ที*. หน้า 54-55. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระเทพเวที. (2531). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปัญญา.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2540). เพื่อชุมชนแห่งการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิกจำกัด.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ และชูศรี วงศ์รัตนะ. (2538). เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัย 521 วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พะยอม แก้วกำเนิด. (2531). บันทึกการนิเทศการศึกษา 2531 กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์. 56.
- พิเชษฐ คงทน. (2528 , พฤษภาคม). "การพัฒนาคุณภาพครูประจำการ". อาชีวศึกษา. 1(8) 31.
- พิสิฐ เมธาภัทร และธีรพล เมธิกุล. (2529). ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- พุทธทาสภิกขุ. (2517). การศึกษาคืออะไร. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. (2533). ปรัชญาการศึกษา. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2524). หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 61 – 62.
- ไพโรจน์ ธีรธนากุล. เทคนิคการสอนอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2521.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภัทรา วัชรินทร์พร. (2524). ศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของอาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครู นครหลวง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี ไพรสน. (2545). การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย ร่วมกับ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- ยรรยง มีสติ. (2531). พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ตามการรับรู้ของนักศึกษาในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยครูอีสาน-ใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ระพี สุวรรณะชฎ. (2531). "บทบาทอาจารย์มหาวิทยาลัยไทย : การศึกษาเปรียบเทียบการคาดหวังบทบาท" ใน การบริหารมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. หน้า 285 – 298. กรุงเทพฯ.
- รัตนา สุขปรึดี. (2528). การพัฒนาอาจารย์ด้านวิชาการในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์. 280.
- เรียม ศรีทอง. (2541). "งานอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษา". ใน เอกสารโครงการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา. หน้า 1 – 25. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2531). *หลักการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทศิริพร.
- ลัดดา พึ่งพันธุ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องธุรการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วันที่ 12 ตุลาคม 2545.
- วรรณ วิไลรัตน์. (2528) *การศึกษาผู้ใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา : วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ตามทัศนะของนิสิตภาคสมทบ*. ปริญญาโท กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2523) *หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา*. ไทยวัฒนาพานิช. หน้า 170.
- วรศักดิ์ วรธัมโม, พระ. (2539). *ครูกับศีลธรรม*. กรุงเทพฯ : ธรรมบูชา.
- วันเพ็ญ พูลเทียบรัตน์. (2544). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต่อการหารายได้จาก การบริการวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ. (2527). *รายงานการวิจัยเรื่อง นิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). *บุคลาการนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. “หลักสืบประการของการเป็นครูที่ดีของวัลลภา”. ใน *เอกสาร ประกอบการบรรยายในวิชาพื้นฐานวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ พ.ศ.2541*.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. “ข้อดีข้อเสียของอาจารย์”. ใน *การรายงานจากกลุ่มอาจารย์ในการ สัมมนาอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า 8 พฤษภาคม 2543 และ ปฐมนิเทศ อาจารย์ใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 29 พฤษภาคม 2543*.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). “*วิกฤติการณ์อาจารย์ระดับอุดมศึกษา*” ใน *การพัฒนา สถาบันอุดมศึกษา : รวมบทความทางวิชาการ*. หน้า 3 – 8. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ คอเหลียม. (2541). *ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ใน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2528). *หลักการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย ดิสสระ. (2519). “*การประเมินผลป้อนกลับสู่อาจารย์*,” ใน *รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน*. หน้า 165.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิฑูรย์ อุปถัมภ์. (2530). สมรรถภาพของอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพในวิทยาลัยครู. กรุงเทพฯ : ศูนย์นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรมการฝึกหัดครู.
- วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์. (2546). ปัญญาสร้างคน ยิ่งชัดยิ่งเงางาม ยิ่งเหลาก็ยิ่งคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ SUNPRINTING 171/105 บ้างอ้อโรมทาวน์ เขตบางพลัด.
- วิสูตร จำเนียร. (2543). การปฏิบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในสถาบันราชภัฏธนบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. (2543). คู่มือ 1 มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง. (2543). การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน. เชียงใหม่ : ภาควิชาศึกษาทั่วไป คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร ฉันทานนท์. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูและเวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริยุภา พูลสุวรรณ (2542, กันยายน). "รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยตามโครงการการศึกษาวิธีการเรียนและวิธีการสอนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน," บัณฑิตศึกษา. 3(3) : 96 – 100.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2526). ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สนอง อิมเอม. (2532). การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการทางด้านการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สายอาชีพช่างไฟฟ้าของโรงเรียนสารพัดช่าง เขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมเกียรติ กอบัวแก้ว. (2535). ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูอุตสาหกรรมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบุรณ์ ชิดพงศ์. (2522). "รูปแบบการวิจัยเพื่อประเมินผลหลักสูตร," ใน วารสารการวัดผลการศึกษา. ฉบับที่ 1 : 30 – 31.
- สมวสินธ์ สุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วันที่ 13 ตุลาคม 2545.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544, กรกฎาคม). "บทสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการศึกษาวิจัยเรื่องการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา," *อนุสารอุดมศึกษา*. 27(277) : 7 – 21.
- สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา. (2537). *คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในยุคสังคมสารสนเทศ*. ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2537). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. ฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2539). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2537*. ฝ่ายวิจัยกองวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์, ดร. (2535, พฤศจิกายน). "ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย". ใน *ข่าวสารกองบริการการศึกษา*. 3(29) : 5 – 15.
- สุกัญญา มะมิน. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ผกาเพ็ญ จรูญแสง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วันที่ 12 ตุลาคม 2545.
- สุโขทัยธรรมธราช, มหาวิทยาลัย. (2537). *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาวิทยาศาสตร์หน่วยที่ 8 – 12*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สุชาติ ปภาพจน์. (2539). "ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร". ใน *เอกสารวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์*. ปริญญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดารัตน์ ไม้พวงศ์วงศ์. (2543). *การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL เรื่องเส้นขนานและความคล้ายของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา ฟาเบร. (2542). *แนวทางการเขียนงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์และผลิตเอกสาร มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- สุพัตรา มาศติสส์. (2532 กุมภาพันธ์ – มีนาคม). "ครูที่สังคมพึงประสงค์". *วารสารการศึกษาแห่งชาติ*.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2530). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- สุมานิน รุ่งเรืองธรรม. (2526). "การสอนรายวิชาเลือกภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทยหน่วยที่ 12*. หน้า 6 พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2544). *ความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปริญญาโท กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). หน้า 85-91. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สุพร ตั้งสมวรพงษ์. (2542). "การพัฒนาบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์," *เอกสารประกอบการบรรยายสัมมนาวิชาการ การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21. หน้า 77-78. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุวรรณ วังโสภณ (2541). *การศึกษากระบวนการพัฒนาอาจารย์ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- สุวิธ แยมเมื่อน. (2545). *การสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบริหารธุรกิจในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขจักรวรรดิ. ปริญญาโท กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อรพรรณ บุญสม. (2543, กรกฎาคม – ธันวาคม). "รายงานการวิจัย การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาของอาจารย์พยาบาลในสถาบันสมาชิกของสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย" *วิทยาลัยคริสเตียน. 6(2) : 70 – 84.*
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ไยไหม. 336 หน้า.*
- อิสสรหัช โชติกเสถียร. (2543). *การศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543, กรกฎาคม – ตุลาคม). "การผลิตเอกสารและผลงานทางวิชาการสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย," *ครุศาสตร์. 29(1) : 44 – 50.*
- โอวาท สุทธนารักษ์. (2524 , มิถุนายน). "ใครคือครู," *คุรุปริทัศน์. 6 : 37 – 40.*
- Armstrong, Harold R.E. (1973 , February). "Performance Evaluation". *The National Elementary Principle. 5(2) : 51 –55.*
- Batista, E.E. (1976). "The Place of Colleague in the Appraisal of College Teaching : A Review of literature," *Research in Higher Education. 4.*
- Beck, Carton E. (1970). *Perspective on World Education. Wisconsin : Wm.C. Brown Company.*
- Carbno , W. Clifford. "Student Evaluation of Teacher Effectiveness : A Case Study". *Educational and Psychological Measurement. 41(4) : 437 – 451 , Winter , 1981.*

- Cogan, Morris L. (1975 , January). "Studies of Teacher Behavior," *The Journal of Experimental Education*. 26 : 135 – 139.
- Cronbach, Lee Joseph. (1984). *Essential of Psychological Education Testing*. New York : Haper.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Flander, Ned A. (1970). *Analysis Teaching Behavior*. Massachusett. Addison Wesley Publishing Company.
- Gage , N.L , (Editor). *Handbook of Research on teaching*. Chicago :Rand McNilly Company, 1971.
- Holmes , David Clask. "Teaching Cometencier Needed by Trade and Industrial Teachera in Colorado" , *Dissertation Abstracts International*. 36(1) : A ; July, 1975.
- Kakkar , S.S. "Adjustment and Self-Acceptence," *Thesis Abstract Series*. School of Education, Indiana University, Indiana, 1968.
- Krejcie , Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970) "Determining Sample Size for Research Activities , " *Educational and Psychological Measurement*. 30 : 608 ; Autumn.
- Lehmann, Irvin J. and Welliam A. Mehrens. (1971). *Educational Research : Reading in Focus*. New York : Holt Rienchart and Winson.
- Mc Nergey, R.F., and Carier, A.C. (1981). *Teacher Development*. New York : Macmillan Publishing, Inc.
- Michalish, Jame E. (1979). *Competencies for Teacher*. Illinois United State Office Education.
- Oden, Chester w. (1972 , July). "Personality Profiles of Sucessful Inner-city Teacher and Appropriateness of the Responses Pre-service Teacher of Similar and Differing Profiles to Simulated Inner-city Classroom Situations," *Disertation Abstracts International*. 33 : 194 – A
- Romine, Stephen. (1974 , December). "Student and Faculty Perception of Effective University Climates," *The Journal of Education Research*. 68 : 138 – 148.
- Ryans, David G. (1960). *Characteristic of Teacher*. Manasha : George Benta Company.
- Solberg , V.S.,S. Ritsma , B.J. Davis , P.S. Tata , and A. Jolly. (1994 , April) "Asian – American Students" Severity of Problems and Willingness to Seek Help from University Counseling Centers : Role of Previous Counseling Experience , Gender , and Ethnicity , " *Journal of Counseling Psychology*. 41(4) : 275-279

Wagner, Rey Roberts and others. (1976). *Vocational and Practical Arts*. NewYork :
Harper & Row.

Wiles , Kemble. (1975) *Supervision for Better School*. 4th ed. , New Jersey : Prentice Hall.

Young, Patrick Opal Lee. (1975 , January). "An Effective Teacher Profiles." *Dissertation
Abstracts*. 33 : 4306 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา

ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน ฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

สถานที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ ดร. งามอาจ นัยพัฒน์

ตำแหน่ง อาจารย์

สถานที่ทำงาน สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

กรมการทะเบียนการค้า
4/2552
S.O. 2545
10.00 K.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ภาควิชาการ
เลขที่ 76645
เลขที่ - 7 S.H. 2545
วันที่ 9.40 a.m.
ชื่อ

how unt

5
2 4 6 8

เพื่อโปรดพิจารณา

Υέταντος εν Κομοτηνή

Shirley

(รศ.ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

then O. B. and,

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
๑๑ ธ. ค.ศ. ๒๕๔๕

1. การดำเนินงาน ๐.๖๓๖๖๖๖

и по нѣмъ сѣбѣ до нѣдѣли въ мѣсяцѣ

(นายชยุต สายฟ้า)

เลขานุการมหาวิทยาลัย

4 S.A. 2545

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/ ๔๔๔ ๗

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางผกาเพ็ญ จรูญแสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต" โดยมี อาจารย์สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ และ อาจารย์ราชนันท์ บุญธิดา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อจรรา วัฒนาณรงค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางผกาเพ็ญ จรูญแสง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์อภรณ์ หะวานนท์)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/ 8948

วันที่ 21 พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

เนื่องด้วย นางผกาเพ็ญ จรูญแสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต" โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมรพงษ์ และ อาจารย์ราชนันท์ บุญธิมา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อ้ออาจ นัยพัฒน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางผกาเพ็ญ จรูญแสง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของแบบสอบถาม ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรม
การสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.31	30	6.50
2	2.68	31	4.86
3	2.37	32	5.48
4	3.25	33	5.44
5	3.90	34	6.28
6	2.37	35	8.66
7	7.59	36	4.69
8	5.73	37	4.26
9	3.95	38	6.32
10	4.41	39	7.40
11	4.18	40	5.19
12	4.26	41	5.00
13	3.55	42	6.08
14	4.75	43	5.70
15	3.13	44	5.49
16	5.23	45	3.29
17	2.81	46	4.46
18	4.30	47	5.19
19	3.83	48	6.34
20	3.56	49	5.00
21	3.55	50	6.89
22	4.74	51	4.70
23	4.05	52	4.57
24	4.46	53	6.81
25	5.90	54	4.01
26	6.15	55	3.97
27	4.03	56	4.41
28	4.87	57	6.60
29	6.62		

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9729

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เรียน นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งนักศึกษาสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักศึกษาไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาแต่อย่างใด คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

คำชี้แจง แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอน
ของอาจารย์

ผู้วิจัยขอความกรุณาให้นักศึกษาตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุด และโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางผกาเพ็ญ จรูญแสง
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาเอกการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม
เรื่อง
ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน และด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลโปรดตอบทุกข้อความ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () ตามสภาพเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ลักษณะของการมาเรียน

() เรียนภาคปกติ

() เรียนภาคสมทบ

3. ชั้นปีที่ศึกษา

() ปีที่ 1

() ปีที่ 2

() ปีที่ 3

() ปีที่ 4

4. คณะวิชาที่ศึกษา

() คณะบริหารธุรกิจ

() คณะวิศวกรรมศาสตร์

() คณะนิติศาสตร์

() คณะนิเทศศาสตร์

() คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

() คณะศิลปศาสตร์

() คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนของอาจารย์

โปรดพิจารณาว่า อาจารย์ที่สอนใช้พฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อระดับใด เป็นการพิจารณาที่ไม่ได้เจาะจงว่าเป็นอาจารย์ท่านใด แต่เป็นการประเมินอาจารย์โดยรวมที่ท่านได้เรียนด้วย นับตั้งแต่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตจนถึงขณะนี้ ในแบบประเมินแต่ละข้อ มีช่องให้แสดงความคิดเห็นเป็น 5 ช่อง ดังนี้

หากท่านมีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 5
 หากท่านมีความเห็นด้วยในระดับมาก โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 4
 หากท่านมีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 3
 หากท่านมีความเห็นด้วยในระดับน้อย โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 2
 หากท่านมีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องหมายเลข 1

ข้อที่	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับความเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้อย่าง เหมาะสมในทุกสถานการณ์					
2	มีความโอปอ้อมอารี.....					
3	มองโลกในแง่ดี					
4	มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น					
5	มีสุขภาพทางกายแข็งแรง					
6	รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
7	มีความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะปฏิบัติงาน					
8	มีความขยัน					
9	มีความอดทนต่อการทำงาน					
10	มีความสุข รอบคอบ					
11	มีการใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนโยน นุ่มนวล					
12	มีอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส					
13	มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดี..					
14	มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน					
15	มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น					
16	มีการแต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับ กาลเทศะ.....					

ข้อที่	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับความเห็น				
		5	4	3	2	1
	ด้านคุณลักษณะส่วนตัว (ต่อ)					
17	มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล					
18	วางตัวได้เหมาะสมในทุกโอกาส					
19	ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่นักศึกษา					
20	ให้ความร่วมมือในงานของมหาวิทยาลัย					
21	เป็นบุคคลที่สังคมภายนอกให้การยอมรับนับถือ					
22	มีความสามารถในการชักจูงให้บุคคลอื่นมาร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น					
23	มีความสามารถในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
24	เป็นผู้ตรงต่อเวลา					
25	เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา					
26	เป็นผู้มีความยุติธรรม					
27	เป็นผู้มีความเมตตากรุณา					
28	เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม					
29	เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน					
30	เป็นผู้มีความประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี..					
	ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน					
31	มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร					
32	เลือกวิธีการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหา					
33	มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างถูกต้อง					
34	ความทันสมัยของความรู้ที่นำมาถ่ายทอด					
35	เตรียมการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา					
36	มีความสามารถในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม					
37	มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามปัญหาหรือข้อข้องใจ					

ข้อที่	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับความเห็น				
		5	4	3	2	1
38	ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน (ต่อ) มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนในชั้นเรียน					
39	มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม					
40	มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าในการทำงานวิจัย					
41	มีความสามารถในการผลิตตำราและเอกสารทางการวิจัย.....					
42	มีความสนใจติดตามผลงานทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ					
43	ดูแลนักศึกษาด้วยความใส่ใจอย่างทั่วถึง					
44	มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา					
45	ให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ					
46	ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
47	มีอารมณ์ขันและใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน					
48	ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา					
49	สามารถเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาได้					
50	เป็นผู้เก็บรักษาความลับของนักศึกษาได้ดี					
51	มีการใช้หลักความยืดหยุ่นอย่างเหมาะสม					
52	มีวิธีพูดให้ผู้เรียนเกิดขวัญและกำลังใจในการเรียน..					
53	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง					
54	ให้การแนะนำตักเตือนนักศึกษาประพฤติตนให้รักษาวินัย					

ข้อที่	พฤติกรรมการสอนของอาจารย์	ระดับความเห็น				
		5	4	3	2	1
55	ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน (ต่อ) รับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความ สนใจ					
56	ส่งเสริมหรือยกย่องชมเชยผลงานที่ดีของผู้เรียน					
57	มีความสามารถในการกระตุ้นให้นักศึกษาได้ใช้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

- ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
- ด้านการเตรียมการสอนและประสิทธิภาพในการสอน
- ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

ภาคผนวก ง
หนังสือรับรองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ทม 1012/ ๔๔๔๔

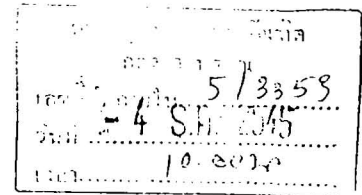

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางผกาเพ็ญ จรูญแสง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต" โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมรพงษ์ และ อาจารย์ราชนันท์ บุญธิมา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 สาขาวิชานิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 60 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในระหว่างเดือนธันวาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางผกาเพ็ญ จรูญแสง ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

เรียน อ.สุพร

ไม่ออกความเห็น

ศาสตราจารย์ ดร.สุพร

๕๐๒๖๘

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ ดร.สุพร

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

๕๐๒๖๘

ทำเนียบ

๕๐๒๖๘

(นายชัยยศ สาย

เลขานุการมหาวิทยาลัย

๕ ๔ ส.ค. ๒๕

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางผกาเพ็ญ จรูญแสง
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 27 กรกฎาคม 2508
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	175/4 หมู่ 7 ซอยทองคำ 2 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตพัฒนาการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
พ.ศ. 2529	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โรงเรียนเกริกวิทยาลัย
พ.ศ. 2532	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศบ.) วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร